

Slovenski št. 7-8 čebelar

letnik CXIII – julij-avgust 2011

ISSN 0350-4697

Brez čebel ni življenja

www.ohranimo-cebele.si

**Kompatibilnost panjskih sistemov
– Kako iz zaprtosti?**

Uporaba mravljinčne kisline za zatiranje varoj

**Praktične izkušnje zatiranja varoj z Apiguardom
pri čebeljih družinah v Sloveniji**

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

APIS M&D®

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82, faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
16.00–18.00
ob sobotah 9.00–12.00

AŽ-PANJ 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI PANJ

PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI

GRELNIKI ZA
MED 179 EUR

KAKOVOSTNA RSF-
TOČILA
AKCIJSKA CENA

STANDARDNI LR-PANJ
IN DVOTRETINJSKI
LR-PANJ
AKCIJSKA CENA

ŽICA ZA SATNIKE
250 g RSF 4,8 EUR
250 g CINK 2,5 EUR

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,85 EUR/KG

SATNIKI:

AŽ-VRTAN,
LEPLJEN,
ZBIT
LR-STANDARD
LR 2/3

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (razen lomljivih artiklov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,85 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Vosek odkupujemo po 4 EUR za kilogram (po predhodnem dogovoru izplačilo v najkrajšem času). ■ Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR (razen na artikle, ki so v akciji). Popusti se ne seštevajo.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.
- Priznana vzrejališče čebeljih matic Debevec

Cenjene stranke obveščamo, da smo se preselili na Opekarsko 16 na Vrhniki.

Konzumni sladkor za krmljenje čebel

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307
GSM.: 031 351 964
e-pošta: robineli@siol.net
WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

ČEBELARSKE KEMIKALIJE

TESTNA MREŽA

ODTOČNA PIPA

POSODE ZA SHRANJEVANJE
IN TOČENJE MEDU

VSE ZA OBNOVO PANJEV

OD 25.07. DO 12.08. BO
ZARADI DOPUSTA ZAPRTO!

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO 4% POPUST PRI
GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBILJENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike AŽ
- satnike LR, LR 2/3
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojšča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnike lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarke lopatke
- prečne zapore

UVODNIK

Spoštovani čebelarji, cenjeni višnjanski meščani!

Najprej se zahvaljujem organizatorjem današnjega dogodka (ob odkritju plošče Emilu Rothschtzu 20. maja 2011 v Višnji Gori, op. ur.), posebej prof. dr. Andreju Šaleharju in biologu Janezu Gregoriju, ki sta me prijazno povabila kot slavnostnega govornika. Nisem jima mogel odreči, je pa to velika čast, a tudi manjša zadrega zame osebno, saj nisem čebelar. Danes kot dekan predstavljam Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani, ki s svojimi različnimi študijskimi programi izobražuje študente, ki jim je skupna skrb za naravo in okolje. Govorov je dandanes gotovo preveč, posebej takšnih, v katerih govorci zanosno govorijo o stvareh, v katere ne verjamejo in o katerih tudi ničesar ne vedo. Dogodek, kot je današnji, ponuja priložnost, da govorimo o vprašanih, ki zadevajo izjemno pomembno področje človekovega delovanja in ki so v marsičem v nasprotju z lagodnostjo današnjega življenja, potrošniško miselnostjo in prakso, ko veliko mladih tava v depresivnem niču in eksistencialni praznini, ko je prihodnost zanje grožnja in ne veselo pričakovanje. Zato se danes z veseljem in ponosom spominjamo velikega moža, barona Emila Rothschtza, ki je v svoje življenje postavil čebelo in obivanje človeka z njo. Bil je ambasador in idejni oče kranjske čebele. Sporoča nam, da le spoštljiv odnos do živega, do narave in okolja zagotavlja biotsko pestrost, ki jo imamo sicer polna usta, pravih dejanj pa je vse manj. Zavestno in tudi zaradi neznanja brez slabe vesti uničujemo življenje v vseh pojavnih oblikah, s strupi se spravljamo nad živali in rastline, ki jih tudi v šoli še vedno delijo na dobre in slabe, na škodljive in koristne. Le za koga? Za nas ljudi, seveda. S predsodki se srečujemo že doma, nespoštljivo izobraževanje se nadaljuje v šolah, saj vzgoje tako rekoč ni več. Tovrstne vzorce odnosa do Narave prenašamo v življenje, v politiko odločanja in tako šolani včerajšnji otroci so dandanes strokovne službe

Fotografija na naslovnici: Čebele na cvetovih ameriškega slamnika (*Echinacea purpurea*), okrasne in zdravilne rastline, ki izvira iz Severne Amerike. Medicinsko pašo daje številnim oprasovalcem, ne le medonosnim čebelam, ampak tudi metuljem, čmrjajem, čebelam samotarkam ... Intenzivno kmetijstvo s siromašenjem pašnih virov in uporabo pesticidov ogroža tudi te t. i. alternativne oprasovalce, katerih izgibanje je manj očitno, tveganje za trajno škodo pa večje.

Foto: Drago Pančur

UVODNIK	
prof. dr. Mihael J. Toman	229
POMORI ČEBEL	
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: Čebele moril klotianidin	232
Marko Alauf: Problemska konferenca o pomorih čebel	232
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Vlado Auguštin: Uporaba mravljinčne kisline za zatiranje varoj	233
Maksimilijan Mohorič: Zatiranje varoj – primer prakse na Spodnjem Saškem	235
Alenka Jurič, dr. vet. med.: Praktične izkušnje zatiranja varoj z Apiguardom pri čebeljih družinah v Sloveniji	235
Ivan Toplak in dr. Metka Pislak Očepek, dr. vet. med.: Ugotavljanje navzočnosti petih virusov v čebeljih družinah v Sloveniji v letu 2010	239
Ivan Jurkovič: Kompatibilnost panjskih sistemov – Kako iz zaprtosti?	241
Franc Šivic in Tone Žakelj: Novice iz sveta	243
IZ PRAKSE ZA PRAKSO	
Nada Svetlin: Delovanje domžalskih terenskih Svetovalcev	245
APITERAPIJA	
Tone Tome: Uporaba mikroklimne čebelnjaka – apiarija – za terapevtske namene	246
DELO ČEBELARJA PO MESECIH	
Miha Štular: Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu	247
VETERINARSKI NASVETI	
mag. Vida Lešnik, dr. vet. med. in dr. Metka Pislak Očepek, dr. vet. med.: Veterinarski nasveti za julij in avgust	249
DOGODKI IN OBVESTILA	250
OBVESTILA ČZS	256
MALI OGLASI	263
OSMRTNICE	266

INDEX

EDITORIAL	
prof. dr. Mihael J. Toman	229
HONEYBEE SLAUGHTERS	
Ministry of Agriculture, Forestry and Food: Honeybees Killed by Clothianidin	232
Marko Alauf: Problem Conference on Honeybee Slaughters	232
FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK	
Vlado Auguštin: The Use of Formic Acid For Extermination of Varroa Mites	233
Maksimilijan Mohorič: Varroa Mites Extermination – Practical Case From Lower Saxony	235
Alenka Jurič, dr. vet. med.: Practical Experience Exterminating Varroa Mites With Apiguard in Honeybee Colonies in Slovenia	235
Ivan Toplak and Metka Pislak Očepek, (PhD, PhD Vet. Med.): Assessing The Presence of Five Viruses within Honeybee Colonies in Slovenia in 2010	239
Ivan Jurkovič: Compatibility of Beehive Systems – How to Get Out of Confinement?	241
Franc Šivic and Tone Žakelj: World News	243
PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE	
Nada Svetlin: The Work of Field Advisors in Domžale	245
APITHERAPY	
Tone Tome: The Use of Microclimate of a Beehouse – Apiary – For Therapeutic Purposes	246
BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH	
Miha Štular: Beekeeper's Chores in July and August	247
VETERINARY ADVICE	
Vida Lešnik, (MSc Vet. Med.) and Metka Pislak Očepek, (PhD, PhD Vet. Med.): Veterinary Advice for July and August	249
NEWS AND EVENTS	250
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	256
SMALL ADS	263
OBITUARIES	266

na številnih ministrstvih. Smo prepričani gospodarji, gospodarimo z vodami, z gozdom, z naravnim bogastvom. Kako gospodarimo, pa je drugo vprašanje, žal pogosto mimo vseh naravnih zakonitosti.

Beseda kriza je postala vsakdanja, slišimo jo iz ust tistih, ki bi morali govoriti spodbudno. Sprašujem se, kakšna kriza, zakaj tolikokrat izgovorjena, da je ne ponavljajo samo tisti, ki so zastali sredi poti in ne vedo kam naprej. Tudi ne vem, ali smemo govoriti o krizi vrednot, saj se vrednote spreminjajo v času in prostoru, tudi mladi jih verjetno imajo dovolj, vendar so drugačne od naših. Opogumlja nas lahko le misel, da je slovenski narod razumem in marljiv kot naša čebela, za katero radi rečemo, da je krotka, kljub temu pa zna tudi boleče pičiti. Marsikaj nam lahko sporoči, tudi to, da pridnost bogati, da pogum krepi in da bomo le enotni tudi močni.

Dandanes se s ponosom oziramo v preteklost in se spominjamo barona Rothschütza, ki je najprej zaslužen za ime kranjska čebela, potem pa tudi za to, da jo je ponesel v Evropo in v svet, in to dobesedno kot živ organizem in v pisani besedi, ki se je širila, in z njo tudi znanje o naši deželi. Ne samo on, tudi drugi člani rodbine imajo veliko vlogo pri uveljavljanju naše čebele. Bil je svetovljan, ki je čutil evropsko, vendar je bil na neki način tudi razočaran nad evropskimi čebelarji in strokovnjaki, ki so sprva zavračali misel, da bi lahko neke na Kranjskem imeli neko prav posebno čebelo z odličnimi lastnostmi. Le kaj si predstavljajo v tistih krajih! Kako podobno zdajšnji situaciji. Je pa pomembna razlika: baron Rothschütz se je znal postaviti za Kranjsko, za našo stvar in tako čebelo kot našo deželo z zapisi in številnimi članki v uglednih čebelarskih revijah, ki ostanejo za vedno, postavil na evropski zemljevid. Kje je dandanes kak podoben mož, ki bi znal zagovarjati naše interese, naš narod, naš prav in naše znanje. S skromnostjo in ponižnostjo do vsega tujega, a z arogantnostjo in s hudobijo doma in do nas samih nas čaka klavrna usoda.

Čeprav naj bi bil govor slavnosten, ne morem mimo žalostne usode številnih čebeljih družin, ki smo jim priča. Kot biolog in ekolog povsem razumem veliko skrb strokovne čebelarske družine, še posebej, ker ni pravih odgovorov na vprašanje zakaj, čeprav nekateri samoooklicani strokovnjaki

ki civilne družbe poznajo vse odgovore. Biotehniška fakulteta je že pred časom podprla predloge neodvisne strokovne komisije, naslovljene na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, naj vendarle pripravi zakon o kranjski čebeli in čebelarjenju. Problem je širši in ne gre le za zakon, za omenjeno ministrstvo, vključeni so tudi drugi deli družbe in politike, predvsem okoljski sektor. Dokler pa se strokovne in inšpekcijske službe ministrstev sklicujejo ena na drugo, kadar gre kaj narobe, nimam velikih pričakovanj glede sprememb stanja in možnosti za ohranitev kranjske čebele bodo iz leta v leto manjše. Skrbijo več mesecev trajajoča razglabljanja o potrebnosti enega ali drugega ukrepa, programa in aktivnosti, rezultata pa ni. Gotovo je le to, da ni samo enega in edinega krivca, da niso vsi kmetje slabi in koristoljubni, da so vsa zaščitna sredstva nevarna. Problem, s katerim se spopadamo, je preobremenjenost okolja nasploh, tako zemlje kot vodovja, vsi pa plačujemo ceno razvoja, ki to sploh ni. V naravi so organizmi, ki so indikatorji stanja, stanja, ki je sinergija številnih dejavnikov in eden izmed njih je tudi čebela. Zato je upravičen rek, da če bodo izumrle čebele, bomo tudi ljudje. Žal to misel jemljemo le kot pregovor in jo poudarjamo takrat, kadar nam to odgovarja.

Dogodki, kot je današnji, so tudi idealna priložnost, da trezno razmišljamo o svojem početju, o početju vsakega izmed nas. Priznajmo najprej svoje napake in potem vrzimo kamen na grešnika, tudi če smo prepričani, da prav on ubija naše čebele. Dokler se bomo spraševali le to, kaj morata storiti država in oblast, rezultata ne bo, čeprav je dolžnost države, da izobražuje, vzgaja, kontrolira in kaznuje. Naša družba pa je še daleč od tega spoznanja, saj smo družba, v kateri so pravila kršena vseprek. Kurativne akcije imajo majhen učinek, rešitev je absolutno le preventiva – izločiti čim več nevarnih snovi iz rabe. Po mojem globokem prepričanju moramo vsi skupaj oblikovati nov miselni vzorec, dojeti potrebo po spoštovanju Narave in okolja, vseh živih bitij in ne živeti po načelu kršenja predpisov in naravnih zakonov za vsako ceno. Ne obnašajmo se kot gospodarji tega sveta. Baron Rothschütz je bil gotovo mož, ki nam lahko veliko pove tudi dandanes.

prof. dr. Mihael J. Toman,

dekan Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani

Vzreja matic BUKOVŠEK – Vzrejališče z najdaljšo tradicijo v Sloveniji – od leta 1934

Ponujamo vam označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Matice lahko dobite od konca maja do pozne jeseni po pošti ali osebno na naslovu:

Golo Brdo 19
1215 Medvode
tel.: 01/361 24 28

Prvi čebelnjaki iz Sklada za ohranitev kranjske čebele

ČD Šentrupert Laško

V sredo, 25. maja 2011, je nova podružnična šola v Šentrupertu (Laško) dobila v uporabo nov učni čebelnjak, ki je bil financiran iz Sklada za ohranitev kranjske čebele. Namenjen je

predvsem mladim čebelarjem – članom čebelarskega krožka, ki pod vodstvom mentorja g. Andreja Jerneja pridno spoznavajo čebelarstvo. Čebelarji ČD Laško smo se obvezali, da bomo krožkarjem ponudili vso pomoč, sami pa bodo pod nadzorom mentorja skrbeli za čebele. Njihovo delo poteka po učnem načrtu ČZS, učni čebelnjak pa je brez dvoma najboljši način za praktično spoznavanje življenja čebel. Rezultati, ki so jih krožkarji v zadnjih letih dosegali na državnem tekmovanju, so dokaz njihovega dobrega dela, nagrada za njihov trud pa je učni čebelnjak, ki so ga dobili v upravljanje. Vemo, da je prišel v prave roke, zato smo čebelarji ČD Laško zelo ponosni.

Jože Blagotinšek, tajnik ČD Laško

ČD Postojna

ČD Postojna se je skupaj z OŠ Miroslava Vilharja letos prijavilo na razpis ČZS za pridobitev učnega čebelnjaka. Ker smo s svojim dozdajšnjim delom in uspehi izpolnili stroge razpisne zahteve, smo prejeli učni čebelnjak s tremi čebeljimi družinami.

V četrtek, 2. junija 2011, nam je učni čebelnjak slovesno prepustil v uporabo predstavnik ČZS g. Anton Tomec. Prepričan sem, da bomo naše delo še naprej opravljali vsaj tako uspešno kot zadnja leta, ko smo med drugim na državnih tekmovanjih osvojili štiri zlata, deset srebrnih in eno bronasto priznanje ter prvo mesto za poslikavo panjske končnice.

*Dr. Branko Peternelj,
mentor čebelarskega krožka*

ČD Rače

S sredstvi donatorjev v Sklad je bil postavljen tudi učni čebelnjak, ki ga bodo pri svojem delu uporabljali mladi člani čebelarskega krožka na OŠ Slivnica pod mentorstvom čebelarskega mojstra Ivana Bračka. Ob čebelnjaku je tudi cvetlični vrt.

Učni čebelnjak je pomembna pridobitev tudi za druge krajanje, saj lepo popestri sicer urejeno okolico. Verjamemo, da bo ta prostor postal kraj, kamor bodo radi zahajali ljubitelji čebel in narave.

Zvonko Pušnik, tajnik ČD Rače

ČD Šenčur

Pri OŠ Šenčur smo v petek, 10. junija 2011, slovesno odprli učni čebelnjak s sedmimi panji, v katerih bodo čebelarili člani čebelarskih krožkov, ki delujeta na OŠ v Šenčurju in na podružnični šoli v Trbojah. V šolskem letu 2010/2011 oba čebelarska

krožka obiskuje 36 učencev, ki se lahko pohvalijo s kar nekaj osvojenimi priznanji na državnem tekmovanju iz čebelarstva. Zaradi velikega števila otrok je bilo praktično delo krožkarjev do zdaj zelo težavno. Novi učni čebelnjak pa bo precej olajšal praktično delo s čebelami, saj bo v veliko pomoč tako vsem krožkarjem kot tudi njihovemu mentorju g. Viljemu Kavčniku. Zato čebelarji upamo, da bo čebelnjak izpolnil svoj namen, to je vzgajanje novih generacij čebelarjev in širjenje znanja o čebelah med ljudmi. Še enkrat se zahvaljujemo tudi ČZS in vsem donatorjem Sklada, ki so omogočili postavitve učnega čebelnjaka.

Damijan Kimovec, predsednik ČD Šenčur

Donatorji: ADRIAPLIN, d. o. o., UMANOTERA, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, MEDEX, d. d., GORENJSKA BANKA, d. d., MERCATOR, d. d., GIZ fitofarmacije, ZAVOD – KONGRESNOTURISTIČNI URAD.

Čebele moril klotianidin

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan je v začetku junija sklical sestanek strokovne skupine o nedavnih pomorih čebel v Pomurju. Sestanka so se poleg predstavnikov MKGP z organi v sestavi udeležili tudi predstavniki ČZS, Kmetijskega inštituta Slovenije, Zavoda za zdravstveno varstvo Maribor, Nacionalnega veterinarskega inštituta, Biotehniške fakultete in Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije.

Ob tej priložnosti so bile predstavljene naknadne ugotovitve in strokovne utemeljitve v zvezi s pomorom čebel ter ukrepi, ki jih bo izvajalo MKGP. Ugotovljeno je bilo, da je eden izmed poglavitnih krivcev za pomor čebel aktivna snov klotianidin, ki je za čebele izjemno toksična. Neposredna krivda kmetovalcev je pri tem izključena, to pa potrjujejo tudi ugotovitve pregleda dobre kmetijske prakse na kmetijskih gospodarstvih.

Zdravstveno stanje čebel je bilo dobro, to pa izključuje možnost njihovega odmrtnja zaradi bolezni. Nekateri inšpekcijski postopki še niso končani, po

njihovem končanju pa bo pripravljeno končno poročilo, ki bo predvidoma objavljeno na spletni strani ČZS in v reviji Slovenski čebelar.

Na sestanku so bili sprejeti tudi štirje sklepi:

- Minister bo uvedel upravni nadzor nad postopki za vnovično izdajo dovoljenja za uporabo neonikotinooidov za obdelavo semen koruze in oljne ogrščice v letu 2009.
- MKGP bo takoj začelo priprave na morebitno tožbo proti proizvajalcem nekaterih FFS iz skupine neonikotinooidov, ki so povzročili pomore čebel.
- Na predvidenem srečanju si bodo pristojne uprave in strokovne službe Slovenije in Madžarske izmenjale rezultate analiz in ugotovitve, o tem pa bodo seznanile tudi to strokovno skupino.
- Skupina podpira ustanovitev čebelarskega inštituta. Za ta namen je bila ustanovljena tudi delovna skupina.
- **ČZS je skupino tudi seznanila, da bo na podlagi sklepov iz leta 2009 zaradi nedavnega pomora čebel vložila tožbo proti neznanemu storilcu.** ■

Problemska konferenca o pomorih čebel

Marko Alauf

Maja 2011 je ČD Ljubljana Moste-Polje skupaj s ČS Sostro MOL in ČZS organiziralo problemsko konferenco o pomorih čebel in ogroženosti okolja zaradi uporabe FFS. Konference se je udeležilo več kot 90 zainteresiranih, med drugimi tudi povabljeni strokovnjaki in vodstvo ČZS. V obsežni razpravi so sodelovali predsednik ČZS Boštjan Noč, svetovalec JSSČ Vlado Augustin, svetovalka JSSČ Andreja Kandolf, predsednik komisije UO ČZS za tehnologijo in varno hrano Drago Kotnik, pa tudi mag. Primož Marolt z Inšpektorata RS za kmetijstvo, Zvonka Loštrek z Inšpektorata RS za kmetijstvo, dr. Janko Božič z BF, dr. Peter Kozmus s KIS, mag. Lidija Matavž z NVI VF, Renata Fras Peterlin z GIZ Fitofarmacije, Maruška Markovčič iz MOL ter Andreja Jenko iz KGZ Ljubljana.

Po končani razpravi so gostje soglasno sprejeli več sklepov, in sicer: 1. Nujna je prepoved vseh FFS, ki vsebujejo aktivne snovi na podlagi neonikotinooidov. 2. Treba je financirati izvedbo raziskovalnih

nalog. 3. Nujno je trajno spremljanje onesnaženosti cvetnega prahu, čebel in medu s pesticidi. 4. Treba je ugotoviti sinergijske učinke različnih pesticidov na čebele. 5. Pred izdajo dovoljenja za uporabo posamičnega FFS je treba preveriti njegov vpliv na kranjsko čebelo. 6. V projekt zdrave prehrane in zdravega načina življenja je treba vključiti tudi čebelarje.

Poleg tega je bil na konferenci predstavljen tudi predlog za ustanovitev Čebelarskega inštituta. Problematika, o kateri je bil govor, je zelo odmevala tudi med nečebelarji. Poleg moralne podpore javnosti našim prizadevanjem za ohranitev čebel so nekatera podjetja tudi finančno podprla naše akcije. Najbolj pa sem se razveselil odziva Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, saj je 2. junija 2011 sprejelo pomembne sklepe, predlagane na konferenci. Kot se je izkazalo, vsaka akcija čebelarjev lahko vsaj nekoliko prispeva k prizadevanjem za ohranitev čebel in zdravega okolja. Zato stopimo skupaj in enotni pokažimo našo moč! ■

Uporaba mravljinčne kisline za zatiranje varoj

Vlado Augustin*

V večini evropskih držav so s spodbujanjem novih sonaravnih standardov kakovosti medu in sonaravnega čebelarstva že zmanjšali ali popolnoma prepovedali uporabo lipofilnih in strupenih varoacidov. Prav tako so čebelarški inštituti v Švici, Italiji in Nemčiji že v začetku prejšnjega desetletja predstavili alternativne rešitve pri zatiranju varoj z uporabo hidrofilnih (vodotopnih) sredstev. To so predvsem organske kisline, kot so mravljinčna, oksalna in mlečna kislina, pa tudi timol ali pripravki na podlagi timola.

Oksalna in mravljinčna kislina, ki sta naravni sestavini rastlin in medu, zaradi svoje topnosti v vodi ne puščata nikakršnih ostankov v medu in vosku. Prav tako nista strupeni, kljub temu pa sta agresivni in jedki kemikaliji, vendar je to treba razlikovati. Prav njuna kislost je tisti dejavnik, zaradi katerega je njuno delovanje na varoje učinkovito. Pri tem pa je treba vedeti, da je oksalna kislina učinkovita le tedaj, kadar so vse varoje na čebelah, mravljinčna kislina (MK) pa s svojimi hlapi prodira v celice pokrite zalege in delno varoje uničuje tudi tam. Njena uporaba je odsvetovana v obdobju medenja v naravi. V tem obdobju lahko proti varojam izvajamo apitehnične ukrepe (izrezovanje trotovine, odzemanje pokrite zalege, izdelava narejencev, ometencev itd.).

Ker se počasi približuje čas za uporabo MK, je prav, da nekoliko podrobneje spoznamo to kislino. MK je v naravi zelo razširjena, saj jo najdemo npr. v koprivah, smrekovih iglicah, strupu čebel, sršenov in os ter v žlezah mravelj, po katerih je dobila tudi ime. Ta kislina je tudi sestavni del medu, saj jo npr. v koštanjem medu najdemo celo 1000 mg/kg.

Odkrita je bila leta 1670 v strupu mravelj, danes pa jo proizvajajo z oksidacijo metanola. MK je sicer vsestransko tehnično uporabna, zato jo uporabljamo v tekstilni, živilski, farmacevtski industriji itd. Je brezbarvna tekočina z rezkim, neprijetnim vonjem, vrelišče ima pri 100,5 °C, tališče pa pri 8,4 °C, meša se z vodo, etanolom, etrom, glicerolom idr. Je agresivna in jedka – korozivna kemikalija. Ker povzroča opekline in mehurje in ker se zelo hitro absorbira skozi kožo, se moramo ob njeni uporabi ustrezno zaščititi. Priporočena je uporaba gumijastih rokavic, očal in zaščitne maske iz večplastne gaze.

Po podatkih, objavljenih v strokovni literaturi (Imdorf et al., 1996; Fries, 1991), je učinkovitost zatiranja varoj z MK od 90–95-odstotna, vendar je stopnja učinkovitosti odvisna od številnih dejavnikov: od temperature, vlage, moči čebelje družine in vse do sposobnosti čebelje družine za ventiliranje panja. Prav zaradi tega potrebujemo pri uporabi MK veliko prakse in dobro mero občutka za upoštevanje vseh dejavnikov, ki vplivajo na učinkovitost tega sredstva. Še posebej moramo biti pozorni na površino izhlapevanja kisline, prostornino čebeljega panja, moč čebelje družine in seveda na koncentracijo in doziranje kisline. Ob morebitnem predoziranju se namreč lahko zgodi, da čebele zbežijo iz panja.

Foto: Janez Gregori

Vileda krpa z nanešeno MK pri vstavljanju v LR-panj pri izvajanju šokmetode.

MK deluje tudi na poapnelo zalego, ker sili čebele, da odstranijo okužene bube, še preden se te spremenijo v mumijo poapnele zalege. Prav tako z MK uspešno uničujemo pršico *Acarapis Woodi*, povzročiteljico akaroze. Po nekaterih raziskavah (Underwood, R. M., Currie, R. W., 2009) MK deluje tudi na spore noseme.

Z MK zatiramo varoje na dva načina. Pri postopku z dolgotrajnim izhlapevanjem uporabljamo hlapilnike. Z njimi dosežemo, da v panju dalj časa ostane za uničenje varoj potrebna koncentracija kisline. Pri postopku kratkotrajnega izhlapevanja – tj. pri tako imenovani šokmetodi – pa MK izhlapi v kratkem času. Za večjo učinkovitost takšnega zatiranja moramo postopek večkrat ponoviti.

Pri zatiranju varoj z MK priporočam postopek kratkotrajnega izhlapevanja oz. šokmetodo, kajti samo pri tej metodi se lahko zanesemo, da bo v določenem času izhlapela točno določena količina ki-

* Svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

sline. Pri postopku z dolgotrajnim izhlapevanjem, ki traja 7–10 dni, se lahko prav v dneh, ko imamo v panjih hlapilnice, pojavi ekstremno nihanje zunanjih temperatur, to pa neposredno vpliva na povečanje izhlapevanja MK in s tem tudi na neljube posledice na čebeljo zalego in čebele. Zavedati se moramo, da MK ne izhlapeva linearno, temveč eksponentno, glede na to pa pri zvišanju temperature za 4 °C izhlapi 4-krat več kisline. Prav tako je bilo ugotovljeno, da čebele ob dolgotrajni uporabi MK toliko ventilirajo kislinske hlape iz panja, da ti ne vplivajo več na varoje.

Zatiranje varoj s šokmetodo izvedemo takoj po zadnjem točenju medu, vendar moramo čebeljo družino prej nekako pripraviti na to. Zato ji dodamo 1–2 l sladkorne raztopine in tako vsaj delno omilimo šok, ki ga čebele doživijo ob odvzemu medu. Čebele bodo zaradi tega mirne, zaradi prejete hrane bodo njihovi zadki napeti, to pa bo olajšalo odpad tistih varoj, ki so bile zarite med obročki. Odvzem medenih zalog deluje na čebeljo družino zelo negativno, še posebej če se takoj po kostonjevi paši pojavi sušno in brezpašno obdobje, to pa je julija in avgusta pri nas zelo pogosto.

Pri metodi kratkotrajnega izhlapevanja oz. šokmetodi uporabljamo MK pri temperaturah okoli 20 °C. Če je temperatura višja, MK vstavimo v panj v večernih urah. Ker pri tej metodi celoten odmerek MK izhlapi iz panja v 8–10 urah, moramo upoštevati zunanjo temperaturo in pridobiti nekaj občutka za vse dejavnike, ki vplivajo na stopnjo izhlapevanja MK (temperatura, velikost panja, moč družine itd.).

Čebele s kadičnikom preženemo iz medišča ter pri nakladnih panjih čez mediščne sate namestimo gobasto vileda krpo (15 x 20 cm, debeline 3–4 mm). Pri AŽ-panjih si pomagamo s pločevinasto mrežo, ki jo podstavimo pod gobasto krpo in tako laže dosežemo sredino medišča. Na gobasto krpo, ki naj bo nekoliko vlažna, iz medicinske brizgalke iztisnemo 85-odstotno MK, ki mora biti ohlajena v zamrzovalniku.

Ohlajena kislina tudi ne bo takoj delovala v polni meri, temveč bo zaradi nizke temperature potrebnega kar nekaj časa, da bo dosežena maksimalna stopnja izhlapevanja. Tako bo šok za čebele, ki se bodo pred kislino umaknile, precej manjši. Če želimo še zmanjšati izhlapevanje, vileda krpo vstavimo v PVC-vrečko, v katero smo prej naredili pribl. 3 cm veliko odprtino.

Za eno etažo nakladnega panja uporabimo 15 ml 85-odstotne MK. Če so čebelje družine v več nakladah, za toliko povečamo tudi odmerek. Za normalno

družino z dvema mediščnima nakladama tako uporabimo 20–30 ml MK, za AŽ-panj pa 15 ml MK (za podrobnejše napotke glej knjigo Varoja, čebela, čebelar, avtorjev Meglič, M. in Auguštin, V., 2008, str. 130). Ob vstavitvi MK v panj bodo čebele rahlo zašumele in se umaknile stran od izvora kisline. Ker dodajamo kislino šele na vrh mediščnih satov, ni nevarnosti da bi poškodovali matico, ki je daleč od izvora kisline. Če imamo močne družine z velikim številom čebel, se bodo te nabrale na bradi panja. V tem primeru odpremo panj in zmanjšamo učinek kisline. V vsakem primeru pa moramo najmanj pol ure po vstavitvi kisline obvezno opazovati vedenje čebel.

Kislinski hlapi bodo delovali trojno: uničili bodo večji del varoj, matico bodo prisilili k prenehanju zaleganja, poleg tega pa bodo tudi dobro razkužili čebelji panj. Postopek zdravljenja ponovimo najmanj še trikrat s presledki od 4–7 dni. Po uporabi MK moramo odpad varoj preverjati na testnem vložku. Odpadle varoje preštujemo in s tem natančno ugotovimo napadenost družin in učinkovitost zdravljenja.

Pred postopkom in takoj po izvedenem postopku zatiranja varoj z MK moramo čebele nahraniti s sladkorno raztopino in tako zagotoviti nenehno zaleganje matice. Čebele, ki se izvalijo od konca julija do septembra oz. tako imenovane zimske čebele, ostanejo v panjih do zgodnje pomladi, zato so temelj dobrega spomladanskega razvoja čebelje družine in s tem tudi dobrega novega čebelarkega leta.

To pa ne velja za uporabo MK v septembru, ko je naš cilj ustaviti zaleganje matice. Vse jeseni izležene čebele so kratkožive, zato po nepotrebnem porabljajo cvetni prah, zimske čebele pa po nepotrebnem krmijo zalego in se s tem izčrpavajo.

Ker zatiranje samo z MK ne bo uničilo vseh varoj, je nujno treba izvesti še zimsko zatiranje z oksalno kislino. Kakor pri delu z vsemi kisljinami, moramo biti tudi pri uporabi te kisline previdni in se zaščititi. ■

Viri: Fries, I. (1991): Treatment of sealed honey bee brood with formic acid for control of *Varroa jacobsoni*. American Bee Journal, str. 131: 313-314.

Imdorf, et al. (1996): Alternative varroa control. American Bee Journal, str. 189-193.

Meglič, M., Auguštin, V. (2007): Varoja, čebela, čebelar. Lukovica: ČZS.

Underwood, R. M., Currie, R. W. (2009). Indoor winter fumigation with formic acid for control of *Acarapis woodi* (Acari: Tarsonemidae) and nosema disease, *Nosema* sp. Journal Econ. Entomol, let. 102, št. 5, str. 1729-36.

Refraktometri za merjenje vlage v medu
po ceni 62,60€/kos z DDV.

Naročila na info@ekokult.com ali na 041 341 943.
Dostava tudi po povzetju.

Zatiranje varoj – primer prakse na Spodnjem Saškem

Maksimilijan Mohorič

Uspeh čebelarjenja je v veliki meri odvisen od uspešnega obvladovanja največjega škodljivca čebel – varoj. V sonaravnem čebelarjenju je poleg apitehničnih ukrepov za zatiranje varoj dovoljena uporaba mravljinčne, mlečne in oksalne kisline. Te organske kisline pri pravilni uporabi v medu ne puščajo nedovoljenih ostankov. Njihova uporaba v panjih je zahtevna, saj ob morebitnem nestrokovnem ravnanju s kislinami lahko prizadenemo čebele, če ne upoštevamo varnostnih ukrepov, pa lahko ogrozimo tudi naše lastno zdravje. Za njihovo učinkovitost moramo poznati pravilno odmerjanje kislin v panjih in predpisane varnostne ukrepe.

Mravljinčna kislina (pravilneje metanójska kislina, MK) deluje tudi na varoje v pokrta zalegi, s tem pa ovira razmnoževalni cikel tega škodljivca. Zato je njena uporaba za zatiranje varoj posebej pomembna v obdobju, ko je v panjih pokrta zalega.

V Evropi obstajajo različni načini uporabe MK. Zanimiva so navodila za uporabo te kisline v nemški deželi Spodnja Saška. Tam je za uporabo v čebelarstvu predpisana 60-odstotna ad. us. vet. MK. V drugih nemških deželah je za zatiranje varoj dovoljena tudi uporaba 85-odstotne ad. us. vet. MK.

60-odstotni koncentrat MK se uporablja za kratkotrajno šokterapijo pred točenjem medu in po njem. Če je krpa nameščena nad satje v panjih, je odmerek 2 ml na sat, če pa je krpa nameščena pod satje v plodišču, je odmerek 3 ml na sat. Uporabljajo jo tudi za dolgotrajno terapijo s hlapilniki. Nemški strokovnjak za čebelarstvo dr. Otto Böcking, ki deluje na Inštitutu za čebelarstvo v mestu Celle na Spodnjem Saškem, odsvetuje uporabo 85-odstotne MK na gobasti krpi (šokterapija), ker pri tem pogosto odmre matica.

Po njegovem mnenju je 85-odstotna MK primerena za uporabo v hlapilnikih oz. za dolgotrajno terapijo. Prednost 85-odstotnega koncentrata je, da učinkuje na varoje tudi v jesenskih mesecih, ko so vremenske razmere že spremenljive.

Dr. Böcking tudi poudarja, da samo terapija z MK ni dovolj in da ji mora slediti še zimsko zatiranje varoj, npr. z oksalno kislino ali s perizinom. ■

Vira: Böckingom, dr. O., Kubersky, U. (2008): Leitfaden Varroa – Bekämpfung in Öko-Imkereien. Celle: Institut für Bienenkunde Celle.

Osebna korespondenca z dr. Ottom Böckingom.

Praktične izkušnje zatiranja varoj z Apiguardom pri čebeljih družinah v Sloveniji

Alenka Jurič*

Uvod

Varoza čebel je zelo nevarna zajedavska bolezen čebelje družine. Kaže se v obolevanju in odmiranju odraslih čebel in čebelje zalege in je tudi eden izmed najpogostejših spremljevalcev izginjanja čebel iz panjev. Pršice varoje, ki povzročajo bolezen, se prehranjujejo s čebeljo hemolimfo, pri tem pa čebelam odvzemajo pomembne hranilne snovi in skrajšujejo njihovo življenjsko dobo, poleg tega pa prenašajo tudi številne druge povzročitelje nevarnih bakterijskih, virusnih in glivičnih bolezni čebelje dru-

žine. Varoje so izjemno prilagojene na življenje čebelje družine. Razmnožujejo se na mladih čebeljih bubah, do katerih zdravila ne sežejo, zato jih z zatiranjem ne moremo popolnoma uničiti.

Zatiranje varoze

Uspešno zatiranje varoze je mogoče le, če je izvedeno pravočasno in strokovno, če čebelarji pred uporabo zdravil za zatiranje varoj preverjajo njihov naravni odpad in če izvajajo apitehnične ukrepe, s katerimi poskrbijo za pravilen razvoj in dobro odpornost družine, hkrati pa v obdobju intenzivnega razvoja čebeljih družin

* dr. vet. med., VF NVI enota Celje

zmanjšujejo populacijo varoj vse do tedaj, ko je v družinah z zalego nujno izvesti prvo zatiranje.

Preverjanje naravnega odpada varoj in apitehnični ukrepi

Čebelarji z različnimi ukrepi skrbijo za to, da število varoj ne preseže dopustne meje. Ta je poleti pri družinah z zalego pri povprečnem naravnem odpadu do tri varoje na dan približno 1.500 varoj, pozimi pa pri družinah brez zalege pri povprečnem naravnem odpadu do 0,1 varoje na dan približno 40 varoj. Preverjanje naravnega odpada varoj morajo od spomladi naprej izvajati pri vseh čebeljih družinah. Od marca oz. aprila do junija morajo v čebelje družine vstavljati gradilne sate in izrezovati ter izločati pokrito trotovsko zalego. V narejence ali roje lahko vstavljajo lovilne sate z mlado nepokrito zalego, ki jih odstranijo iz družin, ko je zalega pokrita. Razvoj varoj lahko čebelarji ustavijo tudi z načrtno prekinitvijo zaleganja matic. Ob morebitni hujši napadenosti družin z varojami pa morajo čebelarji o tem obvestiti veterinarja.

Uporaba zdravil

Skrbeti moramo, da so čebelji pridelki, kot so posek, med, cvetni prah, matični mleček in propolis, ki jih uporabljamo v prehrani ljudi ali za lajšanje različnih zdravstvenih težav, brez ostankov zdravil.

Za zatiranje varoj pri čebeljih družinah uporabljamo različna zdravila, ki se med seboj razlikujejo po načinu aplikacije in načinu delovanja, po učinkovitosti in puščanju njihovih ostankov v satju in čebeljih pridelkih. Zdravila, ki jih uporabljamo pri čebelah, morajo vsebovati aktivne učinkovine, ki so dovoljene v Evropski uniji, poleg tega pa morajo imeti dovoljenje za uporabo v Republiki Sloveniji. Uporabljamo jih po navodilu veterinarja, ki svoje delo opravlja samostojno in v skladu z veterinarsko doktrino in ki zdravila za čebele predpisuje po svoji lastni strokovni presoji. Ob majhnem izboru razpoložljivih zdravil jih predpisujemo tako, da ob upoštevanju zakonskih in podzakonskih določil na področju uporabe zdravil v veterinarski medicini varoje čim pozneje postanejo odporne proti posameznim učinkovinam. V tem letu bo zatiranje varoj v naši državi temeljilo na uporabi sonaravnih zdravil, ki vsebujejo učinkovine, kot so timol, mravljinčna, mlečna ali oksalna kislina. Odpornost varoj na te učinkovine vse do zdaj še ni znanstveno dokazana. Zdravila pri čebelah uporablja čebelar sam, zato morajo biti v taki obliki, da jih lahko uporabi vsak sam.

Uporaba zdravila Apiguard

Za uporabo najpreprostejše sonaravno zdravilo za zatiranje varoj po končani paši oziroma po za-

dnjem točenju medu je apiguard v obliki gela, ki vsebuje počasi hlapljivo zdravilno učinkovino timol. Ta se po družini širi z izhlapevanjem in s kontaktom med čebelami oziroma prek čebel delavk, ki imajo v panju vlogo čistilk.

Zdravilo uporabimo tako, da s posodice odstranimo folijo, potem pa jo položimo na sredino panja oz. na vrh zaleženih satov tako, da je stran z gelom obrnjena navzgor. Med robom posode in vrhom panja mora biti dovolj prostora, da lahko čebele zlezajo do gela, torej najmanj 0,5 cm, še bolje pa je, da je nad posodico apiguarda prazna etaža ali naklada. Najbolje je, če zdravljenje traja 6 tednov, tako da v posamezni družini v presledku dva do tri tedne uporabimo po dva odmerka.

Pri uporabi tega zdravila imamo pri nas precej praktičnih izkušenj, saj se je njegova uporaba v prejšnjih letih iz leta v leto povečevala. Leta 2008 je bilo z apiguardom zdravljenih 0,09 % čebeljih družin, leta 2009 4,11 % čebeljih družin in leta 2010 9,19 % čebeljih družin.

Čeprav je uporaba apiguard preprosta, pa se je treba zavedati, da na učinkovitost zatiranja varoj vpliva vrsta dejavnikov. Na veterinarskih izobraževanjih so se čebelarji seznanili s programom zatiranja in posameznimi zdravili za zatiranje varoj. Ob izdaji zdravila smo čebelarjem natančneje razložili, kako je treba zdravilo uporabiti. Navodilo za pravilno uporabo so vsi čebelarji prejeli tudi v pisni obliki.

Zaradi preprečevanja reinvazij je treba na posameznih območjih v preletni razdalji čebel zdraviti vse čebelje družine hkrati. To še posebej velja za zdravila, ki vsebujejo hlapne učinkovine, saj lahko te zaradi neenotne uporabe pri čebelah povzročijo večji stres, posledica katerega je zaradi pomanjkljivo izvajanih tehnoloških ukrepov v čebelarstvu ali na območjih pasišč ropanje. Za dovolj učinkovito zdravljenje varoze po zadnjem točenju medu pri družinah z zalego je bilo treba družine na to ustrezno pripraviti, jim z načrtovanimi tehnološkimi ukrepi zagotoviti optimalni razvoj ter določiti ustrezen čas zdravljenja in ustrezen odmerek zdravila.

Za učinkovito zdravljenje je pomemben ustrezen odmerek zdravila

V naših čebelarstvih je tehnologija čebelarjenja zelo raznovrstna, zato odmerjanje zdravil še zdaleč ni preprosto. To še posebej velja za hlapne zdravilne učinkovine, med njimi tudi za timol, ki ga vsebuje sonaravno zdravilo apiguard. Na njegovo učinkovitost poleg temperature v okolici vplivata tudi aktivnost družine in ustreznost temperatura v gnezdu, ki je odvisna predvsem od velikosti in zasedenosti panja s čebelami.

Na podlagi podatkov čebelarjev o vrsti panjev, številu gospodarskih in številu rezervnih družin ter o zasedenosti ulic s čebelami smo predpisali ustrezne odmerke zdravila. Za družino v klasičnem AŽ- ali LR-panju smo predpisali po dva odmerka zdravila. Prvi odmerek je izhlapel v dveh do treh tednih, nato je sledil drugi odmerek. Čebelarji so morali paziti, da odmerka niso preseгли in da so zdravilo pravilno namestili nad plodiščne sate, v prazno naklado v LR-panju oziroma v AŽ-panju na matično rešetko v medišču ali če je bilo dovolj prostora na sate v plodišču. Zaradi boljšega dostopa čebel do posodice z zdravilom in boljše ventilacije, ki je nujna za učinkovitost zdravila, so morali pred začetkom zdravljenja iz medišč odstraniti satje. V praksi se je pokazalo, da je bilo za družine manj stresno, če so pokrovček posodice prvi dan zdravljenja odstranili samo do polovice in šele naslednji dan do konca ali če so najprej postavili v panj polovični odmerek zdravila. Zdravilo je počasneje izhlapevalo in čebele v panju so se lažje navadile na »tujek« s sicer prijetnim vonjem po timolu. Ta poseg se je izkazal posebej smiselno ob višjih zunanjih temperaturah in večji aktivnosti družin.

Le v redkih primerih je celoten odmerek zdravila v obliki gela izhlapel v prvih dveh tednih. V večini primerov so na dnu posodice ostali posamezni posušeni kristalčki. Ne glede na hitrost izhlapevanja smo čebelarjem svetovali, naj drugi odmerek uporabijo šele, ko mine najmanj 14 dni od uporabe prvega odmerka, oz. naj počakajo, da bo posodica prazna. Drugi odmerek zdravila je izhlapeval še počasneje, tudi do 4 tedne. Izkazalo se je, da je bilo jeseni manj varoj, če je zatiranje trajalo šest tednov.

Pri močnih družinah, ki so imele po dve ali več visokih naklad oz. etaž z zalego, je bilo treba za učinkovito zdravljenje ustrezno povečati odmerek zdravila, zato smo jim predpisali po tri do največ štiri odmerke po 50 g zdravila. Nasprotno smo rezervnim ali šibkim družinam predpisali manjše odmerke, od 12,5 g do 25 g v presledku dva do tri tedne. Čebelarji so preverjali odpad varoj in podatke zapisovali v svoj dnevnik. V večini primerov je bil odpad v primerjavi z naravnim odpadom pred zdravljenjem zadovoljiv, saj je bil povprečno za 10- do 20-krat večji.

V posameznih primerih so čebelarji pri preverjanju naravnega odpada ugotovili, da je bil ta večji jeseni kot med zdravljenjem. Svetovali smo jim, naj testne vložke premažejo z medicinskim vazelinom. Ocenili smo, da zdravilo v družini deluje še najmanj tri tedne po njegovi odstranitvi. Realnejšo sliko odpada varoj smo dobili v čebelnjakih, v katerih ni bilo mravelj, na ustreznih testnih vložkih z mrežo, ki so čebelarjem preprečevali dostop do varoj med drobirjem.

Določitev ustreznega časa zdravljenja vpliva na zdravstveno stanje čebel in pridobivanje

varne hrane. Pravočasno zatiranje varoj omogoča razvoj vitalnih in dolgoživih zimskih čebel. Če varoje zatiramo po navodilu proizvajalca zdravila in veterinarja, bodo čebelji pridelki brez ostankov zdravil.

Apiguard lahko v čebeljih družinah uporabljamo po zadnjem točenju medu. Ne glede na to, da je apiguard sonaravno zdravilo, so lahko posledice njegove uporabe v obdobju medenja ostanki tega zdravila v čebeljih pridelkih. Ugotovili so, da timol, podobno kot druge sonaravne zdravilne učinkovine, izhlapeva iz satja še šest mesecev po uporabi.

Pri uporabi sonaravnih zdravil, katerih učinkovitost je v obdobju zaleganja slabša kot učinkovitost nekaterih konvencionalnih zdravil, sta ključnega pomena ugotavljanje populacije varoj pri vseh družinah in pravočasno zdravljenje.

Čas zatiranja smo določili na podlagi podatkov o številu varoj v čebelnjakih, izračunali pa smo ga na podlagi podatkov čebelarjev o naravnem odpadu varoj in napadenosti trotovske zalege z varojami ter podatkov o pašnih razmerah na območju.

Čebelarji, ki so uporabljali apiguard, so od aprila do junija izrezovali pokrito trotovsko zalego in šteli varoje na trotovskih ličinkah. Poleg tega so spremljali naravni odpad varoj pri vseh čebeljih družinah, in to nekateri vse leto, večina pa spomladi in junija. Na ta način so lahko ugotovili število varoj v posameznih čebeljih družinah. Družine, pri katerih je naravni odpad presegel dopustno mejo, so bile zdravljene že spomladi ali v medpašnem obdobju pred kostanjevo pašo. Družine, v katerih je število varoj spomladi ali poleti pred kostanjevo pašo presegle dopustno mejo in ki pred uporabo apiguarda niso prejele dodatnega zdravila, so imele več težav s svojim zdravjem. Čebele, ki so bile bolj napadene z varojami, so bile pred zdravljenjem z apiguardom in tudi pozneje med zdravljenjem bolj vznemirjene, v takih čebelnjakih se je pogosteje pojavljalo ropanje ali izginjanje čebel, zlasti ob hkratnem pomanjkanju hrane. Pri teh družinah zdravljenje z apiguardom tudi ni bilo dovolj učinkovito, tako da so imele več varoj jeseni, zato jih je bilo treba dodatno zdraviti še pred zimskim obdobjem. Pri družinah z večjim naravnim odpadom varoj pred uporabo apiguarda je bil večji tudi odpad varoj po zadnjem zimskem zatiranju. Ugotovili smo, da prepozno zatiranje največkrat vodi v odmrtnje družine.

Na učinkovitost zdravljenja vplivajo tudi zdravstveno stanje čebel, velikost oziroma zasedenost panja s čebelami, temperatura in ventilacija v panju ter zunanja temperatura.

V čebelji družini odrasle čebele med čiščenjem panja raznašajo apiguard po površini čebeljih teles in dlačic, zato morajo biti torej čebele zdrave in aktivne, da lahko opravljajo svoje delo. Bolna družina

na drugače reagira na zdravilo kot zdrava družina. Čebele, ki so zelo napadene z varojami ali so kako drugače bolne, so bolj vznemirjene, in ker se med zdravljenjem njihova vznemirjenost še poveča, je posledica tega lahko tudi izginjanje ali ropanje čebel. V šibki družini ali v družini, ki je naseljena v prevelikem panju, so čebele premalo dejavne in so slabe čistilke, temperatura v gnezdu se zniža na manj kot 35 °C, zato zdravilo slabše izhlapeva. Če so močne družine naseljene v premajhnem panju, pa lahko zdravilo zaradi višje temperature izhlapeva preveč. Čebelarjem smo svetovali, naj odmerek zmanjšajo na polovico ali na četrtno odmerka oz. naj družino preselijo v večji panj ter poskrbijo, da bo vstop v panj prost. Svetovali smo tudi, da pred začetkom zatiranja združijo šibke družine ter jih po potrebi premestijo v ustrezno velike panje, tako da naj bi bilo v družini najmanj 5 do 7 satov zalege. Za družine, ki so bile huje napadene z varojami, smo še pred uporabo apiguarda predpisali dodatno individualno zdravljenje. **Družine, ki so že pred uporabo apiguarda zbolele za varozo, bi namreč le težko preživele, če jih ne bi prej dodatno zdravili.** V več primerih na celjskem območju je bilo ugotovljeno, da se je v družinah, ki so bile zdravljene z apiguardom, zmanjšala tudi obolenost za poapnelo zalego in nose mavostjo.

Po trditvah čebelarjev jim je največ težav povzročalo zdravljenje rezervnih družin. **Zdravljenje je bilo manj uspešno zlasti zato, ker je bilo v premajhnih panjih oziroma v panjih, ki so bili polno zasedeni s čebelami, premalo prostora, da bi čebele čistilke lahko prišle do posodice z zdravilom in ga raznesle po družini.** Zaradi razburjenja čebel se je temperatura v takih družinah še povečala, ponekod pa so čebele celo zapustile panje.

Neenakomerno izhlapevanje zdravilne učinkovine lahko povzroči tudi različna zunanja temperatura. Čebelarjem smo svetovali, naj spremljajo vremensko napoved in zunanjo temperaturo in naj zdravilo odstranijo iz panjev, če bi ta dosegla ali preseгла 35 °C.

Ugotovili smo, da je bilo zdravilo apiguard najučinkovitejše pri zunanji temperaturi od 25 °C do 30 °C. Pri nižjih temperaturah je izhlapeval počasneje in čebele so bile manj aktivne, vendar to ni posebej negativno vplivalo na družine, ki so bile med zdravljenjem zdrave in močne in ki niso bile hudo napadene z varojami. Večje izhlapevanje zdravila in večja aktivnost čebel pa sta se pojavili ob zelo visoki zunanji temperaturi. Pri tem se je vonj po timolu razširil po celotnem panju, intenzivneje pa ga je bilo mogoče zaznati tudi v okolici čebelnjaka. Po navadi so bile čebele zaradi tega bolj vznemirjene, večja je bila nevarnost ropanja, družine so oslabele in matice so slabše zalegale, še posebej, če je čebelam primanjkovalo kakovostne beljakovinske hrane.

Neželene posledice zdravljenja

Obveščanje veterinarja o neželenih posledicah zdravljenja je nujno za zagotavljanje varnih in učinkovitih zdravil.

Med uporabo apiguarda veterinarji nismo bili obveščeni o morebitnih neželenih posledicah zdravljenja s tem zdravilom. Timol lahko deluje stresno na čebelje družine, pojavijo se lahko neželene posledice, kot sta na primer ropanje in slabše zaleganje matic.

Po vstavljanju zdravila v panje so se odrasle čebele začele zbirati na naletni deski in bile opazno vznemirjene, vendar se je njihova vznemirjenost po nekaj dneh podela. Tam, kjer so zdravilo v panje vstavljali zgodaj zjutraj ali pozno zvečer, vse čebelje družine pa so bile zdravljene hkrati, nismo zasledili posebnosti. Čebelje družine so bolj prenašale zdravljenje, če so bile zdrave in močne ter če napadenost z varojami ni bila velika. Pri družinah, ki so bile pred uporabo zdravila primerno oskrbovane s hrano in ki so med zdravljenjem v rednih presledkih dobivale majhno količino sladkornega nadomestka, apiguard ni povzročal večjega stresa, ropanja ali slabega zaleganja matic. V takih družinah je bila boljša tudi učinkovitost zdravila, saj čebele niso bile preza-poslene s krmljenjem, zato so lahko dobro opravljale delo čistilke ter raznašale zdravilo po panju.

Po uporabi apiguarda smo v jesenskem in zimskem obdobju evidentirali le nekaj primerov slabšega zdravstvenega stanja, umiranja in izginjanja čebel. Med vzroki za tako stanje je bila bodisi prevelika napadenost z varojami pred začetkom zdravljenja bodisi dodaten stres, ki se je pri bolnih družinah pojavil ob hkratni uporabi drugih zdravil, predvsem mravljinčne kisline, ki so jo posamezni čebelarji uporabljali po svojem občutku. Izginjanje čebel po uporabi apiguarda smo ugotovili tudi, če je bila zunanja temperatura zelo visoka in če so bile čebele lačne. Pogosteje sta se pojavljali slabše zaleganje matic in daljša prekinitve zaleganja, vendar je bilo to ugotovljeno predvsem pri šibkih družinah, ki jim je junija in julija primanjkovalo nektarja in pelodne paše in ki hkrati niso bile nadomestno krmljene.

Na območjih, na katerih zatiranje varoj ni bilo izvedeno v vseh čebelnjakih ali ni bilo izvedeno hkrati, je bilo jeseni zaslediti večje število varoj tudi pri posameznih zdravljenih družinah, verjetno kot posledica reinvazije. Večje število varoj po končanem zdravljenju smo ugotovili na obmejnih območjih in območjih pasišč. Ugotovljeno je bilo tudi ropanje čebel v dveh sosednjih čebelnjakih, pri čemer je bilo v enem čebelnjaku uporabljeno zdravilo apiguard, v drugem pa čebelje družine niso bile niti zdravljene niti krmljene. Ta pojav je bil torej verjetno bolj posledica tehnološke napake kot neposrednega vpliva zdravila.

Sklep

Sodelovanje med čebelarji, veterinarji in nadzornimi službami je nujno, če želimo biti uspešni pri zagotavljanju zdravih čebeljih družin in varne hrane.

Veterinarji moramo zaščititi tako zdravje čebel kot ljudi, zato čebelarje seznanjamo z veterinarskimi preventivnimi ukrepi, zdravila pa predpisujemo tako, da bo zdravljenje varno za čebelarja, da bo dovolj učinkovito in da v čebeljih pridelkih ne bo ostankov

uporabljenega zdravila. Čebelar je odgovoren, da poskrbi za zdrave čebele in zagotovi varne pridelke, zato mora za krepitev odpornosti družin izvajati preventivne veterinarske in tehnološke ukrepe ter zdraviti čebele na predpisan način. Za zavarovanje zdravljenja ljudi in čebel mora poskrbeti tudi država s svojimi nadzornimi organi. Zagotoviti je treba sledljivost uporabe vseh zdravil, ki jih uporabljamo pri družinah, kajti samo tako bomo lahko zagotavljali varno in učinkovito zdravljenje čebel ter uživali varne pridelke. ■

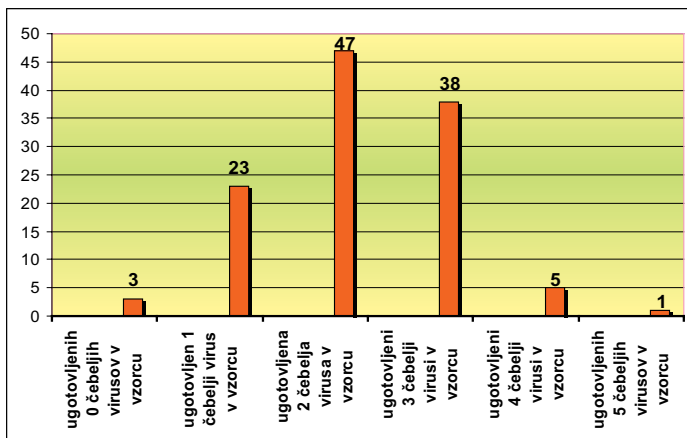
Ugotavljanje navzočnosti petih virusov v čebeljih družinah v Sloveniji v letu 2010

Ivan Toplak*, Metka Pislak Očepek**

Izhodišča za izvedbo raziskave

Leta 2009 smo na Nacionalnem veterinarskem inštitutu Veterinarske fakultete (NVI) uvedli molekularne metode verižne reakcije s polimerazo (PCR) za specifični dokaz nukleinske kisline posameznih čebeljih virusov.

Namen raziskave, ki je potekala leta 2010, je bil ugotoviti pogostost posameznega virusa v oboleli čebelji družini in zbrati podatke o pojavljanju klinične slike viroz v povezavi z navzočnostjo varoj. Vzorce smo zbirali na območju celotne Slovenije. Za ugotavljanje petih virusov v vzorcih obolelih čebeljih družin smo od januarja do novembra 2010 zbrali skupaj 117 vzorcev odmrlih odraslih čebel (10–30 mrtvic v vzorcu), matic in nekaj vzorcev odmrle čebelje zalege iz 91 čebelnjakov. Vzorce so odvzeli specialisti za zdravstveno varstvo čebel iz NVI in jih poslali v Virološki laboratorij. Tam smo vzorce pregledali z uvedenimi specifičnimi metodami (RT-PCR) za dokaz petih čebeljih virusov: virus akutne paralize čebel – ABPV, virus črnih matičnikov – BQCV, virus kronične paralize čebel – CBPV, virus deformiranih kril – DWV in virus mešičkaste zalege – SBV. Značilnosti in pomen okužbe čebel s posameznim izmed navedenih virusov so bile opisane v prejšnji številki SČ.

Slika 1: Prikaz razmerja med številom pozitivnih vzorcev, v katerih je bilo ugotovljeno različno število čebeljih virusov (od nič do pet čebeljih virusov).

Rezultati preiskave navzočnosti petih čebeljih virusov

Rezultati preiskav navzočnosti petih čebeljih virusov v 117 vzorcih so pokazali, da samo v treh vzorcih (2,5 %) nismo dokazali nobenega od petih virusov. V 23 vzorcih (19,6 %) smo ugotovili navzočnost enega virusa, od tega smo v 17 vzorcih dokazali samo navzočnost virusa BQCV, v petih vzorcih samo virusa DWV, v enem vzorcu pa samo virusa ABPV. Najpogosteje, v 47 vzorcih (40,1 %) smo ugotovili sočasno navzočnost dveh virusov: virusa BQCV in DWV v 39 vzorcih, virusa ABPV in BQCV v štirih vzorcih, virusa ABPV in DWV v dveh vzorcih ter virusa BQCV in CBPV v dveh vzorcih (Slika 1). V 38 vzorcih (32,4 %) smo potrdili sočasno navzočnost treh virusov. Najpogosteje, in sicer v 25 vzorcih, smo ugotovili so-

* dr., vodja Laboratorija za molekularno virologijo, VF NVI

** dr., vodja Laboratorija za zdravstveno varstvo čebel, VF NVI

Tabela 1: Prikaz rezultatov ugotovljene navzočnosti petih čebeljih virusov v letu 2010. Glede na naslov lastnika smo rezultate 117 zbranih vzorcev prikazali po petih regijah Slovenije: Primorska, Dolenjska, Gorenjska, Štajerska in Pomurje.

Regija	Število vzorcev	ABPV pozitivnih	BQCV pozitivnih	CBPV pozitivnih	DWV pozitivnih	SBV pozitivnih
Primorska	28	18 (64,2%)	20 (71,4%)	5 (17,8%)	24 (85,7%)	1 (3,6%)
Gorenjska	22	13 (59%)	20 (91%)	3 (13,6%)	17 (77,2%)	0 (0%)
Dolenjska	11	4 (36,6%)	9 (81,8%)	2 (18,1%)	8 (72,2%)	0 (0%)
Štajerska	34	5 (14,7%)	33 (97%)	4 (11,7%)	24 (70,5%)	1 (2,9%)
Pomurje	22	1 (4,5%)	22 (100%)	4 (18,1%)	17 (77,2%)	1 (4,5%)
Skupaj vse regije	117	41 (35%)	104 (88,8%)	18 (15,3%)	90 (76,9%)	3 (2,5%)

časno navzočnost virusov ABPV, BQCV in DWV, v 10 vzorcih smo ugotovili viruse BQCV, CBPV in DWV, v dveh vzorcih viruse ABPV, CBPV in DWV, v enem vzorcu pa viruse BQCV, DWV in SBV. V petih vzorcih smo ugotovili sočasno navzočnost štirih virusov. V štirih vzorcih so bili navzoči virusi ABPV, BQCV, CBPV in DWV, v enem vzorcu pa ABPV, BQCV, DWV in SBV. V enem vzorcu smo potrdili navzočnost vseh petih virusov (ABPV, BQCV, CBPV, DWV in SBV), na katere se je osredotočila raziskava.

Pogostost ugotovitve posameznega čebeljega virusa v 117 preiskanih vzorcih pa je bila: virus ABPV smo dokazali v 35 % vzorcev, virus BQCV v 88,8 % vzorcev, virus CBPV v 15,3 % vzorcev, virus DWV v 76,9 % vzorcev in virus SBV v 2,5 % pregledanih vzorcev (Tabela 1).

Zbrani podatki o klinični sliki in povezava z ugotovljeno navzočnostjo čebeljih virusov

Pri 94 vzorcih (80 %) smo opazili odstopanje v zdravstvenem stanju čebelje družine, za preostalih 20 % vzorcev pa podatkov ni ali pa so bile čebele ob odvzemu vzorcev zdrave. Če se v povezavi s klinično sliko osredotočimo samo na tri viruse (ABPV, CBPV in SBV), lahko povzamemo, da je navzočnost virusa ABPV skoraj vedno sovpadala z opisom izgube ene ali več deset čebeljih družin v istem čebelnjaku. Podobno ugotavljamo pri okužbi z virusom CBPV. Vzorcevalci so namreč pri 17 vzorcih od 18 odvzetih opisovali klinično sliko paralize ali odmiranja večjega števila čebeljih družin. Pri 7 vzorcih, pri katerih smo ugotovili sočasno okužbo z ABPV in CBPV, je šlo za odmrtno večjega števila čebeljih družin. V treh vzorcih, v katerih smo dokazali navzočnost virusa SBV, smo v istem vzorcu dokazali še najmanj dva do štiri druge viruse, vzorcevalci pa so poročali o odmrtni večjega števila čebeljih družin, paralizi in lazenju čebel pred panjem.

Če primerjamo število ugotovljenih virusov v vzorcu in opisano klinično sliko, na splošno velja, da kolikor večje je število ugotovljenih virusov, toliko večje je število izgubljenih čebeljih družin. Tako pri potrditvi samo enega virusa v vzorcu skoraj nismo zasledili poročil o izgubah čebeljih družin, občasno je omenjena zgolj nosečnost ter v nekaj primerih navzočnost odmrlih čebel na bradi panja. V zvezi z ugotovitvijo dveh virusov se najpogosteje pojavlja opis šibke čebelje družine in slabši razvoj čebel. V naši raziskavi je ugotovitev treh in več virusov vedno sovpadala z odmiranjem večjega števila čebeljih družin (če je bila njihova klinična slika opisana), pogosto pa je sovpadala tudi z navzočnostjo večjega števila varoj.

Pomen raziskave za slovenske čebelarje

V raziskavi ugotavljanja petih čebeljih virusov v letu 2010 smo prvič preiskali navzočnost čebeljih virusov v večjem številu vzorcev, zbranih v različnih delih Slovenije.

V razmeroma visokem odstotku (35 % vzorcev) smo dokazali navzočnost virusa ABPV. Še višji odstotek navzočnosti tega virusa so dokazali na Madžarskem (v 37 % vzorcev), v Franciji (v 58 % vzorcev) in v Avstriji (68 % vzorcev). Če primerjamo pogostost pojavljanja virusa ABPV med petimi slovenskimi regijami, so daleč nad ugotovljenim povprečjem vseh pregledanih vzorcev vzorci, odvzeti na Primorskem (64,2 % vzorcev) in na Gorenjskem (59 % vzorcev). Na podlagi 50 pregledanih vzorcev iz Gorenjske in Primorske pa še ne moremo sklepati, da je visok odstotek navzočnosti virusa ABPV v pregledanih vzorcih tudi vzrok odmiranja čebel, vsekakor pa ne moremo prezreti dejstva, da ti podatki sovpadajo z ugotovljenim najvišjim odstotkom odmrtnj čebel v obeh regijah v letu 2010.

Virus BQCV pri odraslih čebelah ne povzroča klinično zaznavne okužbe; izjema je le huda nosečnost.

vost. Visok odstotek (88,8 %) ugotovljenih pozitivnih vzorcev v naši raziskavi pa kljub temu potrjuje, da okužena matica hitro prenese okužbo na mlade čebele in zalego. Okužba jajčec z virusom BQCV lahko povzroči odmrtnje ličinke ali bube v matičniku. Virus BQCV je bil tudi tisti virus, ki smo ga v naši raziskavi dokazali najpogosteje.

Virus CBPV sodi med najmanj znane čebelje virusne. Med evropskimi državami je bil najpogosteje ugotovljen v Franciji (28 %), Avstriji (9 %) in na Danskem (4 %). Razmeroma visok odstotek vzorcev (15,3 %), v katerih je bila ugotovljena navzočnost virusa CBPV v naši raziskavi, bi bil lahko pomemben vzrok izgub čebeljih družin. Klinična slika pri okužbi s CBPV je po opisih iz literature podobna tisti pri zastrupitvi čebel; pri prvi obliki se bolne čebele nekoordinirano gibljejo in lezejo pred čebelnjakom, pri drugi obliki pa čebelam kmalu po okužbi odpadajo dlačice, obolele čebele so majhne, črne barve in v nekaj dneh umrejo zunaj panja.

Virus DWV je virus, ki je bil doslej najbolj preučeni čebelji virus, znano pa je tudi, da imajo veliko vlogo pri njegovem širjenju varoje. Po svetu so pogosto ugotavljali navzočnost tega virusa v več kot 90 % vzorcev. Visok odstotek (76,9 %) navzočnosti smo ugotovili tudi v naših vzorcih, to pa dokazuje njegovo pogosto navzočnost v naših čebelnjakih.

Virus SBV smo v raziskavi ugotovili v manjšem številu vzorcev (2,5 %), kot je bilo glede na vrsto vzorcev (odrasle čebele) tudi pričakovati. Kljub temu smo potrdili, da se virus lahko prenaša z odraslimi čebelami, ki se verjetno okužijo z neposrednim stikom z njim pri odstranjevanju okužene odmrle zalege. Ugotovili smo, da je virus SBV navzoč v naših čebeljih družinah in da po vsej verjetnosti povzroča škodo čebelarjem zaradi odmiranja zalege.

Sklep

V raziskavi smo v več kot dve tretjini vzorcev ugotovili sočasno navzočnost dveh (40,1% vzorcev) ali treh virusov (32,4% vzorcev). Iz tega lahko sklepamo, da so virusne okužbe z dvema ali tremi virusi sočasno razmeroma pogost pojav v čebeljih družinah, zato te slabijo in odmirajo. Če prištejemo k temu še nosečnost in varoje, dobimo kombinacijo dejavnikov, ki prav gotovo toliko oslabijo imunski sistem čebel, da je ogroženo preživetje posameznih čebel. Zaradi tega se zmanjša število čebel v čebelji družini, posledica tega pa so manjše možnosti za uspešno prezimitev družine.

Program sistemskega zatiranja varoj, ki ga v Sloveniji izvajamo od leta 2008, je zelo pomemben tudi za preprečevanje virusnih bolezni. Iz podatkov o petih čebeljih virusih v vzorcih obolelih čebeljih družin je razvidno, da so virusi pogosti spremljevalci odmrlih ali izginulih čebeljih družin. Ker varoje delujejo kot prenašalec virusov in kot »sprožilec razmnoževanja virusa«, se lahko pri klinično nezaznavnih virusnih okužbah čebel, kot sta ABPV in DWV, ta sprevrže v akutno obliko bolezni, ki se pogosto konča s smrtjo večjega števila čebel v panju. Prav tako lahko navzočnost noseme povzroči povečano prepustnost črevesne stene, to pa privede do kliničnih oblik bolezni in povečanega odmiranja zaradi navzočnosti BQCV.

Zahvala: Zahvaljujemo se Alenki Jurič, dr. vet. med., mag. Lidiji Mataž, dr. vet. med., mag. Miri Jenko Rogelj, dr. vet. med., Suzani Skerbiš, dr. vet. med., Borutu Preinfalku, dr. vet. med., mag. Ivo Planincu, dr. vet. med., Aniti Vraničar Novak, dr. vet. med. in mag. Vidi Lešnik, dr. vet. med. za zbiranje vzorcev čebel ter za posredovane podatke o klinični sliki. Veterinarski upravi Republike Slovenije (VURS) se zahvaljujemo za podporo pri načrtovanju študije in zagotovitvi finančnih sredstev. ■

Vir: Toplak, I., Zabavnik Piano, J., Pislak Ocepek, M. (2010): Ugotavljanje prisotnosti petih čebeljih virusov v vzorcih obolelih čebeljih družin v letu 2010. Ljubljana: NVI, VF, UNI LJ, november 2010. 48 str., ilustr. [COBISS.SI-ID 3317882]

Kompatibilnost panjskih sistemov - Kako iz zaprtosti?

Ivan Jurkovič

V čebelarstvu poznamo dva sistema čebeljih bivališč oz. panjev. Pri prvem sistemu se prostor, v katerem smo namestili čebele, to je prostornina bivališča, lahko spreminja oziroma prilagaja velikosti čebelje družine, saj se ta spreminja; panj se prilagaja razvoju in moči čebelje družine. Tak sistem je nakladni panjski sistem. Poimenovanje se nanaša na skladanje in odzemanje naklad. Po ocenah na ta

način v svetu čebelarji več kot 90 odstotkov čebelarjev. Pri drugem sistemu čebelarjenja so panji zloženi v skladovnicah – največkrat v čebelnjakih, zato so dostopni le od zadoj, prostor pa ni spremenljiv v navpični smeri, temveč le delno v vodoravni, to pa ni v skladu z naravnim razvojem čebelje družine. Moj namen ni primerjati obeh načinov čebelarjenja po njihovi prednosti in slabosti, temveč najti način če-

belarjenja, ki bo kljub prostorninski omejenosti čebeljih družin v listovnem panjskem sistemu omogočil čebelam razvoj in kar največji donos pridelkov.

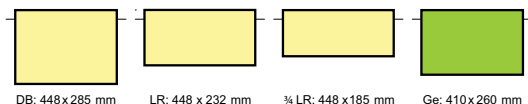
Da bi lažje razumeli, zakaj omenjam zaprtost sistema, si zamislimo to problematično stanje: Kako čebelariti, če zimo preživijo vse čebele? Vsi panji so zasedeni in čebelnjak je poln, nimamo nobenega rezervnega panja niti prostora v čebelnjaku. Čebelarji, ki uspešno čebelarijo v tem (zaprtom) sistemu, so našli svoje rešitve, sicer ne bi vztrajali pri tem načinu, temveč bi zavrgli tako sistem kot tudi panj, ki se je pri nas tako udomačil, da je slovensko čebelarstvo ubralo svojo pot. Najpogostejša sta dva ukrepa:

- zaviranje razvoja čebelje družine (trganje matičnikov, zapiranje plodišča v omejen prostor – zaklado, odvzem matic, rojenje ...) in
- odvzem čebelje mase (čebel, zalege, narejanje novih družin, za katere pa potrebujemo nove – rezervne panje ...).

Kako povezati oba sistema čebelarjenja, tj. listovnega in nakladnega? Kako uporabiti čebelarsko opremo s čebelami in se vključiti v svetovno čebelarjenje? Kako izboljšati tehnologijo čebelarjenja in povečati pridelavo čebeljih pridelkov? Na vsa ta vprašanja bo treba najti odgovore, ko bodo slovenski čebelarji izpostavljeni globalnem tržišču.

Enak satnik za oba panjska sistema

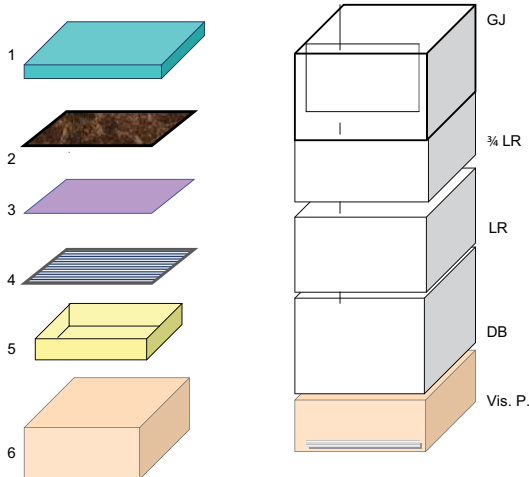
V Sloveniji poznamo dve meri satnikov z enako površino; to sta LR-satnik in Gerstungov satnik v AŽ-panju, za katerega se je neupravičeno uveljavilo ime AŽ-satnik. Če panjski prostor prilagodimo AŽ-satniku in izdelamo zanj primerno naklado, to pa prilagodimo zunanji meri LR-panja, dobimo kompatibilen nakladni panj z AŽ-satnikom, ki smo ga poimenovali GJ-kompatibilni panj (Gerstung-Jurkovič).

Kompatibilni panj

Zamisel je verjetno nastala v Zahodni Evropi, predvsem na zahodu Nemčije, ker so presodili, da so panji z različnimi merami velika ovira v razvoju in predvsem konkurenčnosti preostalemu čebelarskemu svetu, v katerem čebelarijo z enotno mero in po sistemu, katerega temelj je Langstroth-Rootov panj. Zunanje mere satnikov, ki so ali naj bodo poslej v rabi v Sloveniji:

Satniki LR in 3/4 LR so enako dolgi, to je 448 mm. Tako pri nas kot tudi v Evropi se višine 3/4 LR-satnikov zaradi različnega preračunavanja colskih mer

v metrske nekoliko razlikujejo. Za 3/4 LR-satnik je zdaj dogovorjena višina 185 mm, ki naj bi veljala v celotnem evropskem prostoru.

Kompatibilnost treh panjskih sistemov pomeni, da je vse tri naklade, to je DB-, LR- in GJ-, mogoče skladati, nakladati, združevati, ker je njihova zunanja mera enaka, čeprav so mere satnikov različne.

Iz zgornjih prikazov je razvidno, da so trem panjskim sistemom skupni: 6 - podnica, 5 - pitalnik, 4 - matična mreža, 3 - prekrivna folija, 2 - izolirna plošča in 1 - pokrov panja.

Temeljno pravilo, ki ga moramo upoštevati pri izdelavi panjev, je leta 1851 postavil Langstroth in se glasi: razdalja, ki je čebele v panju ne zalepijo oz. povežejo, je prostor 8 +/- 2 mm, ki smo ga poimenovali čebelji razmik (Bee space, Bienenabstand).

Notranje in zunanje mere kompatibilnih naklad DB-, LR- in GJ-panjev:

DB notr. 375 x 465 mm	3/4 LR notr. 375 x 465 mm
zun. 415 x 505 mm	zun. 415 x 505 mm
LR notr. 375 x 465 mm	GJ notr. 375 x 425 mm
zun. 415 x 505 mm	zun. 415 x 505 mm

Poglavitne pozitivne lastnosti GJ-panja so: preprosta izdelava, saj ga lahko sam izdelava skoraj vsak čebelar, nizka cena in enostavna uporaba. Pri konstrukciji GJ-panja so bile upoštevane vse do zdaj znane zakonitosti, ki vladajo v čebelji družini. Začetek razvoja GJ-panja sega v leto 1954.

Nov GJ-panj v velikosti AŽ-panja, ki ustreza zakonitostim v čebelji družini.

Sestavni deli GJ-panja so:

- podnica: nizka, večnamenska srednja in visoka s pitalnikom in lovilno mrežo za varoje;
- naklada, 1–3, v katere je mogoče premeščati satnike iz AŽ-panjev in nasprotno;
- matična mreža, ki za 300 % poveča prehodnost čebel;
- vmesna pregrada, katere namen je preprečevanje rojenja, uporabna tudi za narejanje novih družin;
- folija, ki jo položimo neposredno na satnike;
- izolirna plošča, ki jo za izolacijo proti vročini in mrazu enkrat prebarvmo z akrilno barvo;

g) pokrov panja, prekrit z alu - pločevino.

Značilnosti GJ-panja so:

- enak satnik za nakladni GJ-panj in AŽ-panj,
- za polovico nižja cena kot za listovni panj enake velikosti,
- čebelarstvo neomejeno povečujemo in zmanjšujemo,
- hiter prehod iz listovnega sistema v nakladni sistem in nasprotno,
- manjša poraba časa, močnejše čebelje družine in več pridelkov. ■

Novice iz sveta

ZDA

Lani so številni čebelarji iz ameriške zvezne države Indiana poročali o zastrupitvah čebel med setvijo koruze, katere seme je bilo obdelano z enim izmed insekticidov iz družine neonikotinoidov. Strokovnjaki kmetijske poskusne postaje v Connecticutu so želeli ugotoviti, kaj natančno je povzročilo pomore čebel. V vzorcih mrtvih čebel iz treh čebelarstev so našli od 3,4 do 7,6 ppb klotianidina, torej snovi, s katero je bilo pred setvijo zaščiteno tudi seme koruze v Pomurju. Cvetni prah osmukanec, nabran v prizadetih čebeljih družinah v enem dnevu, je vseboval približno 20 ppb vsakega od dveh neonikotinoidov, ki jih uporabljajo v ZDA, torej klotianidina in tiametoksana. Zanimivo pa je, da teh dveh strupov niso našli v družinah bližnjega čebelarstva in da te družine niso kazale nikakršnih znakov zastrupitev.

Nato so izvedli poskus. Na določeni površini so zasejali obdelano seme koruze ter sredi njive in ob njej postavili čebelje panje. V osmukanem cvetnem prahu so našli od 0 do 88 ppb klotianidina. V bližini so na podobno veliki površini zasejali seme koruze, ki ni bilo obdelano z omenjenim pesticidom, in na to njivo prav tako postavili čebelje družine. Nabrani cvetni prah iz teh panjev je vseboval od 0 do 13 ppb klotianidina. Pobrali so tudi cvetni prah iz prašnikov zaščitene koruze in v njem našli 3,9 ppb tega sredstva. Cvetni prah iz cvetov nezaščitene koruze pa je pokazal 0,3 ppb klotianidina. To je dalo slutiti, da je zemlja na tej njivi zastrupljena še iz prejšnjih let, da omenjeni pesticid v tem obdobju ni razpadel in da so se pri čebeljih družinah zato kazali znaki zastrupitev. Nato so analizirali še zemljo, na kateri so dve leti zapored sejali obdelano seme koruze, in analiza je pokazala od 3 do skoraj 10 ppb klotianidina. In končno: analizirali so zemljo, na kateri je leta 2010 rasla soja iz nezaščitene semena. Rezultat: 2,1 ppb klotianidina.

Seme koruze, obdelano z neonikotinoidi

Sklep je takle: očitno obstaja več načinov zastrupitve čebel na površinah, zasejanih s semenom, zaščitnim z neonikotinoidi. Ker je v ZDA daleč najbolj razširjena poljščina koruza, bo v prihodnje potrebnih še veliko raziskav o tem, kako omogočiti obstoj tako čebelarjem kot tudi kmetom.

Morda bodo zgoraj opisani rezultati pomagali razjasniti tudi pomore čebel v Sloveniji.

Vir: Krupke, C. (2011): Potential routes of exposure to honey bees from neonicotinoid corns seed treatments. American Bee Journal, št. 5, maj 2011, str. 512.

Francija

V uvodniku francoske čebelarke revije Abeilles et Fleurs (Čebele in cvetje) se Olivier Belval, novi predsednik Zveze francoskih čebelarjev (UNAF), sprašuje, koliko časa bodo čebele še umirale zaradi uporabe nekaterih pesticidov iz družine neonikotinoidov. Na južni strani Alp, torej v Italiji, so ta problem elegantno rešili že leta 2009. Ali bodo morali francoski čebelarji za svoje čebele res poiskati varna pasišča zunaj območij z intenzivnim kmetijstvom, na primer v gozdovih? In prav letos je leto gozdov, ki so od nekdaj domovina čebel in v katerih se te počutijo najvarneje. Bodo čebele v mestih res ostale samo še osa-

Foto: Internet

Olivier Belval

mljene straže, vse preostale pa bo treba preseliti na varno? Predlaga, da začnejo čebelarji čim prej iskati nova stojišča in se z lastniki gozdov dogovarjati za naselitev svojih čebeljih družin.

Velik problem postajajo tudi tatvine čebel. Samo letos so neznanzi odnesli že več sto panjev.

Z nekega stojišča čebelarstva Champardenais iz Marne je marca v eni noči izginilo 60 Dadantovih panjev na 12 satnikov. Lastnik je že ponudil denarno nagrado tistemu, ki bi mu pomagal izslediti tatove.

V posebnem okvirčku je urednik objavil še svežo novico: »Zaradi pomora čebel v Pomurju je Slovenija prepovedala uporabo sistemskih insekticidov iz skupine neonicotinoidov. To je dobra novica za čebele!«

Vir: Belval, O. (2011): Les apiculteurs toujours en guerre ... Abeilles et Fleurs, št. 5, maj 2011, str. 3.

Italija

Vedno več italijanskih čebelarjev se v boju z varozo odloča za kombinacijo apitehničnih ukrepov in do narave prijaznih akaricidov. Po končani paši, to je po navadi sredi julija, matico zaprejo na del sata, ki je z obeh strani obdan z matično rešetko, in jo v njej zadržujejo toliko časa, dokler se ne izleže vsa zalega. Matico nato izpustijo, zaležen del sata v izoliranem delu satnika izrežejo ter čebele pokapajo s sladkorno raztopino in z dodatkom oksalne kisline. Če je matica stara, jo ob tej priložnosti zamenjajo z mlado. V čebelarstvu Marcon pri Trevisu tudi intenzivno zamenjujejo satje, ki je onesnaženo z ostanki zdravil, na primer s kumafosom, z amitrazom in s fluvalinatom, s satnicami afriškega izvora. Takšne satnice čebele veliko raje zgradijo kakor tiste iz onesnaženega voska, saj deviški vosek zelo dobro ločijo od onesnaženega. Razlika v ceni enih in drugih satnic je samo 2,80 EUR za kilogram. V čebelarstvu Marcon satnice izdelujejo sami, nekaj zase, večino pa za prodajo.

Vir: Ustna informacija

Zbral: Franc Šivic

Velika Britanija

Slovenska fundacija za trajnostni razvoj Umanotera je svoje člane seznanila z načrtom britanskega podjetja Co-operative, da vzpostavi koridorje samoniklih travniških cvetic, ki bi bili s hrano bogato življenjsko okolje za čebele, čmrle, metulje in druge oprasevalce. Po vsej Veliki Britaniji naj bi številne »čebelje ceste« zasejali s cveticami, ki so v zadnjem desetletju skoraj izginile s tamkajšnjih travnikov. Za

ta namen so že do aprila letos prebivalcem razdelili kar 300.000 vrečk semen. Poglavitni cilj načrta je povečati število čebeljih družin, saj se to v zadnjih letih vztrajno zmanjšuje. Prve »čebelje ceste« naj bi kmetje in drugi lastniki zemljišč ob pomoči podjetja Co-operative in dobrodelne organizacije za nevtencarje Buglife zasejali v pokrajini Yorkshire v dveh dolgih linijah, ki bosta Yorkshire prečkali od severa proti jugu in od vzhoda proti zahodu.

Podjetje Co-operative upa, da bodo načrt prevzele tudi druge države. Po njegovih podatkih je Velika Britanija od leta 1930 izgubila kar 97 odstotkov naravnih travnikov, to pa je seveda zdesetkalo tudi najpomembnejše oprasevalce. Tudi zaradi tega se je število čebeljih družin v zadnjih 25 letih zmanjšalo kar za polovico. Ker čebele z oprasevanjem zagotovijo kar dve tretjini človekove hrane, bi bile posledice nadaljnjega zmanjševanja njihovega števila dolgoročno usodne. S »čebeljimi cestami« želi podjetje olajšati življenje oprasevalcem in ustaviti njihovo izginjanje, hkrati pa spodbuja tudi gojenje domače britanske čebele, čebelarjenje v mestih in skrajno premišljeno rabo pesticidov. ■

Vira: <http://www.umanotera.org/www.co-operative.coop/corporate/ethicsinaction/takeaction/planbee/news/bee-roads/>

Zbral: Tone Žakelj

V članku Novice iz sveta, objavljenem v SČ 6/2011 na str. 204, smo v podnapisu k sliki pomotoma zapisali ličinka, dejansko gre za bubo. Za napako se opravičujemo. Uredništvo

Čebelarstvo LUCKA

Dušan Žunko, s. p.
Sužid 41, 5222 Kobarid
031 870 709, 05 388 5856
info@lucka-sp.si, www.lucka-sp.si

- **AŽ-, LR- in DB-satniki**, zažičeni, že za 0,80 EUR
- **Šablona** za sočasno zbijanje in žičenje AŽ-, LR- in DB-satnikov (glej: Čebelar, 2/2008 in 2/2009),
- **matice** iz Triglavskega narodnega parka
- **Čebelje družine** na AŽ-, LR- in DB satih
- **panji LUCKA** – predstavitev na celjskem sejmu
- **Lipov med** iz okolice Kobarida

Čebelarjem z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR!

Delovanje domžalskih terenskih svetovalcev

Nada Svetlin*

S čebelami sem se začela ukvarjati približno pred petnajstimi leti, ko mi je pokojni tast v svojem čebelnjaku na Studencu pri Krtini podaril panj s čebelami. Takrat sem se prvič resno srečala s čebelami. Po tastovi smrti sva z možem razširila čebelarstvo na štiri stojišča. Čebelarimo z AŽ-panji, v našem čebelarstvu pa je več kot petdeset gospodarskih družin in skoraj petdeset rezervnih družin. Oba sva svoje znanje nenehno izpopolnjevala in ga še vedno izpopolnjujemo na različnih čebelarskih predavanjih. Pridobila sva si nacionalno poklicno kvalifikacijo in naziv terenski svetovalec na področju čebelarstva, zdaj pa tudi oba sinova končujeta tečaj za začetnike.

Na širšem območju Domžal delujemo štirje terenski svetovalci. V naše matično društvo je včlanjenih več kot sto čebelarjev, ki po večini čebelarijo z manjšim številom čebeljih družin v AŽ-panjih. Terenski svetovalci se tako srečujemo s prijetnimi ljudmi, različnih starosti, dobre volje in z ljubitelji neokrnjene narave, ki je je čedalje manj. Da je to res, nam s svojim vedenjem najprej pokažejo prav naše čebele, saj prek medijev poslušamo skrb zbujujoče novice o vsakoletnih pomorih čebel, letos pa smo slišali tudi novico o namerni zastrupitvi celega čebelnjaka.

Po navadi imajo več težav pri čebelah tisti, ki so jih bodisi zaradi bolezni bodisi zaradi smrti sorodnika podedovali, ljubiteljski čebelarji, ki želijo zaradi veselja čebelariti samo z nekaj čebeljimi družinami, in začetniki, ki nameravajo resno nadaljevati načrtano čebelarsko pot. Terenski svetovalci smo številnim že priskočili na pomoč, bodisi z odgovori po telefonu ali ob obiskih v njihovih čebelnjakih, za katere smo se prej dogovorili, ter težave rešili skupaj.

Zato pozivam čebelarje začetnike in tudi starejše po stažu, naj izkoristijo ponujeno brezplačno pomoč terenskih svetovalcev v čebelarstvu. Vsi štirje – naša imena, naslovi in telefonske številke so bili lani objavljeni v SČ – se bomo potrudili za rešitev vaših težav pri čebelah. Lahko pomagamo pri izbiri čistosti kranjske sivke, tako da skupaj pregledamo obarvanost obročkov na zadkih čebel. Dogovorimo se, kako zamenjati matico, ki daje potomke čebel z rumenimi obročki, saj smo čebelarji to dolžni storiti, če hočemo ohraniti avtohtono kranjsko čebelo – sivko, ki je po vsem svetu znana po svoji delavnosti, mirno-

sti in skromnosti. Če imate težave z določanjem sorte medu, to težavo razrešimo z ustreznimi aparaturami, izmerimo vsebnost vode v medu, pozneje pa vam pomagamo pravilno opremiti kozarec z nalepko in prelepko. Če imate težave pri zatiranju varoj, vam lahko svetujemo in priskočimo na pomoč tudi v vašem čebelnjaku, v pašnem obdobju pa priporočamo izrezovanje trotovine. V SČ so vsak mesec objavljena tudi obvestila o delavnicah terenskih svetovalcev, ki so že nekajkrat potekale tudi na našem območju. Te delavnice so brezplačne in dobro obiskane, ob koncu se po navadi razvije prijeten pogovor, v katerem lahko slišimo veliko novih in zanimivih stvari, ki si jih velja zapomniti, če ne tudi zapisati.

Za izpopolnjevanje znanja priporočam predavanja, ki potekajo na ČZS in v različnih drugih krajih, ki jih organizirajo domača ali sosednja čebelarska društva. Vse te informacije je mogoče prebrati tudi v SČ, samo odpreti ga je treba in nekoliko prelistati, pa lahko izvemo marsikaj koristnega.

Terenski svetovalci smo vam na voljo za vse težave pri čebelah, saj sta naši poglavitni nalogi prav pomoč čebelarjem v težavah, predvsem začetnikom, ter pomoč pri pridobivanju varnih in kakovostnih čebeljih pridelkov. Naj medi! ■

VZREJA MATIC AVGUST BUČAR

Ulica bratov Učakar 100
1000 Ljubljana

VZREJALIŠČE:
JANČE – DOLGO BRDO
Tel.: 041/696 210
e-pošta: avgust.bucar@siol.net

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Prevezem matic osebno ali po pošti.

* Terenska svetovalka pri ČZS, JSSČ

Tone Tome

Uporaba mikroklima čebelnjaka - apiarija - za terapevtske namene

Vsak človek v svojem življenju doživi veliko lepih in tudi neverjetnih izkušenj. Svojo izkušnjo že vrsto let z veseljem delim z vsemi, ki so jo pripravljene sprejeti in vanjo tudi verjeti.

Bil je september leta 1974, ko se je dr. Petek usedel k moji bolniški postelji in mi rekel: »Fant, izvidi kažejo, da imaš multiplo sklerozo. Ne ustraši se, lahko boš živel 60 let in več, vendar nekoliko drugače.« In tako se je spremenilo tudi moje življenje. Nisem pa slutil, da mi bodo pri tem pomagale tudi čebele. Pri iskanju pomoči sem naletel na zeliščarja g. Koželja iz Doba. Ko sem ga tistega daljnega leta 1974 obiskal, mi je svetoval: »Če ti bo pri tvojih težavah kaj pomagalo, bodo to mogoče med, cvetni prah, propolis in matični mleček.« Svetoval mi je obisk pri prof. Riharju, ki je takrat že prideloval te pridelke. Mešanico čebeljih pridelkov sem začel uživati vsak dan in jo uživam še dandanes. Kmalu sem začel razmišljati, da bi tudi sam začel čebelariti. Vzel sem v roke čebelarke knjige, šel sem k sosеду čebelarju in tako sem leta 1978 kupil prvi panj čebel in si zgradil tudi čebelnjak, ki sem ga povečal toliko, da je v njem tudi prostor za ležišče. Počasi sem ugotovil, da je čebelnjak moj najljubši kotiček, v katerega sem se zatekal tedaj, kadar sem občutil nemoč in kadar sem se počutil slabega. V čebelnjaku sem začutil nevidno energijo, ki mi je po nekaj urah počitka v njem omogočila opravljati vsakodnevna opravila. Vedno, kadar sem prišel počivat v čebelnjak, sem odprl tudi vrata panjev, da se je prostor napolnil z vonjem, ki je prihajal iz njih. »To je vonj, ki ga ne zamenjam za noben parfüm na tem svetu,« sem se včasih pošalil. Čebelnjak, ki ga napolni šumenje oz. brenčanje čebel, je zame postal kot svetišče, v katerem dobim tudi duhovno hrano. Pri delu s čebelami je bilo neizogibno, da so me tudi popikale. Kolikor več je bilo teh pikov, bolje sem se počutil, zato sem včasih tudi namenoma šel v čebelnjak po pike. Za boljšo učinkovitost, za dobro počutje čebel in nas samih naj čebelnjak stoji na sončni legi in v čim bolj naravnem okolju. V celoti mora biti izdelan iz lesa, ki ne sme biti zaščiten z nobenim lakom, ampak mora biti prepojen samo z vonjem po čebelah, vosku, propolisu, medu ...

Ko sem začel čebelariti in iskati svoj mir v čebelnjaku in pri čebelicah, nisem vedel tega, kar o apiterapiji in terapiji z aerosolom vem zdaj. Dolga leta sem znanje o apiterapiji iskal v knjigah in na kongresih če-

belarjev in strokovnjakov. O tem ni bilo veliko napisanega ali povedanega. Zadnja leta, ko se vedno bolj vračamo k naravi in verjamemo v moč čebeljih pridelkov, se je okrepiło tudi razmišljanje o ugodnih učinkih terapije z aerosolom v čebelnjakih. V tujini to terapijo izvajajo tako, da v nakladne panje napeljejo cevke, zrak iz njega pa vdihavajo prek posebne maske.

Sam sem začel uporabljati trietažne panje ter v njihovih mediščih izrezal odprtine, ki jih po potrebi lahko odpiram. Na zgornjo stran panja sem pritrđil mrežico, tako da čebele ne morejo izletavati. S tem sem dosegel, da čebele na te mrežice in pokrove nanešejo največ propolisa, ki ga lahko nabiram, hkrati pa to odprtino uporabim za vdihavanje zraka iz panja. V njem je veliko aromatičnih snovi iz propolisa in drugih hlapnih snovi iz čebeljih družin, pa tudi pozitiven energetski naboj, ki je zaznaven v neposredni bližini čebelje družine. Uležem se neposredno na panj, tako da glavo položim nad odprtino panja. S tem dosežem najbolj neposreden stik tako s čebelami kot z zrakom, ki prihaja iz panja. Prav v tem je verjetno nekaj skrivnostnega, nekaj, česar ni mogoče izraziti z besedami. Za zdaj se moram zadovoljiti s tem, da mi to početje koristi, zato vanj tudi globoko verjamem.

Slovenski čebelarji imamo edinstveno priložnost, da na podlagi izkušenj naših prednikov nadgradimo naš čebelnjak in začnemo njegovo mikroklimo uporabljati za zdravilne namene. Njeno učinkovitost naj preveri in dopolni stroka. Do zdaj znani podatki kažejo na izboljšanje delovanja imunskega sistema, ugoden vpliv na obolenja dihal, zmanjšanje posledic stresa in na izboljšanje psihofizičnega počutja nasploh.

ČZS in komisija za apiterapijo si prizadevata v terapiji z aerosolom vključiti tudi strokovnjake in zdravnike, da bi terapijo, ki nam jo čebelice ponujajo brez-

Foto: Arhiv Tone Tome

plačno, dopolnili in ovrednotili tudi na strokovni ravni. Sami jo moramo le pravilno izkoristiti. Na tem področju orjeta ledino dr. Franc Grošelj – kot čebelar in zdravnik – in dr. Majda Kurinčič – Tomšič – zdravnica, s katero sodelujeva že vrsto let. Osebnostno menim, da bi morali terapije spremljati zdravniki ob pomoči izkušenih čebelarjev. Tako bodo terapije uspešnejše in tudi varnejše.

Že vrsto let je moja velika želja, da bi uradna medicina upoštevala več učinkovitih naravnih sredstev, kot je npr. uporaba vseh čebeljih pridelkov, in jih priporočala ljudem kot preventivo in za lajšanje nekaterih zdravstvenih težav. S tem ne bi prav nič zmanjšala svoje veljave – koristno pa bi bilo za vse. Zase lahko rečem, da so mi čebele povsem spremenile življenje. ■

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu

Miha Štular – Cerklje na Gorenjskem

Veliko prehitro nastopi kres, ko se staro čebelarstvo leto umakne novemu, in čebelarji se sredi dopustniško razporejenega vročega poletja le s težavo zamislimo, da je nastopil čas, ko moramo začeti svoje čebelje družine temeljito pripravljati na zimo in na prihodnjo sezono. Od priprav v tem obdobju je odvisen dober del prihodnje čebelarjeve sezone, zato poletje za čebelarje ni čas brezskrbnega dopusta, temveč čas skrbnega dela s čebelami.

Julij in avgust

V najtoplejših mesecih leta, to je julija in avgusta, se čebele začnejo pripravljati na zimo. Po kresu se ne glede na obseg pokrite zalege in praznega prostora v panju dokončno ustavi rojilno razporejenost, zato se končajo tudi svatbeni poleti matic in nenadoma v panjih ni več prostora za moški del čebelje družine, za trote. Opravili so svoje poslanstvo, zato so obsojeni na propad. Kako kruta, a nadvse racionalna je v tem primeru narava! Čebele namreč brez kakršnega koli socialnega čuta iz panjev izženejo trote, ki zajedajo zimske panjske zaloge. Si predstavljate odziv človeške skupnosti, če bi po načelu »Kdor ne dela, naj tudi ne je« brezdelneže in delomrzneže človeške vrste prepustili na milost in nemilost matere narave? Julij je navadno mesec hojve paše. Če čebele prepeljemo na hojve pašo, moramo računati na to, da ta paša zelo obremenjuje čebeljo družino in jo tudi dodobra izčrpa. Vroče sušno obdobje je sicer idealno za medenje hoje, primanjkuje pa vode in – kar je še pomembnejše – cvetnega prahu, ki je temelj razvoja in obsega čebelje zalege. Kratkotrajna korist od naboranega hojevca je ob dobri paši sicer velika, zavedati pa se moramo, da smo s tem uničili čebelje družine. Zato moramo imeti v svojem čebelarstvu zadostno število rezervnih družin, s katerimi

jih bomo po končani paši okrepili in tako poskrbeli, da bodo uspešno prezimile. Ko se paše končajo in ko iz medišča iztočimo ves med – če je v mednih satih v plodišču med, ki ni primeren za prezimovanje, iztočimo tudi tega –, začnemo čebelje družine pripravljati za zimo. Nikakor pa ne točimo medenih vencev nad zalego, saj je tako početje, čeprav nekateri čebelarji v želji po »večjih panjskih donosih« to še vedno počnejo, primitivno in nedopustno. Najprej uredimo čebelje gnezdo. Odločiti se moramo, katere sate bomo čez zimo pustili v panju in katere izločili. Predvidevamo, da smo v obdobju gradilnega nagona čebel ustrezno število starih satov nadomestili s satnicami, saj je to temelj prihodnje zdrave in močne čebelje družine. Upoštevajmo pravilo, da je plodišče svetišče, zato pustimo plodišče takšno, kakršnega so uredile čebele same. Največja napaka je, da sate s cvetnim prahom premeščamo iz panja ali na rob čebeljega gnezda. S tem povzročimo, da se čebelje gnezdo čez zimo pomakne na rob panja – za cvetnim prahom, pri tem pa čebele pri polni skledi odmrejo od lakote. Cvetni prah namreč čebele skladiščijo v sredino gnezda, točno tja, kjer ga bodo spomladi, ko bo matica začela zalegati, najbolj potrebovale. Zavedati se moramo, da čebele, ki so na Zemlji preživele več kot 120 milijonov let, same najbolj vedo, kako pripraviti gnezdo za uspešno prezimovanje. Naša »pomoč« z obračanjem satja in urejanjem gnezda jim je pri tem zgolj v škodo. Po končani glavni paši, ko se pojavi julijsko in avgustovsko brezpašno obdobje, začnemo čebele dražljivo krmiti. Sam za to uporabljam navaden kristalni sladkor (saharoz) v razmerju 3 : 2, torej trije deli sladkorja in dva dela vode. Tako čebelje družine hkrati oskrbujemo s hrano in z vodo. Krmimo jih redno in v majhnih količinah, da ima čebelja družina občutek

nenehne paše in da matica zato ne preneha zalegati. Seveda v tem obdobju ne sme manjkati cvetni prah, ki je temelj dolgoživih zimskih čebel, zato je pomembno izrabljati pomlajevalne paše in sejati medovite rastline, ki v tem obdobju ponujajo obilo cvetnega prahu. Pogostokrat pozabljamo tudi na konstantno preskrbo čebel z neoporečno vodo. Čebele potrebujejo vodo za topljenje kristaliziranega medu, predvsem pa za gojenje čebelje zalege. Z ventiliranjem vode v panju v poletnem času tudi znižujejo temperaturo v panju. Čebele so ob pomanjkanju vode razdražljive in napadalne. V kolikor jim ne priskrbimo čistega napajalnika z neoporečno vodo, čebele v naravi same iščejo vodne vire. V tem primeru pogosto posegajo po oporečni vodi iz mlakuž, ki so lahko kontaminirane z za čebele škodljivimi snovmi. Da preprečimo zauživanje kontaminirane vode, v bližini čebelnjaka namestimo higienski napajalnik. Čebele raje zauživajo vodo, če vanjo dodajamo kuhinjsko sol v koncentraciji 1 g/liter vode, saj so minerali, raztopljeni v vodi, potrebni za nemoten razvoj čebelje zalege. Sam za napajanje čebel uporabljam prelučkano PVC vedro na lesenem podstavku s pokrovom obrnjenim navzdol. Je praktično in cenovno ugodno.

Nasvet meseca

Ne vdajmo se mamljivim ponudbam turističnih agencij, ki nas vabijo na vroče plaže, saj čebele v tem obdobju najbolj potrebujejo našo pomoč. Zatiiranje varoj po navodilih veterinarjev, dražilno krmiljenje takoj po koncu glavne paše in skrb za čisto vodo v bližini čebelnjaka so naše vsakodnevne naloge. Po kostanjevi paši zamenjamo še zadnje stare matice, če se ne odločimo za prevoz čebel na hojevo pašo, pa lahko iz presežka čebel po kostanjevi paši naredimo ometence. Za to potrebujemo mlado oprášeno matico in 2–2,5 kg čebel. V čebeljih družinah zatiramo varoje, potem pa jih vstavimo na satnice in izdatno krmimo. Zamenjava matic pri meni poteka v stilu »staro za novo«, pri tem stare ne vzamem v račun, pač pa jo stisnem. To običajno naredim dopoldne, popoldne pa v brezmatično družino že vstavim mlado matico v transportni matičnici. Naslednji dan preverim, kako se čebele odzivajo na dodano matico v matičnici, če mirno sedijo na matičnici, pomeni, da so

Na sončnicah so čebele avgusta nabrale obilo cvetnega prahu.

mlado matico sprejele, zato odprem zapiralo na matičnici, da se čebele preko sladkornega testa pregrijejo do nje, sicer s tem počakam toliko časa, dokler je čebele ne sprejmejo. Matice nikoli ne dodajamo v brezpašni dobi, če že, jih dan ali dva pred dodajanjem matice krmimo. V primeru, da je čebelja družina dalj časa brezmatična, vanjo vstavim rezervno družino z mlado matico. Taka zamenjava matice je zanesljiva. V drugi polovici avgusta jih začnemo krmiti za zimo. Pri tem izvajamo vse potrebne ukrepe za preprečevanje ropanja med čebelami, saj to lahko povzroči velike izgube tako v posameznih čebelarstvih kot tudi med sosednjimi čebelnjaki. ■

Nacionalni veterinarski inštitut Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani:

Enota Murska Sobota, tel.: 02/521 19 91

Enota Maribor - Ptuj, tel.: 02/228 37 38

Enota Celje, tel.: 03/428 16 35

Enota Ljubljana, tel.: 01/477 93 71

Enota Kranj, tel.: 04/277 06 20

Enota Novo mesto, tel.: 07/332 51 17

Enota Nova Gorica, tel.: 05/338 37 04

Enota NG - Sežana, tel.: 05/731 02 84

Plemenilna postaja Kranjska čebela Završnica

Pri nas lahko dobite matice, oprášene v gorenjskih plemenilnikih.

Tel.: 041/400 456 (Darko).

Veterinarski nasveti za julij in avgust

Vida Lešnik* in Metka Pislak Ocepek**

Pred nami sta meseca, ki nam nalagata veliko dela, saj zaključujemo čebelarstvo sezono in hkrati pripravljamo čebelje družine, da bodo uspešno preživele zimo in se prihodnjo pomlad primerno razvijale. Zato nekaj nasvetov, na kaj moramo biti v teh dveh mesecih najbolj pozorni:

- V juliju se bo pričela izdaja zdravila za poletno zatiranje varoj pri čebeljih družinah, ki je financirano v okviru državne pomoči čebelarjem.
- Letošnje zdravilo bo vsebovalo zdravilno učinkovino timol, poleg tega bomo izdajali tudi mravljinčno kislino. Pri obojem gre za ekološka zdravila, kar pa nalaga čebelarju, da bo moral posvetiti veliko več časa svojim čebeljim družinam. Nujna je redna kontrola naravnega odpada varoj, še posebej če čebelar med sezono ni izvajal apitehničnih ukrepov (izrezovanje trotovine ...).
- Pred začetkom zdravljenja mora biti v panju nekaj kilogramov zaloge hrane, nato pa 2–3 dni pred vstavitvijo zdravila družine prenehamo krmiti. Med zdravljenjem lahko krmimo čebele le z manjšimi dnevnimi količinami sladkorne raztopine, ki jo pokladamo v poznih večernih urah.
- Zdravilo je v obliki gela v posodicah, ki jih vstavimo na matično rešetko nad plodišče, ko odstranimo mediščne sate, oz. v prazno naklado. V rezervne družine vstavimo zdravilo na sate.
- Zdravilo vstavimo v panje pozno popoldne ali zvečer, ko dnevna vročina že pojenja. Priporočamo, da posodice prvi dan odprete do polovice, da se čebele počasi navadijo na močan vonj po timolu v panju. Naslednji dan preverite vedenje čebel in posodice odprete do konca.
- V prvih dneh zdravljenja se lahko v manjšem obsegu pojavi odstranjevanje oziroma čiščenje zalege iz panja, predvsem iz satov, ki so neposredno pod posodico z zdravilom. Običajno čiščenje preneha po nekaj dneh, ko se čebele privadijo na vonj timola.
- Zdravilo pustimo v panju 14 dni, nato ga odstranimo in na isto mesto vstavimo drugo dozo, ki naj bo v panju od 14 do 28 dni oziroma dokler ni doza prazna. Vedeti moramo, da je odmerek zdravila odvisen od moči čebelje družine, zato bo glede odmerjanja vsak čebelar ob izdaji zdravila dobil natančna navodila svojega veterinarja.
- Pomembno je, da vstavimo zdravilo v vse panje na stojišču hkrati. Priporočamo, da se sosednji čebelarji med seboj dogovorijo in vstavijo zdravilo istega dne.
- V času zdravljenja redno spremljamo odpad varoj na testnih vložkih z mrežo. Priporočamo, da dno vložka premažete z medicinskim vazelinom. Neugodne ugotovitve v smislu slabega delovanja zdravila ali druge neželene učinke zdravljenja sporočite veterinarju.
- V tem obdobju moramo poskrbeti za brezmatične in oslabele čebelje družine. V primeru suma na bolezn, kot so huda gniloba čebelje zalege, poapnela zalega in druge, moramo poklicati veterinarja.
- Prvo pravilo, ki je čebelarju tudi vodilo za uspešno prezimitev čebeljih družin je, da mora biti julija oz. v začetku avgusta v panju najmanj 6–7 satov pokrite zalege.
- Če julija in avgusta ni primerne paše, moramo čebele krmiti s sladkorno raztopino, tako da matica zalega in družina ostaja v dobri kondiciji. ■

* mag., dr. vet. med., VF NVI enota Maribor-Ptuj

** dr., dr. vet. med., VF NVI

Pravilna aplikacija zdravila Apiguard za poletno zaviranje varoj

Simulacija aplikacije Apiguard-a v nenaseljenem AŽ 10 satarju.

Simulacija aplikacije Apiguard-a v nenaseljenem nakladnem panju.

Simpozij: Čebelarji družine Rothschütz iz Podsmreke pri Višnji Gori

V čebelarskem centru na Brdu pri Lukovici je bil 17. maja 2011 simpozij z naslovom »Čebelarji družine Rothschütz iz Podsmreke pri Višnji Gori«, v okviru katerega je bil predstavljen tudi zbornik »Obstoja pa ena pridna in utrjena čebela, taka je kranjska«. Avtorji zbornika – zaslužni prof. dr. Andrej Šalehar, g. Janez Gregori, g. Franc Šivic, g. Anton Koželj in g. Pavel Groznik – so predstavili svoje prispevke ter jih na koncu strnili v nekaj sklepnih točk simpozija.

Sklepi simpozija: Čebelarji družine Rothschütz iz Podsmreke pri Višnji Gori

Čebelarji družine Rothschütz – Roschütz

V 19. stoletju in na prelomu tega stoletja v 20. stoletje je imela na čebelarskem področju na Kranjskem vodilno vlogo družina Rothschütz iz Podsmreke pri Višnji Gori. Zasluge članov te družine sta predvsem strokovna in vsestranska popularizacija kranjske čebele ter posredovanje genskega materiala, na podlagi katerega je bila naša čebela prepoznana kot samostojna podvrsta *Apis mellifera carnica*. Njena tipiska lokaliteta je Kranjska, torej zdajšnja Slovenija.

Predstavljeni so vsi člani družine, ki so po zdajšnjem vedenju imeli kakšen koli stik s čebelarstvom. Začetnik čebelarske dejavnosti je bil dr. Filip (Philipp) Roschütz (Rothschütz), njegovo delo pa je nadaljeval njegov sin Emil, najpomembnejši član družine. Predstavljena je pestra dejavnost posameznih članov družine, katere temelj je bilo družinsko podjetje Kranjski trgovski čebelnjak. To so bili začetki trgovine s kranjskimi čebelami v večjem obsegu na Kranjskem.

Kranjski trgovski čebelnjak družine Rothschütz

Velikemu razvoju čebelarstva na Kranjskem v 18. stoletju je zaradi uveljavitve sladkorja, ki je veliko cenejši od medu, sledilo nazadovanje, saj je to vplivalo na donosnost čebelarjenja. Čebelarstvo se je znova razmahnilo v drugi polovici 19. stoletja, ko se je začela trgovina s kranjskimi čebelami, pospeševali pa so jo tudi čebelarski sejmi. Emil Rothschütz, izjemen čebelarski strokovnjak in pisec, je leta 1868 v Podsmreki pri Višnji Gori ustanovil podjetje Kranjski trgovski čebelnjak in začel prvi na Kranjskem na veliko trgovati s kranjsko čebelo in čebelarskimi potrebščinami. Njegovemu zgledu so sledili številni drugi čebelarji in trgovci. Opisane so okoliščine nastanka podjetja, njegovo delovanje in propad. Podrobneje je opisan tudi eden izmed prodajnih katalogov.

Ustanovitev Kranjskega društva za umno čebelarstvo leta 1873

V drugi polovici 19. stoletja je v glavah nekaterih vodilnih čebelarjev na Slovenskem dozorela ideja o ustanovitvi čebelarske organizacije, katere poglavitni namen je bil izobraževati in usposabljalni svoje člane. To je bil čas velikega napredka na vseh področjih človekove dejavnosti in seveda tudi v čebelarstvu. Kranjska čebela, ki je po zaslugi članov družine Rothschütz zaradi svojih odličnih lastnosti najprej zaslovela zlasti v Srednji Evropi, pozneje pa tudi drugod po svetu, je omogočila pravi razcvet trgovine s čebeljimi družinami in maticami. Pomembno sredstvo za obveščanje članstva leta 1873 ustanovljene čebelarske organizacije, poimenovane Kranjsko društvo za umno čebelarstvo, sta bili glasili Slovenska čebela in njena nemška vzporednica Die Krainer Biene, ki sta začeli izhajati istega leta.

Kranjska čebela med leti 1857 in 1879 in čebelarji družine Rothschütz

Scopoli (1770) je v svojem delu »Dissertatio de Apibus« (Razprava o čebelah) našo čebelo poimenoval »Apes carniolicae« (kranjske čebele). Raziskava dogajanj s kranjsko čebelo od nemškega poimenovanja »Die krainische Biene« (leta 1857) do priznanja (leta 1879), je potrdila, da je članek »Aus Unterkrain«, ki ga je napisal dr. Roschütz iz Nove vasi pri Radečah in je bil objavljen v glasilu Bienen-Zeitung leta 1857, začetek številnih objav (skupaj 165) s podatki o njenih preizkusih v različnih evropskih državah. Številni so bili tudi mnenja, da so kranjske čebele pravzaprav italijanske. Po morfoloških lastnostih bi jim morda v nekaterih primerih lahko celo delno pritrdili, ker sta se populaciji kranjske in italijanske čebele mešali tudi tedaj. Vendar so imele kranjske čebele še številne druge lastnosti, kot so mirnost, pridnost, krotkost, zgodnja in pogosta rojivost ter donosnost, to pa so kmalu spoznali in potrdili številni tuji čebelarji. Za širitev kranjske čebele je posebno zaslužen Emil Rothschütz (sin dr. Roschütza), ki je na gradu Podsmreka pri Višnji Gori leta 1868 ustanovil Krainer Handelsbienenstand (Kranjski trgovski čebelnjak). Znanstveno ime *Apis mellifica carnica* je zapisano leta 1875 v prvi knjigi dr. A. Pollmanna, ki jo je še obširneje predstavil v svoji drugi knjigi leta 1879. Takrat je bila kranjska čebela dokončno priznana, njeno veljavno znanstveno ime pa je *Apis mellifera carnica*, Pollmann 1879.

Časovni raspored izdaje zdravil za poletno zatiranje varoj 2011

OPOZORILO: Ob morebitni zamudi pri dostavi zdravil za zatiranje varoj pri čebelah si pridržujemo pravico do spremembe časovnega raspreda njihove izdaje!

NVI enota Celje, Trnoveljska c. 1, Celje

Naročila čebelarjev in rezervacija zdravil letos ne bodo mogoči, imetnik čebel bo zdravilo lahko prevzel izključno po časovnem rasporedu v občini stalnega bivališča ali na sedežu enote. Čebelarji, ki čebelarijo z več kot 30 čebeljimi družinami, naj zdravilo prevzamejo na sedežu NVI enote Celje, Trnoveljska c. 1, Celje.

Zdravila za zatiranje varoj bodo lahko prevzeli samo registrirani čebelarji, vsi čebelarji, ki še niso registrirani, pa naj se registrirajo pred izdajo zdravil (obrazec za vpis je na spletni strani MKGP SIR). Izjemo bomo v register vpisali tudi čebelnjake, in sicer na sedežu enote NVI Celje, Trnoveljska c. 1.

Ob izdaji zdravila mora čebelar veterinarju NVI predložiti potrjen Dnevnik veterinarskih posegov (DVP). Vanj naj zapiše stanje v čebelnjaku, tj. število gospodarskih in število rezervnih čebeljih družin na posameznih stojiščih, vrsto panjev ter število etaž oz. naklad z zalego.

Vse čebelarje pozivamo, da spremljajo obvestila in upoštevajo navodila pristojne/-ga veterinarke/-ja (objavljena so na spletni strani: www.vf.uni-lj.si oz. prek ČD). Informacije po telefonu: 041/900 005 (Alenka Jurić, dr. vet. med.), ob delavnikih od 13. 7. do 1. 8. 2011 od 7.00–7.30 ure ali po e-pošti: alenka.juric@vf.uni-lj.si

21. jul.	8.00–14.00	Vransko, Tabor, Braslovče, Žalec	Vransko, Kulturni dom
22. jul.	8.00–16.00	Šentjur, Dobje	Šentjur, Gorica pri Slivnici
23. jul.	7.30–14.00	Vojnik, Štore, Dobrna, druge občine	Sedež enote NVI Celje, Trnoveljska c. 1, Celje
23. jul.	8.00–13.00	Rogaška Slatina, Rogatec	Rogaška Slatina, Kulturni dom
25. jul.	8.00–15.00	Zagorje ob Savi	Zagorje ob Savi, Čebelarški dom
26. jul.	8.00–14.00	Hrastnik, Trbovlje, Radeče	Hrastnik, Čebelarški dom
27. jul.	8.00–14.00	Slovenske Konjice, Loče, Zreče, Vitanje	Slovenske Konjice, Krajevna skupnost
28. jul.	8.00–13.00	Velenje	Velenje, Kmetijska zadruga Turn
29. jul.	8.00–14.00	Laško	Laško, Strmca 81 a, pri Francu Šolarju
30. jul.	7.30–15.00	Celje, preostale občine	Sedež enote NVI Celje, Trnoveljska c. 1, Celje
1. avg.	7.30–14.00	neregistrirani imetniki čebel, zamudniki	Sedež enote NVI Celje, Trnoveljska c. 1, Celje

NVI enota Nova Gorica, Pri Hrastu 18, Nova Gorica

Datum	Ura	Čebelarji s stalnim bivališčem v občini	Kraj izdaje
13. jul.	12.00–16.00	Podčetrtek, Kozje, Bistrica ob Sotli	Podčetrtek, občina
14. jul.	8.00–11.00	Gornji Grad	Bočna, OŠ F. Kocbeka, podružnična šola
14. jul.	12.00–15.00	Nazarje	Nazarje, pri Vrbovcu
15. jul.	8.00–14.00	Luče, Solčava, Ljubno ob Savinji	Luče, Kmetijska zadruga
16. jul.	8.00–14.00	Šoštanj	KS Ravne pri Šoštanju, Dom krajanov REKS
18. jul.	8.00–15.00	Mozirje, Rečica ob Savinji, Šmartno ob Paki	Mozirje, restavracija Gaj
19. jul.	8.00–13.00	Šmarje pri Jelšah	Šmarje pri Jelšah, Čebelarški dom
20. jul.	8.00–15.00	Prebold, Polzela, Žalec	Prebold, Anin dom

Datum	Ura	ČD	Kraj izdaje
12. jul.	13.00–16.00	Ildrija	Sedež ČD Ildrija
13. jul.	10.00–13.00	Postojna	Ljudska univerza Postojna
13. jul.	14.00–17.00	Pivka	Gostilna Pri Marti
14. jul.	8.00–12.00 in 13.00–16.00	Tolmin	Sedež ČD Tolmin na Čiginju
15. jul.	8.00–12.00 in 13.00–15.00	Nova Gorica	Sedež enote NVI Nova Gorica, Pri hrastu 18, Nova Gorica
18. jul.	9.00–12.00	Cerkno	Prostori Društva upokojencev Cerkno
18. jul.	14.00–16.00	Bovec	Osnovna šola Bovec
19. jul.	8.00–12.00 in 13.00–16.00	Ajdovščina	Krajevna skupnost Ajdovščina
20. jul.	8.00–12.00 in 13.00–15.00	Kanal-Brda	Sedež enote NVI Nova Gorica, Pri hrastu 18, Nova Gorica
20. jul.	8.00–12.00 in 13.00–15.00	Šempeter in Bazara	Sedež enote NVI Nova Gorica, Pri hrastu 18, Nova Gorica

PROGRAM ZATIRANJA VAROJ

NVI enota Ljubljana, Gerbičeva 60, Ljubljana

Območni enoti Ljubljana bo zdravilo dobavljeno med zadnjimi. Zaradi pravočasnosti zatiranja varoj, izdaja zdravil po posameznih čebelarskih društvih žal ne bo možna. Čebelarji naj zdravilo prevzamejo na njim najbližjem kraju izdaje. Ob izdaji zdravil bo potekala tudi registracija še neregistriranih čebelnjakov. Neregistrirani čebelarji naj za registracijo čebelnjaka predložijo svoj EMŠO, davčno številko in podatke iz katastra za čebelnjak – šifro in ime katastrske občine ter številko parcele.

Datum	Ura	Kraj izdaje
25. jul.	9.00–16.00	Kočevje, gostilna Marof
26. jul.	9.00–16.00	Lukovica in Domžale, v ČCS, Brdo pri Lukovici 8
27. jul.	9.00–16.00	Grosuplje, Čebelarski dom
28. jul.	9.00–16.00	Vrhnika, prostori društva, Tržaška. c. 11, Vrhnika
29. jul.	13.00–16.00	Litija, Ribiški dom
1.–5. avg.	9.00–15.00	Ljubljana, na sedežu NVI, Gerbičeva 60, Ljubljana

NVI enota Murska Sobota, Noršinska c. 35, Murska Sobota

Vsi čebelarji lahko prevzamejo zdravilo tudi osebno na enoti NVI Murska Sobota, dopoldan od 8.00 do 14.00, od 25. jul. do 5. avg. 2011. Vsak čebelar mora imeti s seboj Dnevnik veterinarskih posegov, ki ga je imel pri lanski izdaji zdravil in ima evidenčno številko, če dnevnik nima evidenčne številke, ni veljaven in se ga pri izdaji zdravil ne bo upoštevalo. Prosim, da na terenu prevzemajo zdravila le čebelarji, ki ne morejo dvigniti zdravila dopoldan, oziroma so službeno zadržani.

Datum	Ura	ČD	Kraj izdaje
23. jul.	18.00–20.00	Rogaševci	Čebelji gradič, Rogaševci
23. jul.	18.00–20.00	Grad	Čebelji gradič, Rogaševci
23. jul.	18.00–20.00	Šalovci	Čebelji gradič, Rogaševci
25. jul.	7.00–09.00	Bakovci	Sedež enote NVI Murska Sobota, Noršinska c. 35
25. jul.	11.00–15.00	Murska Sobota	Sedež enote NVI Murska Sobota, Noršinska c. 35
25. jul.	16.00–17.00	Beltinci	Čebelarski dom Beltinci
25. jul.	17.30–19.00	Črenšovci	Gostilna Ob Črncu
25. jul.	17.30–19.00	Velika Polana	Gostilna Ob Črncu
26. jul.	8.00–10.00	Tišina	Sedež enote NVI Murska Sobota, Noršinska c. 35
26. jul.	10.00–14.00	Puconci	Sedež enote NVI Murska Sobota, Noršinska c. 35
26. jul.	16.00–18.00	Lendava	Gostilna Jakšič Kapca
26. jul.	16.00–18.00	Kapca	Gostilna Jakšič Kapca
27. jul.	8.00–10.00	Negova	Sedež enote NVI Murska Sobota, Noršinska c. 35

27. jul.	15.00–16.30	Gornja Radgona	Pisarna ČD, Gornja Radgona
27. jul.	17.00–18.00	Radenci	Čebelarski dom Radenci
27. jul.	12.00–14.00	Veržej	Sedež enote NVI Murska Sobota, Noršinska c. 35
28. jul.	8.00–10.00	Kobilje Dobrovnik	Sedež enote NVI Murska Sobota, Noršinska c. 35
28. jul.	10.00–12.00	Moravske Toplice	Sedež enote NVI Murska Sobota, Noršinska c. 35
28. jul.	15.00–17.00	Ljutomer	Čebelarski dom Ljutomer
28. jul.	15.00–17.00	Razkrižje	Čebelarski dom Ljutomer
28. jul.	18.00–20.00	Sveti Jurij ob Ščavnici	OŠ Stara gora
29. jul.	8.00–10.00	Križevci pri Ljutomeru	Sedež enote NVI Murska Sobota, Noršinska c. 35
29. jul.	12.00–14.00	Prosenjakovci	Sedež enote NVI Murska Sobota, Noršinska c. 35

NVI enota Novo Mesto, Šmarješka c. 2, Novo mesto

Zdravil za zatiranje varoj ni mogoče naročiti ali jih rezervirati. Zdravilo lahko prevzamete izključno po časovnem razporedu v občini stalnega prebivališča ali na sedežu Enote NVI. Zdravila bodo lahko prevzeli samo registrirani čebelarji, neregistrirani pa naj se registrirajo še pred njihov izdajo (obrazec dobijo na spletni strani MKGP SIR ali na sedežu enote NVI Novo mesto, Šmarješka c. 2, Novo mesto).

Ob izdaji zdravila za zatiranje varoj mora čebelar veterinarju predložiti potrjen Dnevnik veterinarskih posegov! V dnevniku morajo biti zapisani število gospodarskih in rezervnih družin na posameznih stojiščih, vrsta panjev ter število etaž oz. naklad z zalego. Informacije ob delavnikih od 4. 7. do 15. 7. 2011, od 7.30–8.00 ure po tel.: 041/649 495 (Anita Vraničar Novak, dr. vet med.).

Datum	Ura	ČD	Kraj izdaje
4. jul.	8.00–8.30	ekološka čebelarstva	NVI Enota Novo mesto, Šmarješka c. 2, NM
4. jul.	8.30–14.00	Novo mesto, tov. Krka	NVI Enota Novo mesto, Šmarješka c. 2, NM
5. jul.	9.00–14.00	Črnomelj	Sedež ČD, Kolodvorska c. 34
5. jul.	9.00–11.00	Senovo-Brestanica	Čebelarski dom, Senovo
5. jul.	11.30–14.00	Krško	OŠ Mihaila Rostoharja, Ul. 4. julija 33
6. jul.	9.00–11.30	Dvor	Večnamenska dvorana na Dvoru
6. jul.	12.00–15.00	Straža-Dolenjske Toplice	Gasilski dom, Straža
6. jul.	9.00–12.00	Trebnje	Lanšprež
6. jul.	12.00–14.00	Šentrupert	Lanšprež
7. jul.	9.00–11.00	Semič	Stavba Občine Semič

7. jul.	12.00–15.00	Metlika	Mestni trg 4 (svetovalna služba ČZS)
7. jul.	9.00–12.00	Šentjernej	Dom upokojecev, Novomeška cesta 14
8. jul.	9.00–13.00	Brežice, Dobova-Kapele	Krajevna skupnost Krška vas
11. jul.	9.00–11.00	Šmarjeta	Gasilski dom, Šmarjeta
11. jul.	12.00–14.00	Kostanjevica na Krki	Ljudmila Kuplenik, Grajska cesta 35
11. jul.	9.00–12.30	Krška vas	Krajevna skupnost Krška vas
12. jul.	9.00–11.00	Šentjanž	Krajevna skupnost
12. jul.	12.00–14.0	Mokronog-Trebelno	Dom na Trebelnem
12. jul.	9.00–11.00	Leskovec	Gasilski dom, Leskovec
12. jul.	11.00–12.00	Raka	Gasilski dom, Leskovec
13. jul.	9.00–12.30	Sevnica	Čebelarški dom, Cesta na grad 16a
15. jul.	8.00–13.00	zamudniki	Sedež enote NVI Novo mesto, Šmarješka c. 2, Novo mesto

NVI enota Maribor-Ptuj, Šentiljska c. 109, Maribor

Ostale delovne dneve bo potekalo izdajanje zdravih na sedežu NVI enota Maribor Ptuj, po predhodnem naročilu na tel.: št. 02/228 37 38 ali 041/645 792. Mravljična kislina se bo izdajala na posameznih lokacijah na podlagi predhodnega osebnega dogovora med veterinarjem NVI in čebelarjem. Imetnik čebel mora ob izdaji zdravih predložiti veterinarju NVI svoj Dnevnik veterinarskih posegov.

Datum	Ura	ČD	Kraj izdaje
1. jul.	7.30–8.00	Cerkvenjak	Gostišče Petovar
1. jul.	7.30–8.00	Cerkvenjak 1	Gostišče Petovar
1. jul.	8.00–11.00	Sveta Trojica-Lenart	Gostišče Petovar
1. jul.	8.00–11.00	Jurovski Dol	Gostišče Petovar
1. jul.	11.30–12.30	Sveta Ana	Občina Sv. Ana
1. jul.	13.00–14.30	Velka-Sladki Vrh	Krajevni urad Zg. Velka
4. jul.	8.00–11.00	Zg. Kungota	Sedež enote NVI Maribor-Ptuj, Šentiljska 109, Maribor
4. jul.	8.00–11.00	Maribor – Tabor	Sedež enote NVI Maribor-Ptuj, Šentiljska 109, Maribor
4. jul.	10.00–11.30	Ruše	Paviljon ČD Ruše
4. jul.	12.00–13.30	Lovrenc na Pohorju	Čebelarški dom ČD Lovrenc
4. jul.	14.00–15.00	Selnica ob Dravi	Čebelarški dom ČD Selnica
5. jul.	7.00–9.00	Maribor-mesto	Sedež enote NVI Maribor-Ptuj, Šentiljska 109, Maribor

5. jul.	9.00–10.30	Pesnica	Sedež enote NVI Maribor-Ptuj, Šentiljska 109, Maribor
5. jul.	11.00–12.00	Malečnik	Sedež enote NVI Maribor-Ptuj, Šentiljska 109, Maribor
5. jul.	12.00–13.00	Pobrežje	Sedež enote NVI Maribor-Ptuj, Šentiljska 109, Maribor
5. jul.	13.00–14.30	Kamnica	Sedež enote NVI Maribor-Ptuj, Šentiljska 109, Maribor
6. jul.	8.00–10.00	Studenci-Pekre	Sedež enote NVI Maribor-Ptuj, Šentiljska 109, Maribor
6. jul.	10.00–12.00	Rače	Sedež enote NVI Maribor-Ptuj, Šentiljska 109, Maribor
9. jul.	8.00–10.00	Poljčane	Čebelarški dom Poljčane
9. jul.	8.00–10.00	Makole	Čebelarški dom Poljčane
9. jul.	10.30–13.30	Oplotnica	Čebelarški dom Slovenska Bistrica
9. jul.	10.30–13.30	Slovenska Bistrica	Čebelarški dom Slovenska Bistrica
9. jul.	14.00–15.30	Hoče A. Greif	Pri čebelnjaku Milana Skaze
11. jul.	7.30–10.00	Središče ob Dravi	Gostilna Prosnik – Ormož
11. jul.	7.30–10.00	Ormož	Gostilna Prosnik – Ormož
11. jul.	11.00–12.30	Turnišče	Pri čebelnjaku, ČD Turnišče
11. jul.	13.00–14.30	Majšperk	Pri g. Peršuhu
12. jul.	7.00–11.00	Slovenj Gradec	Dom upokojecev, Slovenj Gradec
12. jul.	11.30–14.00	Dravograd	Teniško igrišče elektrarne Dravograd
12. jul.	14.30–15.30	Vuzenica-Muta	Sv. Vid – paviljon ŠD
12. jul.	16.00–18.00	Radlje	Gostilna Erjavec
13. jul.	7.00–9.00	Ptuj	Sedež ČD, Trstenjakova, Ptuj
13. jul.	9.15–11.00	Markovci	Čebelarški dom Markovci
13. jul.	9.15–11.00	Zavrč	Čebelarški dom Markovci
13. jul.	11.15–13.00	Cirkulane	Petrol Žiherl – terasa
13. jul.	11.15–13.00	Gorišnica	Petrol Žiherl – terasa
13. jul.	13.15–14.00	Dornava	Gasilski dom Dornava
13. jul.	14.00–15.00	Juršinci	Gasilski dom Dornava
14. jul.	7.00–9.00	Črna na Koroškem	Čebelarški dom ČD Črna
14. jul.	9.15–11.00	Žerjav	Čebelarški dom ČD Žerjav
14. jul.	11.30–13.00	Mežica	Gostilna Krebs
14. jul.	13.30–15.00	Prevalje	Čebelarški dom Prevalje
14. jul.	15.30–16.30	Ravne na Koroškem	Gostilna Delalut
14. jul.	17.00–18.00	Kotlje	Prostori ČD Kotlje
1. avg.	8.00–12.00	preostali	Sedež enote NVI Maribor-Ptuj, Šentiljska 109, Maribor
2. avg.	8.00–12.00	preostali	Sedež enote NVI Maribor-Ptuj, Šentiljska 109, Maribor
8. avg.	8.00–12.00	preostali	Sedež enote NVI Maribor-Ptuj, Šentiljska 109, Maribor

PROGRAM ZATIRANJA VAROJ

NVI Enota NG-Sežana, Trg 28. avgusta 3, Sežana

Ob izdaji zdravila mora čebelar veterinarju NVI predložiti Dnevnik veterinarskih posegov (DVP). DVP mora imeti oštevilčene liste, vpisani pa morajo biti podatki o opravljenih zatiranjih. V dnevnik naj čebelar zapiše število gospodarskih in število rezervnih čebeljih družin na posameznih stojiščih, število etaž oz. naklad z zalego ter vrsto panjev. Mravljinčno kisline bomo izdajali izključno na sedežu enote.

Ob izdaji zdravil za zatiranje varoj bo potekala tudi registracija še neregistriranih čebelnjakov. Neregistrirani čebelarji naj za registracijo čebelnjaka predložijo svoj EMŠO in podatke iz katastra za čebelnjak – šifro in ime katastrske občine ter številko parcele. Informacije po tel. št.: 041/645 763 (Suzana Skerbiš, dr. vet. med.) ali po e-pošti: Suzana.Skerbis@vf.uni-lj.si.

Datum	Ura	Čebelarji s stalnim bivališčem v občini	Kraj izdaje
4. jul.	8.00–12.00	Ekološki čebelarji – vse občine	Sedež enote NVI Nova Gorica-Sežana, Trg 28. avgusta 3, Sežana
11. jul.	8.00–9.00	Koper, Izola, Piran, priimki z začetnico od A–D	Sedež enote NVI Nova Gorica-Koper, Istrska cesta 13, Koper
11. jul.	9.00–10.00	Koper, Izola, Piran, priimki z začetnico od E–I	Sedež enote NVI Nova Gorica-Koper, Istrska cesta 13, Koper
11. jul.	10.00–11.00	Koper, Izola, Piran, priimki z začetnico od J–N	Sedež enote NVI Nova Gorica-Koper, Istrska cesta 13, Koper
11. jul.	11.00–12.00	Koper, Izola, Piran, priimki z začetnico od O–Š	Sedež enote NVI Nova Gorica-Koper, Istrska cesta 13, Koper
11. jul.	12.00–13.00	Koper, Izola, Piran, priimki z začetnico od T–Ž	Sedež enote NVI Nova Gorica-Koper, Istrska cesta 13, Koper
12. jul.	8.00–9.00	Komen	Štanjel 149a, pri Grozdanu Trobcu
12. jul.	10.00–11.00	Divača	Povir 52a, pri Ivanu Atelšku
12. jul.	11.00–12.00	Hrpelje Kozina	Povir 52a, pri Ivanu Atelšku
12. jul.	12.00–13.00	Sežana	Povir 52a, pri Ivanu Atelšku
13. jul.	8.00–10.00	Cerknica, priimki z začetnico od A–M	Čebelarji dom Cerknica
13. jul.	10.00–11.00	Cerknica, priimki z začetnico od N–Ž	Čebelarji dom Cerknica
13. jul.	11.30–12.30	Cerknica – ČD Rakek	Krajevna skupnost Rakek, Trg padlih borcev 2, Rakek
14. jul.	8.00–9.00	Ilirska Bistrica, priimki z začetnico od A–D	Čebelarji dom Ilirska Bistrica – Vencinova hiša

14. jul.	9.00–10.00	Ilirska Bistrica, priimki z začetnico od E–I	Čebelarji dom Ilirska Bistrica – Vencinova hiša
14. jul.	10.00–11.00	Ilirska Bistrica, priimki z začetnico od J–N	Čebelarji dom Ilirska Bistrica – Vencinova hiša
14. jul.	11.00–12.00	Ilirska Bistrica, priimki z začetnico od O–Š	Čebelarji dom Ilirska Bistrica – Vencinova hiša
14. jul.	12.00–13.00	Ilirska Bistrica, priimki z začetnico od T–Ž	Čebelarji dom Ilirska Bistrica – Vencinova hiša
15. jul.	8.00–9.30	Loška Dolina, priimki z začetnico od A–F	Stari trg pri Ložu, Ograde 8, pri Stanislavu Veselu
15. jul.	9.30–11.00	Loška Dolina, priimki z začetnico od G–M	Stari trg pri Ložu, Ograde 8, pri Stanislavu Veselu
15. jul.	11.00–12.30	Loška Dolina, priimki z začetnico od N–Ž	Stari trg pri Ložu, Ograde 8, pri Stanislavu Veselu
15. jul.	13.30–15.00	Bloke	Nova vas 4a, na dvorišču

NVI enota Kranj, Kranjska cesta 16, Naklo

Zunaj časovnega razporeda bo zdravila za zatiranje varoj mogoče dobiti do 15. avgusta 2011 ob poprejšnjem naročilu po tel. št.: 04/277 06 20 ali po 041/645 769.

Datum	Ura	ČD	Kraj izdaje
4. jul.	9.00–11.00	Bled-Gorje	Lovski dom pod gradom na Bledu
4. jul.	11.30–13.00	Bohinj	Dom upokojevcev v Bohinjski Bistrici
5. jul.	10.00–12.00	Kamnik	Gostilna Repnik, Vrhpolje 186, Kamnik
5. jul.	13.00	Komenda	Hram Gorjan na Gori
5. jul.	14.30	Šenčur	g. Damijan Kimovec, Šenčur
6. jul.	8.00–10.00	Besnica	Nemilje
7. jul.	8.00–9.00	Selška dolina	Pisarna KS na Selcih
7. jul.	9.30–11.00	Železniki	g. Rado Lotrič, Na Kresu 7, Železniki
8. jul.	14.00–15.00	Jesenice	Gasiški dom na Blejski Dobravi
9. jul.	7.00–11.00	Radovljica	prof. Severin Golmajer, Ljubljanska cesta 10, Radovljica
11. jul.	8.00–10.00	Cerklje	Pri Kernu v Cerkljah
11. jul.	11.00–13.00	Preddvor	g. Jože Kokl, Potoče 24 a, Preddvor
12. jul.	8.00–10.00	Blegoš	Pri Jakuc, Srednja vas 2, Poljane
14. jul.	8.00–10.00	Breznica	Janšev čebelnjak, Breznica
14. jul.	11.00–12.00	Begunje	Gostilna Tavčar v Begunjah
15. jul.	8.00–9.30	Goriče	Lovski dom Pangeršica

Imkers Rundschau, Fachblatt für Bienenzucht (Čebelarški razgledi, strokovni list za čebelarjenje)

Družina čebelarjev Rothschütz je z urejanjem in izdajanjem revije Imkers Rundschau, Fachblatt für Bienenzucht (Čebelarški razgledi, strokovni list za čebelarjenje) od leta 1890 do 1893(1-6) zapolnila praznino, ki je v slovenskem čebelarstvu nastala po prenehanju izhajanja revije Slovenski čebelar in sadjerejec (1889). Revija je izhajala v samozaložbi na stroške podjetja Krainer Handelsbienenstand (Kranjski trgovski čebelnjak), katerega sedež je bil na gradu Podsmreka pri Višnji Gori. Res da je revija pisana v nemškem jeziku, a je že s tem, da je izhajala v Višnji Gori, veliko prispevala k potrditvi in poznavanju naše kranjske čebele. Podlago za izdajanje pa moramo iskati tudi v čebelarstvu, ki ga je imela družina čebelarjev Rothschütz in katerega dokaz je tudi še za zdajšnji čas moderna usmeritev programa revije v trajnostno čebelarjenje.

Prispevki k bibliografiji: Čebelarji družine Roschütz (Rothschütz, Ravenegg, Rožič, R. ...)

Čebelarji družine Rothschütz imajo pionirsko vlogo pri poimenovanju, uveljavitvi in priznanju kranjske čebele. Pri tem je bila zelo pomembna njihova publicistična dejavnost. Dokazano so bili pri tem dejavni zlasti Philip (Emilov oče; častni doktor), Emil, Philip (Emilov sin), Antonija (Emilova žena) in drugi. Pri številnih objavah so zapisane le inicialke: »R.«, »B. R.«, »R. E.«, »R. Ph.« in druge. Nastopajo pod različnimi priimki – Roschütz, Rothschütz, Ravenegg, Rožič, Rothšic, R. ... V bibliografijo je uvrščenih 20 monografij in tiskov (skupaj s ponatisi) in 171 objav v periodičnih publikacijah. Odkrita so bila tudi malo znana dela (Berichte über kranjer Biene ... – Poročila o kranjski čebeli ...) in še posebej izdajanje strokovne čebelarje revije Imkers Rundschau, Fachblatt für Bienenzucht (Čebelarški razgledi, strokovni list za čebelarjenje). Veliko njihovih del in objav je izšlo v samozaložbi na stroške njihovega podjetja Krainer Handelsbienenstand (Kranjski trgovski čebelarje), katerega sedež je bil na gradu Podsmreka pri Višnji Gori.

Foto: MB

benjak), katerega sedež je bil na gradu Podsmreka pri Višnji Gori.

Po sledeh zapuščine čebelarjev družine Rothschütz

Opisana je ohranjena zapuščina čebelarjev družine Rothschütz. Predsednik Slovenskega čebelarstva Josip Verbič je, kot lahko preberemo v njegovem poročilu s seje, 2. decembra 1932, za društveno knjižnico pridobil 98 strokovnih knjig, od tega 56 knjig iz nekdajne Rothschützeve knjižnice v Podsmreki pri Višnji Gori. Knjige, ki so jih napisali in izdali, so posamič na knjižnih policah štirih slovenskih knjižnic. Posamezne hranijo tudi v osmih knjižnicah v Evropi in v štirih v ZDA. Ohranjenih je pet prodajnih katalogov, revija Imkers Rundschau, poročilo o kranjski čebeli iz leta 1868, revija Die Krainer Biene in predstavljen je Rothschützov listovni panj iz leta 1868. Pri potomcih Janeza Zupančiča so iz zapuščine čebelarjev družine Rothschütz shranjeni čebelji panji, čebelarstvo orodja in strešne zastavice. V čebelarški zbirki čebelarja Antona Koželja je klišé slike s podpisom Emila Rothschütza, Bestelungsbuch (Dostavna knjiga), Arbeiter – Lohnbuch (Delavci – mezdna knjiga), štirje prodajni katalogi Petra Majdiča, dva tovarna lista in dopisnici ter več klišejev s čebelarstvom orodjem.

Zasluzni prof. dr. Andrej Šalehar

Odkritje doprsnega kipa čebelarskega strokovnjaka Emila Rothschütza

Regijska čebelarstva zveza Petra Pavla Glavarja je skupaj s KS Višnja Gora 20. maja 2011 v višnjegorski mestni hiši pripravila posebno slovesnost v spomin na Emila Rothschütza, izjemnega čebelarskega strokovnjaka in pisca. Ob tej priložnosti sta podpredsednik ČZS g. Franc Šivic in predsednik

ČZS P. P. Glavarja g. Anton Koželj odprla razstavo čebelarstva dediščine družine Rothschütz.

Na njej so bili javnosti prvič predstavljeni čebelarstvo orodje in panji iz delavnic v Podsmreki pri Višnji Gori ter neprecenljiva čebelarstva literatura. Največ zaslug za ohranitev teh eksponatov imata družina Zu-

pančič, ki živi v bližini gradu Podsmreka, in zbiratelj Anton Koželj, ki je razstavo tudi postavil. V sejni sobi je urednik Janez Gregori skupaj z avtorji predstavil zbornik z naslovom *Obstoja pa ena pridna in utrjena čebela, taka je kranjska*.

Prav posebna zahvala gre zaslužnemu profesorju dr. Andreju Šaleharju, saj je poiskal in zbral večino Rothschützevih zapisov, ki so ohranjeni v knjižnicah po vsem svetu in na spletu. Iz zapisov Emila Rothschütza je razvidno, da je izmenjeval svoja opažanja in spoznanja o kranjski sivki s čebelarstvom strokovnjaki po svetu ter objavljali svoje članke v strokovnih revijah. Pisal je o krotkosti in marljivosti kranjske čebele, ki je dobra nabiralka medu, o njeni rojivosti in vseh drugih njenih dobrih lastnostih. Prav njemu gre zasluga za uvrstitev kranjske čebele v sistematiko medonosnih čebel. Leta 1879 je bila prvič poimenovana kot kranjska čebela. Zato lahko Emila Rothschütza upravičeno imenujemo »oče kranjske sivke«, Podsmreko pa »zibelko slovenskega čebelarstva«.

RČZ P. P. Glavarja in KS Višnja Gora sta na procelju mestne hiše odkrili tudi spominsko ploščo, na kateri piše, da je bil Emil Rothschütz čebelarstvom strokovnjak in pisec, da je pripomogel k poimenovanju, širjenju in priznanju kranjske čebele, da je bil sou-

Foto: Travnik

stanovitelj in prvi predsednik Kranjskega društva za umno čebelarstvo, trgovec s kranjskimi čebelami in ustanovitelj prvega Kranjskega trgovskega čebelnjaka na gradu Podsmreka. Na plošči je pritrjen doprski kip Emila Rothschütza, ki je delo kiparja Mihe Kača.

Slavnostni govornik je bil dekan Biotehniške fakultete v Ljubljani prof. dr. Mihael Jožef Toman. V svojem govoru je poudaril pomembnost čebel v naravi in skrb za ohranitev vseh živalskih vrst (govor objavljamo v uvodniku te številke, Op. ur.). Ob tej priložnosti so Višnjani pripravili pester in prisrčen kulturni program.

Vida Koželj

XXXIV. državno tekmovanje mladih čebelarjev

Čebelarstva zveza Slovenije je v sodelovanju s Čebelarskim društvom Ljutomer, OŠ Ivana Cankarja Ljutomer in OŠ Stročja vas v soboto, 7. maja 2011, organizirala XXXIV. državno srečanje in tekmovanje mladih slovenskih čebelarjev. Tokratnega tekmovanja se je udeležilo rekordno število učencev. Tako smo našli kar približno 550 mladih čebelarjev iz 86 čebelarskih krožkov, to pa kaže, da se pri mlajših generacijah povečuje zanimanje za čebelarstvo.

Tega vala navdušenja donatorjem že letos ni uspelo podpreti z nagradami. Letošnjemu tekmovanju je dala pečat tudi prevetritev testnih vprašanj, saj so bila ta v minulih letih glede na rezultate prelahka, tako da se je bilo treba letos bolj potruditi za zlato priznanje. Novost pri testih je bila tudi ta, da so se nekatera vprašanja nanašala na prikazan predmet, ki ga uporabljamo v čebelarstvu. Letos je bila to satnica.

Na tekmovanju smo razglasili tudi zmagovalce II. natečaja za najboljšo poslikavo panjske končnice. Na razpis se je odzvalo približno 180 izdelkov učencev, vključenih v čebelarske krožke. Avtorji najbolj-

Foto: MB

ših 10 poslikav so prejeli nagrade, ki so jih prispevali sponzorji. Najboljša poslikava panjske končnice je delo Katje Vogrinčič, učenke 9. razreda na OŠ Sveti Jurij, katere mentor je bil Jakob Madjar.

Tekmovanje mladih čebelarjev je potekalo brez zapletov, bilo pa je tudi vsebinsko zanimivo. Brez dvoma gre največja zahvala za to predsedniku ČD Ljutomer Branku Bratinščaku ter ravnateljicama obeh šol gostiteljic, ge. Marici Fijavž ter ge. Darji Kosič Auer in njeni pomočnici Majdi Kolbl.

MB

9. slovenski čebelarški praznik

V soboto, 21. maja 2011, je Regijska čebelarška zveza Petra Pavla Glavarja skupaj s ČZS na OŠ Stična pripravila 9. slovenski čebelarški praznik. Ob tej priložnosti so predsedniki lokalnih ČD predstavili društva in njihovo delo. Slavnostna govornika sta bila predsednik ČZS Boštjan Noč in kot predstavnik države magister Franc Hočevar, ki je bil tudi častni gost prireditve.

V okviru prireditve smo čebelarji RČZ P. P. Glavarja izročili prehodni prapor ČD Zagorje, ki bo prihodnje leto organiziralo 10. slovenski čebelarški praznik. Župan občine Ivančna Gorica g. Dušan Strnad je prapor izročil županu občine Zagorje g. Matjažu Švaganu. Praznovanja se je udeležilo več kot 90 praporščakov s prapori svojih društev. Prireditev je spremljal lep kulturni program.

Anton Koželj, predsednik RČZ P. P. Glavarja

Foto: Travnik

Foto: Travnik

Ocenjevanje medov Cerklje na Gorenjskem

ČD Cerklje na Gorenjskem vabi vse slovenske čebelarje na ocenjevanje medu. Pogoji za sodelovanje je, da je med pridelan v letu 2011 na območju Slovenije.

V skladu s Pravilnikom o ocenjevanju medu so drugi pogoji še:

- Za en vzorec sta potrebna dva kozarca medu z neto težo 450 g.
- Na nalepki morajo biti navedeni točen čebelarjev naslov, sorta medu, okoliš točenja in mesec točenja.
- Kotizacija za vsak vzorec je **15,00 EUR**.

Vzorci bo **20. avgusta 2011, od 9. do 18. ure**, v prostorih male sejne dvorane Občine Cerklje na Gorenjskem.

klje sprejemala komisija za zbiranje vzorcev. Vzorce lahko pošljete tudi po pošti na naslov: ČD Cerklje, Slovenska cesta 2, 4207 Cerklje. Ocenjevanje medu bodo septembra 2011 izvedli strokovnjaki Biotehniške fakultete iz Ljubljane.

Vsak čebelar, katerega med bo ocenjen, bo glede na dosežen rezultat prejel zlat, srebrn ali bronast pokal ter pisno priznanje. Udeleženci bodo o rezultatih ocenjenega medu obveščeni pisno. Priznanja bodo podeljena oktobra na sklepni prireditvi v športni dvorani v Cerkljah. O točnem datumu podelitve priznanj bomo dobitnike obvestili v obvestilu o rezultatih ocenjevanja. Več informacij po tel.: 031/663 001 (g. Strupi).

ČD Cerklje na Gorenjskem

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p. ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ,
 telefon: 01 723 70 27, GSM: 031 893 276, e-pošta: jmkunstelj@volja.net
 Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila, plastična in INOX. Ponujamo motorje za točila, plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70, 100 litrov. UGODNO!

ANA KUNSTELJ, s. p. ŠIVILJSTVO KUNSTELJ
 ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,
 GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net
 Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna na vročino), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IPD.

ČEBELARSKI DNEVI IN 24. ČEBELARSKI PRAZNIK

16. JULIJ 2011 - GORNJI GRAD

PRIREDITEV OMOGOČAJO:

WWW.CEBELARSKI-PRAZNIK.SI

ČEBELARSKA DRUŠTVA
 GORNJI GRAD

Čebelarji na sejmu AGRA

Na 49. Mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni se poleg kmetijskih in živilskih panog vsako leto predstavi tudi čebelarstvo. Cilj predstavitev, ki jih organizira ČZS, JSSČ, je seznaniti obiskovalce s pomenom čebel in čebelarstva za kmetijstvo, jih informirati o čebelarstvu in čebeljih pridelkih ter seznanjati uporabnike čebeljih pridelkov z možnostmi uporabe čebeljih pridelkov v kulinariki. Zato bo vse dni sejma na razstavnem prostoru ČZS, JSSČ organizirana strokovna razstava čebelarstva, potekala bo degustacija čebeljih pridelkov in izdelkov, posebej zanimiva pa bosta tudi prikaz peke in degustacija medenjakov. Na dan čebelarjev, to je v nedeljo, 21. avgusta 2011, bosta čebelarstvo sejemsko dogajanje popestrila tudi prodajna tržnica medu in izdelkov iz medu ter podelitev priznanj, doseženih na ocenjevanju medu.

Ob sejemskem Dnevu čebelarstva organizira ČZS, JSSČ tudi različna predavanja, na katerih bo s pomembnostjo čebel, čebelarstva in sajenja medovitih rastlin seznanila tudi širšo javnost. Čebelarstvo je tesno povezano tudi z drugimi kmetijskimi panogami, zato je še kako pomembno medsebojno sodelovanje, ki mora pripomoči k ohranjanju čebel, gozdov in narave, s tem pa tudi k uspešni in kakovostni pridelavi drugih kmetijskih pridelkov. Glede na to, da je Organizacija združenih narodov to leto razglasila za »Mednarodno leto gozdov«, bodo predstavniki slovenskih čebelarjev na okrogli mizi v nedeljo, 21. avgusta 2011, govorili o ohranjanju in izrabi gozdov za čebelje paše. K sodelovanju na okrogli mizi so poleg

predstavnikov ČZS vabljeni še predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstva za okolje in prostor, Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov ter g. Maksimiljan Mohorič. Po okrogli mizi bo sledila podelitev certifikatov NPK čebelar/čebelarika.

Pomurski sejem v sodelovanju s ČZS vabi čebelarke in čebelarje k potrditvi odličnosti njihovih medenih pridelkov na mednarodnem **ocenjevanju medu, ki bo potekalo v okviru 49. AGRE**. Sodelujoči čebelarji lahko z osvojenimi medaljami označijo svoje izdelke na prodajnih policah in jih oglašujejo ter tako pridobivajo še večje zaupanje kupcev na domačem in evropskem tržišču. Rok za prijavo vzorcev na ocenjevanje je **15. julij 2011**. Zbiranje vzorcev bo potekalo **2. in 3. avgusta 2011 od 8. do 16. ure** na Pomurskem sejmu v Gornji Radgoni, ocenjevanje medu pa bo **9. avgusta 2011**. **Prva in najboljša možnost za promocijo nagrajenih izdelkov bo seveda 49. AGRA**, saj naj bi sejem od 20. do 25. avgusta 2011 v Gornji Radgoni po pričakovanih obiskalo vsaj 130.000 obiskovalcev, poslovnih strokovnjakov in novinarjev iz Slovenije in tujine.

Podrobnejše informacije: www.pomurski-sejem.si; Jana Dimec, tel.: 02/564 21 08, jana.dimec@pomurski-sejem.si; Andrej Slogovič, tel.: 02/564 21 12, Miran Mate, tel.: 041/263 107, miran.mate@pomurski-sejem.si.

Regijsko ocenjevanje medu

OČD Koper in ČD Anton Žnideršič iz Ilirske Bistrice v sodelovanju s ČZS organizirata regijsko ocenjevanje medu. Ocenjevanje medov bo na podlagi Pravilnika o ocenjevanju medov potekalo 6. avgusta 2011. Vzorce bomo sprejemali od torika, 19. julija, do petka, 22. julija 2011, in sicer:

- OČD Koper: g. Darko Kozlovič, Škocjan 33 E, Koper,
- ČD Anton Žnideršič Ilirska Bistrica: g. Zorko Šabec, Čebelarški dom (Vencinova hiša), Levstikova ulica 8 b, Ilirska Bistrica,

- ČD Pivka: g. Jugoslav Logar, Vilharjeva 11, Pivka.

Vzorce lahko do 22. julija 2011 pošljete tudi po pošti na naslov: OČD Koper, Darko Kozlovič, Škocjan 33 E, 6000 Koper. Vzorca morajo biti opremljeni po Pravilniku o ocenjevanju medu. Za en vzorec so potrebni trije kozarci medu z neto maso 450 g. Za vsak vzorec je treba priložiti podpisano izjavo čebelarja, da so med nabrale njegove čebele. Pristojbina za en vzorec je **10 EUR**. Dodatne informacije po tel. št.: 041/778 225 (g. Kozlovič).

OČD Koper in ČD Anton Žnideršič Ilirska Bistrica

Čebelje matice iz Čebelarstva Jakšič

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev, vzrejenih pod nadzorom KIS-a. Matice lahko prevzamete osebno, lahko pa vam jih pošljemo tudi po pošti.

Tel.: 051/367 153 ali 040/739 844

Jože Jakšič, Kapca Glavna ulica 21, 9220 Lendava

5. državno ocenjevanje medu Novo mesto 2011

ČD Novo mesto vabi vse čebelarke in čebelarje na 5. državno ocenjevanje medu. Ocenjevanje bo potekalo 13. avgusta 2011. Vzorce lahko odda vsak čebelar, ki je pridelal 25 kg medu, enakega vzorca, ob tem pa mora podpisati izjavo, da so med nabrale njegove čebele, da ne uporablja antibiotikov in da za zatiranje varoj uporablja registrirana in/ali dovoljena sredstva po navodilih proizvajalca. Za en vzorec sta potrebna dva kozarca s prostornino 370 ml. Vsak vzorec mora biti opremljen s prelepko in nalepko, izpolnjeno v skladu s Pravilnikom o ocenjevanju medu.

Vzorce bomo sprejemali od 5. do 7. avgusta 2011 na naslovu: Tine Košmerl, Petelinjek 33, Novo mesto (tel.: 07/334 41 91 ali 051/344 512). Pri-

stojbina za vsak vzorec je 15 EUR. Vzorce lahko prinesete tudi osebno ali jih pošljete po pošti. Če jih boste poslali po pošti, pošiljki priložite še fotokopijo položnice o plačani pristojbini (ČD Novo mesto, št. TR: 02970-0018301058; naslov: Dolž, Lipnica 15, 8000 Novo mesto). Če boste vzorec oddali osebno, boste pristojbino plačali ob izročitvi vzorca. Senzorično ocenjevanje bo potekalo 13. avgusta 2011. Rezultati ocenjevanja bodo objavljeni na slovesni prireditvi, ki bo predvidoma 9. septembra 2009 ob 17. uri. Najbolje ocenjeni medovi bodo prejeli nagrade. Podrobne informacije so objavljene tudi na spletni strani ČD Novo mesto: <http://cebelarjinm.com>.

ČD Novo mesto

Sušilnice SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu. Sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net

**MIZARSTVO
K R Ž E**
1930

Prašički (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
K R Ž E**
1930

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
 Telefon/faks: 01/ 755-13-17
 GSM: 041 420 200
 E-pošta: spelakrze@yahoo.com

Razstava Okus Evrope – Naj medi

V Tehniškem muzeju Slovenije v Bistri pri Vrhniki so marca 2011 odprli razstavo z naslovom »Okus Evrope – Naj medi«. Razstava, ki povezuje devet evropskih muzejev, pripoveduje zgodbo o osupljivi in ovinkasti poti, ki čaka hrano, preden iz morja in s polj prispe na našo mizo, zgodbo o njeni proizvodnji in porabi, o podobnostih, razlikah, spremembah in trendih, o tem, zakaj jemo, kar jemo, in kaj lahko naredimo za boljše okolje.

Poleg skupne zgodbe razstava vsebuje tudi razširjeno zgodbo o nacionalni proizvodnji živila, ki jo je pripravil vsak muzej posebej. V Sloveniji je bil za vzorčno živilo izbran med, zato so slovenski del razstave, ki govori o kranjski sivki in medu, naslovili z »Naj medi«. Čebele in njihovi proizvodi niso pred-

stavljeni v celoti, temveč se osredotočajo na ogroženost in varstvo čebel, še posebej kranjske sivke, na vsestransko uporabnost medu, ki je hkrati zdravilo, živilo in sladilo, povezanost slovenskega človeka s čebelami v preteklosti in na njun zdajšnji odnos. Obiskovalci razstave bodo izvedeli, kakšna je kakovost slovenskega medu in zakaj ga uporabljamo. V njenem delu z naslovom Okus po medu so zbrali recepte, tako tradicionalne kot tudi sodobnejše, ki vsebujejo med.

Razstavo »Naj medi«, ki bo odprta do 3. decembra 2011, so pomagali pripraviti: Janez Gregori, Ida Gnilšak, Franc Grošel, Franc Šivic, Branko Obranič in drugi.

MB

Rekordno članstvo ČZS v letu 2011

Kot sem zapisal že v naslovu, se je članstvo v naši organizaciji tudi letos občutno povečalo. Tako je bilo 1. junija 2011 v našo krovno organizacijo včlanjenih 7023 čebelarjev (v štirih letih se je članstvo povečalo za tisoč). Zato naj se vsem vodstvom ČD zahvalim, da so motivirali čebelarje za včlanitev v ČZS. Kot predsednik ČZS naj v svojem imenu, v imenu vodstva in v imenu zaposlenih obljubim, da bomo storili VSE, da izpolnimo pričakovanja

članov ČZS. Vse čebelarje vabim k sodelovanju v ČZS, saj sem zelo vesel vsake pobude za izboljšanje dela ČZS, v skladu z možnostmi pa jo skušamo tudi realizirati. Zato Vas vabim, da konstruktivne kritike, predloge za izboljšanje dela in tudi morebitne pohvale pošljite na e-naslov: nocb@czs.si ali na naslov: Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica s pripisom »Za predsednika ČZS«. Naj medi! *Boštjan Noč, predsednik ČZS*

Nova maskota, pesmica in animacijski film za otroke o KRANJSKI SIVKI

Že v okviru čebelarskega praznika v Ivančni Gorici smo predstavili novo maskoto kranjske sivke, od tedaj pa je nastala tudi nova pesmica »Če-čebelice«, ki jo je po naročilu ČZS uglasbil ansambel Čuki. V sklepnih fazah je še snemanje 15-minutnega animacijskega filma za otroke o kranjski sivki, katerega scenarij sta napisala Jože Potrebu-

ješ (vodja ansambla Čuki) in Ribič Pepe. Premiera bo septembra letos. Vse te dejavnosti so namenjene dodatni promociji čebelarstva, predvsem pri najmlajših. Film bodo vse OŠ in vsi vrtci prejeli do »medenega zajtrka«, ki bo tako kot vsako leto tretji petek v novembru.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Vzreja matic JOŽE HERBAJ

Nedeljica 29, 9224 TURNIŠČE

Tel.: 02/572 14 70 in GSM: 041/214 980

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.

MATICE LAHKO PREVZAMETE OSEBNO, POŠILJAMO PA JIH TUDI PO POŠTI!

Program zaščite kranjske čebele v Sloveniji

Minister za kmetijstvo mag. Dejan Židan je 25. maja 2010 imenoval delovno skupino za pripravo programa zaščite kranjske čebele. V delovno skupino so bili imenovani: prof. dr. Janko Božič (Biotehniška fakulteta), dr. Metka Pislak Ocepek (Nacionalni veterinarski inštitut), Boštjan Noč (ČZS), Domen Jaklič (Medex), Boštjan Brecl (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano – MKGP) in avtor tega prispevka. Naloga delovne skupine je bila priprava predloga programa celostne zaščite kranjske čebele, ki vključuje ohranjanje pasemske čistosti kranjske čebele, zdravstveno varstvo, tehnologijo čebelarjenja, ekonomiko, trženje in promocijo čebelarstva.

Na prvem sestanku delovne skupine smo njeni člani ugotovili, da nismo pristojni za vsa omenjena področja, zato smo se z MKGP dogovorili, da se bomo v programu osredotočili zgolj na dve usmeritvi, ki sta po našem mnenju za Slovenijo ključni:

- ohranitev avtohtone populacije kranjske čebele in njene diverzitete ter
- ohranitev enakomerne in zadostne poseljenosti Slovenije s čebeljimi družinami.

Na drugi sestanku delovne skupine smo povabili še druge strokovnjake s področja čebelarstva ter

skupaj z njimi določili prednostne naloge, ki podpirajo dogovorjene usmeritve. Tako je delovna skupina spomladi pospešeno pripravljala program zaščite kranjske čebele ter osnutek programa posredovala v pregled članom strokovnega sveta PRO. Skupaj z njimi smo program pregledali in ga dopolnili ter dopolnjenega 10. junija oddali na MKGP. Zdaj bo ministrstvo program preučilo, nato pa bo sledila približno dva meseca trajajoča javna razprava, ki se bo končala z okroglo mizo, na kateri bomo v program vnesli še predloge preostale zainteresirane čebelarke javnosti. Na koncu pričakujemo, da ga bo potrdila tudi Vlada RS, tako da bo pridobil nacionalno veljavo.

Naj na koncu omenim, da je delo v delovni skupini nemalokrat naporno, predvsem zato, ker se strokovna mnenja ob nekaterih vprašanjih krešejo in je težko najti »najboljše« rešitve. Menim, da so različni pogledi na čebelarstvo potrebni, zato že zdaj vabim vse zainteresirane, da sodelujejo v javni obravnavi in podajo svoje predloge za izboljšanje programa, saj bodo na ta način konstruktivno sodelovali pri izboljšanju razmer za čebelarstvo v prihodnje.

Dr. Peter Kozmus, vodja delovne skupine za pripravo programa zaščite kranjske čebele

Obvestilo organizatorjem prireditev

Glede na to, da čebelarstva pogosto organizirajo različne prireditve, na katerih je predvaja tudi glasba, vas želimo seznaniti z Zakonom o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 16/07 – UPB3 – v nadaljevanju ZASP), ki v svojem 159. členu določa, da so prireditelji kulturno-umetniških in zabavnih prireditev ter drugi uporabniki avtorskih del dolžni predhodno pridobiti pravice, tj. dovoljenje za javno objavo avtorskih del, v petnajstih dneh po objavi pa Združenju SAZAS poslati sporede vseh uporabljenih del. Prav tako 156. člen ZASP-a in 13. člen Pravidnika o javni priobčitvi glasbenih del (Ur. l. RS, št. 138/06) določata, da mora uporabnik Združenju SAZAS najpozneje 15 dni po izvedbi poslati točne finančne podatke, ki so podlaga za izračun avtorskega nadomestila. Obrazec za prijavo prireditev najdete na spletni strani www.sazas.org.

Želimo vas seznaniti tudi s pravilnim tolmačenjem določbe 4. odst. 151. čl. Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (ZASP). Omenjeni člen določa, da lahko avtor, ki je hkrati tudi glavni izvajalec vseh izvedenih del na prireditvi, svojo glasbeno avtorsko pravico iz 1. točke 147. člena ZASP upravlja individ-

ualno. To pomeni, da gre za izjemo od obveznega kolektivnega upravljanja z avtorsko pravico. Tako individualno upravljanje je mogoče le, če je glavni izvajalec vseh del, ki bodo izvajana na prireditvi, hkrati tudi imetnik glasbene avtorske pravice (tj. avtor glasbe, besedila in aranžmaja), v tem primeru pa je obvezno treba izpolniti Obrazec za individualno upravljanje avtorske pravice avtorja/izvajalca.

Organizator mora v skladu z ZASP-om najpozneje 15 dni po izvedeni prireditvi posredovati v celoti izpolnjen **obrazec SAZAS-1** (spored izvedenih del), za njegovo točnost pa materialno in kazensko odgovarja s svojim žigom in podpisom.

Seznamamo vas tudi s tem, da je Združenje SAZAS v skladu z ZASP-om dolžno nadzirati dejansko uporabo izvedenih del na posamezni prireditvi, zato nadzor izvaja s svojimi zastopniki na terenu. Vsi obrazci in Pravidnik o javni priobčitvi glasbenih del, so objavljeni na spletni strani: www.sazas.org. Celoten odgovor SAZAS-a najdete na www.czs.si.

Vir: Odgovor ge. O. G. Wertl (SAZAS) po elektronski pošti z dne 17. maja 2011

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ za ekonomiko

Zakaj ne kumafos – skrb za varne čebelje pridelke

V prejšnji številki SČ smo pisali o spremembi Operativnega programa za zatiranje varoj v letu 2011. Največja sprememba je umik kumafosa kot osrednje učinkovine za zatiranje varoj. Poglavitni razlog za to je skrb za varnost čebeljih pridelkov.

Med preiskavami pomorov čebel je bila namreč v čebelah in cvetnem prahu ugotovljena višja vsebnost kumafosa, v cvetnem prahu celo 280 µg/kg, ta količina pa precej presega najvišjo dovoljeno mejno vrednost za kumafos v medu (ta je 100 µg/kg).

Tudi na ČZS smo v analizo oddali vzorce čebel, starega satja s cvetnim prahom in deviškega satja. Ugotovili smo, da vosek vsebuje tako kumafos kot tudi taufluvalinat (sredstvo že več let ni registrirano za zatiranje varoj), pa tudi pesticide, ki jih uporabljajo v sadjarstvu. Celo deviški vosek divje gradnje vsebuje kumafos in taufluvalinat. Ti rezultati jasno kažejo, da slovenski vosek vsebuje akaricide in da ti preha-

jajo celo v deviški vosek. **Naša težnja po umiku kumafosa iz programa je torej več kot utemeljena!**

Še več: potrebni bodo dodatni ukrepi, da bomo naš vosek čim prej očistili teh sredstev, saj jih predelava voska v satnice ne uniči. Naš porabnik si zasluži samo najboljše, zato se moramo teh ukrepov lotiti čim prej.

Tudi komisija za apiterapijo pri ČZS podpira spremembo programa in čebelarje poziva k uporabi čim bolj naravnih sredstev za zatiranje varoj in k čebelarjenju, ki bo čim bolj v skladu s sonaravnim načinom čebelarjenja (satnice iz neobremenjenega voska ali celo čebelarjenje samo s trakovi satnic ...). Zavedati se je namreč treba, da so med in drugi čebelji pridelki za naš organizem koristni samo, če so kakovostni in če ne vsebujejo škodljivih snovi.

*Andreja Kandolf,
svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane*

Med višje kakovosti – Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo

Dodobra smo že zakorakali v čebelarstvo sezono, skrb in delo s čebelami ob ugodnih vremenskih razmerah in drugih pogojih, pa se nam obrestujeta tudi letos. Ko so mediščni sati v panju polni in ko ocenimo, da je med zrel, se pripravimo na točenje, ki je že od nekdaj čebelarjevo najljubše opravilo.

Točenja medu se je treba lotiti zelo skrbno in vestno, kajti z malomarnim ravnanjem lahko vplivamo na kakovost in varnost medu. Ker nam naravne danosti in upoštevanje higienskih zahtev omogočajo pridelavo kakovostnega medu, se čebelarji združujemo v kakovostne sheme, katerih namen je opozoriti na naš kakovosten pridelek. Ena izmed teh shem je tudi Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo (SMGO), v katero je do zdaj vključenih 212 čebelarjev. Sistem predpisuje strožja merila kakovosti medu, kot jih določa Pravilnik o medu (Ur. l. RS, št. 4/2011). Na podlagi več let trajajočih analiz je bilo ugotovljeno, da velika večina v Sloveniji pridelanega medu ustreza tem strožjim zahtevam, če je med tudi ustrezno shranjen. Sistem med drugim zahteva, da v medu ne sme biti več kot 18,6 % vode ter da je HMF največ 15 mg/kg. Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo mora biti pridelan izključno na ozemlju RS, glede na naše pestre naravne razmere pa to gotovo ni težava, saj nam omogočajo pridelavo različnih vrst medu. Z vključevanjem v kakovostno shemo poskrbite tudi za boljšo prepoznavnost svo-

jega medu, saj porabnikom ponudite kakovostnejši med znanega izvora. Na večjo kakovost in prepoznavnost medu opozorite s prelepko Slovenski med, seveda pa ne smete pozabiti, da mora biti tudi nalepka pravilno označena z vsemi potrebnimi oznakami. Delovanje v sistemu zahteva, da zelo vestno vodimo predpisane evidence. Te za čebelarja niso nikakršna dodatna obremenitev, seveda če redno zapisujemo vse potrebne podatke. Ob morebitni nejasnosti sicer za pomoč vedno lahko prosite terenske svetovalce ali svetovalce JSSČ. Vso potrebno dokumentacijo najdete na spletni strani www.slovenskimed.si v rubriki SMGO ali na sedežu ČZS. Slovenski čebelarji pridelujemo kakovosten med in prav je, da na to opozorimo tudi porabnike. Ugotovljeno je, da je za naše zdravje in počutje izjemno pomembno uživanje medu iz domačega okolja, ozaveščeni porabniki pa temu iz dneva v dan namenijo vse večjo pozornost. Zanje je zelo pomemben tudi znani izvor. Sezona prodaje medu se bo šele dobro začela, in zakaj torej ne bi izrabili naših naravnih danosti, svojega vestnega in natančnega dela pri pridelavi medu ter privoščili svojim kupcem le med višje kakovosti. Več informacij dobite tudi, če pokličete po telefonu: 01/729 61 29 (Nataša Lilek, Tomaž Samec) ali 01/729 61 02 (g. Anton Tomec).

*Nataša Lilek,
svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane*

Računsko sodišče pregledalo poslovanje ČZS

Računsko sodišče RS je leta 2010 revidiralo pravičnost poslovanja ČZS v letu 2009. Revizijsko poročilo, št. 326-1/2010/39 z dne 10. 5. 2011, smo prejeli 11. 5. 2011, poročilo pa je bilo hkrati tudi javno objavljeno. Računsko sodišče je glede pravičnosti poslovanja ČZS izreklo mnenje s pridržkom. Ugotovitve Računskega sodišča, zaradi katerih je izreklo mnenje s pridržkom, se nanašajo na posamezne delovne napake, ki nimajo neposrednega vpliva

na pravičnost poslovanja in poročanja v letu 2009. Vse ugotovljene nepravilnosti smo doslej že odpravili.

Računsko sodišče je v zaključnem mnenju poudarilo, da je ČZS v letu 2009 sicer v vseh pomembnejših pogledih poslovala v skladu s predpisi in usmeritvami. Pregled pravičnosti poslovanja, ki ga je opravilo Računsko sodišče RS, torej potrjuje, da ČZS posluje dobro in pravično.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Delo čebelarja v poletnem času

V teh mesecih, ko sonce pripeka, je tako kot za vsako drugo živo bitje treba tudi za čebele poskrbeti, da imajo stalno oskrbo z vodo. Higijenski napajalnik za čebele si lahko preprosto naredite tako, kot je predstavljeno v SČ, št. 5, str. 168. Seveda pa v tem obdobju ne smemo pozabiti na spremljanje naravnega odpada varoj. Poleti je tako pri čebelah zelo veliko dela, in če se pojavijo težave, imajo čebelarji možnost brezplačnega svetovanja, ki ga v okviru Javne svetovalne službe v čebelarstvu pri ČZS izvajajo terenski svetovalci v čebelarstvu.

Seveda so njihovi nasveti na voljo tudi čebelarjem začetnikom, saj ti na začetku svoje čebelarske poti še kako potrebujejo pomoč pri delu s čebelami. Poleg tega terenski svetovalci izvajajo tudi meritve medu, če jih za to prosijo čebelarji. Pri njih opravi-

jo terensko analizo medu, torej ugotovijo vsebnost vode v medu in izmerijo njegovo električno prevodnost. Jeseni bodo terenski svetovalci izvajali delavnice o interni kontroli medu in oskrbi čebel za prezimovanje. ČD, ki želijo te delavnice organizirati za svoje člane, naj se o tem dogovorijo po telefonu, št. 040/436 517.

Za konec želim obvestiti čebelarje, ki so pristopili k Priznani rejski organizaciji, da v svojem čebelarstvu izvajajo tudi osnovno odbiro. Poleg tega pa je naloga čebelarja, vključenega v Priznano rejsko organizacijo, da v obdobju petih let najmanj dvakrat pokliče terenskega svetovalca ter da skupaj z njim pregleda čebele in izpolni vprašalnik o osnovni odbiri.

Tomaž Samec, svetovalac JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
8. jul.	18.30	Priprava čebel na prezimovanje	Franc Podrižnik	Kokarje-Laze, zgornji taborni prostor Sotočja	g. Podrižnik 030/604 068

Razpis za čebelarske mojstre

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije je 4. aprila 2011 objavila razpis za opravljanje izpita za čebelarskega mojstra. Prijave kandidatov za izpit zbirajo od **5. aprila 2011 do 31. decembra 2011**.

Glede na to na ČZS zbiramo predprijave zainteresentov za opravljanje izpita za čebelarskega mojstra. Interesente bomo povabili na informativni sestanek, ki bo konec avgusta na sedežu ČZS. Na

njem jim bomo predstavili potek izpita, potek priprav na izpit ter financiranje izpita. Predprijave (ime, priimek, naslov, tel., e-pošta) pošljite na info@czs.si si oz. jih sporočite po tel.št.: 01/729 61 00.

Dodatne informacije dobite v Obrtno-podjetniškem izobraževalnem središču, tel.: 01/583 05 00, ali na www.ozs.si/prispevek.asp?IDpm=1781.

Posodobitev opazovalnih postaj ONS

Opazovalno-napovedovalna služba medenja pri ČZS načrtuje, da bo v letu 2012 posodobila mreže elektronskih tehnic po Sloveniji. Za ta namen vabimo izdelovalce tehnic in inovatorje, da se nam pridružijo pri iskanju najboljše mogoče rešitve za kar najučinkovitejše in energetsko varčno

spremljanje in zapisovanje podatkov o medenuju. Svoje ponudbe, predloge in ideje nam lahko posredujete po e-pošti na naslov: jure.justinek@czs.si, po tel. št.: 041/644 217 ali po pošti na sedež ČZS, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica, s pripisom »Za ONS«.

Jure Justinek, ONS

Posodobitev dvoran v ČZS

Pri pregledu izpolnjevanja planskih ciljev ČZS opažamo, da zadnjih nekaj let ne dosegamo zastavljenih ciljev pri trženju naše dvorane Antona Janše. Vzroka sta vsaj dva. Prvi je splošna gospodarska kriza, drugi pa nezadostna funkcionalnost dvorane za zdajšnje potrebe. Poleg tega imamo v zadnjem obdobju veliko težav z oddajo gostinskega lokala v najem, tako da to še dodatno otežuje uspešnost oddaje dvorane za seminarski turizem.

ČZS sicer s svojimi dejavnostmi povečuje potrebe po uporabi dvorane za izobraževanja in promocije. Še to poletje bo ČZS gostiteljica petih skupin iz tujine, ki se bodo tu izobraževale. Zaradi tega smo se na kolegiju predsednika že lani odločili za posodobitev dvorane, v okviru katere želimo izboljšati kakovost prezračevanja, posodobiti avdiovizualno opremo in osvežiti podobo dvorane. Načrtovali smo, da bi prenavo končali do sredine septembra letos, vendar nam tega roka verjetno ne bo uspelo ujeti, ker bomo morali dela oddati z javnim naročilom, to pa zahteva določen čas. Poleg tega skušamo zdaj tudi nekoliko racionalizirati projektantske predloge.

Skratka, posodobitev dvorane naj bi bil prvi korak, da bi skupaj s podnajemnikom gostinskega lokala, trgovino s čebelarstvo opremo in dejavnostmi ČZS izboljšali gospodarjenje našega Čebelarkega centra Slovenije.

Jožef Smrkolj,
predsednik komisije za ekonomiko čebelarjenja

Gostišče

»Pri čebelici«

z novim gostincem

Vodenje gostišča »Pri čebelici« je 21. junija prevzelo podjetje Klakočec in hči, d. n. o. ter napovedalo popestritev kulinarčne, strokovne in družabne ponudbe. Na voljo bodo dopoldanske malice, jedi z žara na oglje, odojek, ponudilo pa bo tudi možnost organizacije poročnih slavij, obletnic, piknikov in otroških rojstnodnevnih zabav z animatorji.

Aritours in Čebelarstva zveza Slovenije vabita na strokovno ekskurzijo v ARGENTINO z obiskom APIMONDIE 2011

Argentina je znana kot dežela tanga in nogometa, ognja in ledu, pisane narave in divjih živali ter kot dežela radovednih in strastnih ljudi, ki ljubijo življenje! V Argentino se je v prejšnjem stoletju izselilo več kot 31.000 Slovencev, ki so se v novi domovini organizirali v močne skupnosti, med našo ekskurzijo pa bomo obiskali skupnosti v Buenos Airesu in Barilocheju. Strokovna ekskurzija za čebelarje bo potekala od 20. 9. do 2. 10. 2011 (13 dni). CENA na osebo, izračunana januarja 2011 za 30 prijavljenih oseb je 3.390 EUR.

Celoten program je objavljen na spletni strani ČZS:
http://www.czs.si/novice_podrobno.php?sif_no=1664.

Prijave sprejemamo v agenciji Aritours v Mariboru do zasedbe prostih mest. Ker se cene letalskih prevozov zvišujejo z bližanjem datuma odhoda, priporočamo hitro prijavo za zagotovitev ugodne cene. Končna cena potovanja je odvisna od cen letalskih kart, zato se lahko še spremeni. Dokončna cena potovanja bo določena na dan potrditve potovanja.

Možnost plačevanja na obroke.

Za podroben program in druge informacije pokličite v agencijo Aritours, tel. št.: 02/252 16 19, ali pišite na info@aritours.si.

Poziv k zbiranju vzorcev

V prejšnji številki SČ smo objavili poziv k zbiranju vzorcev medu za analizo. Obveščamo vas, da bo analize opravljali laboratorij ČZS, analize ostankov akaricidov pa Kmetijski inštitut Slovenije.

Prosimo vas, da vzorce za analizo čim prej pošljete na ČZS, **saj je število analiz omejeno**. Za zdaj je na voljo še **50** analiz v prvem paketu, **20** analiz v drugem paketu, **60** analiz v tretjem paketu, **0** analiz v četrtem paketu in **240** analiz v petem paketu. Vzorcev, prejetih po 31. juliju 2011 oz. po zapolnitvi prostih mest, ne bomo mogli analizirati. Količina medu za analizo je **900 g**. Vsak čebelar lahko v analizo odda več vzorcev hkrati, vendar največ tri, za po-

samezni vzorec pa lahko izbere največ dva paketa analiz. K vzorcu priložite obrazec, ki je objavljen na spletni strani ČZS, ali pokličite go. Andrejo Kandolf Borovšak (01/729 61 33 ali 040/436 514), obrazce pa lahko dobite tudi pri terenskem svetovalcu ali predsedniku društva.

Analiza v sistemu interne kontrole ni uradna analiza, temveč je zgolj koristna orientacija in pomoč čebelarju. Rezultati ostanejo zaupni. Zaradi množične uporabe kumafosa v minulem letu čebelarje pozivamo, naj svoj med dajo v analizo vsebnosti kumafosa, saj bodo le tako vedeli, kakšno je stanje v njihovem čebelarstvu.

PRIJAVNI OBRAZEC ZA INTERNO KONTROLO MEDU 2011

Ime in priimek čebelarja

Naslov čebelarja: ulica, poštna številka, pošta

Telefonska številka: Številka čebelnjaka:
Sl:

Datum točenja Serija (lot) medu

Pašni okoliš, kjer so čebele nabirale medicino/mano

Čebelarjevo mnenje o vrsti medu

Kateri paket ste izbrali? Prekrižajte kvadratek pred zelenim paketom. Izberete lahko največ dva paketa.

Paket 1: kakovostni parametri po Pravilniku o medu (vsebnost vode, električna prevodnost, vsebnost HMF, diastazna aktivnost, vsebnost prostih kislin, vsebnost netopnih snovi, vsebnost sladkorja);

Paket 2: označevanje medu po botaničnem poreklu glede na Pravilnik o medu (določitev medu po botaničnem izvoru: pelodna analiza, senzorična analiza, vsebnost vode, električna prevodnost);

Paket 3: ostanki kemičnih sredstev za zatiranje varoj – akaricidov v medu: določanje kumafosa in razpadnih produktov amitraza;

Paket 4: posamezni parametri, za primer ko želijo čebelarji preveriti samo npr. ustreznost skladiščenja (vsebnost HMF, DN), vsebnost vode, pelodno sliko;

Paket 5: senzorična ocena za posamezno vrsto medu, vsebnost vode in električna prevodnost.

1. 2. 3. 4. 5.

V primeru, da ste izbrali paket številka 3 izpolnite še na sledečo rubriko.

Uporabljena sredstva za zatiranje varoj v zadnjih treh letih:

Leto 2008 sredstva: _____

Leto 2009 sredstva: _____

Leto 2010 sredstva: _____

Izjavljam, da so podatki resnični in da sem vpisan v centralni register čebeljakov.

Datum: _____ Podpis: _____

Razpis tem za usposabljanja ONS

Opazovalno-napovedovalna služba razpisuje teme za usposabljanja čebelarjev, ki bodo potekala od septembra do decembra 2011. **Čebelarstva društva lahko vlogo za izvedbo usposabljanj** (tema in kontaktna oseba) pošljejo g. Marku Borku na e-naslov: marko.borko@czs.si ali po pošti na

naslov ČZS. **Zadnji rok za oddajo vlog je 15. julij 2011!** V navedenem obdobju bo mogoče vsak mesec izvesti največ štiri usposabljanja, teme pa so:

- nektarne paše in
- gozdne paše.

Jure Justinek, ONS

E-časopis – najhitrejša pot obveščanja

V zadnjem obdobju pogosto slišimo govoriti o vstopu v »informatično dobo«, o »informatični družbi« ter informatični tehnologiji. Tudi na ČZS smo že pred leti stopili v korak s časom in na spletnih straneh www.czs.si odprli rubriko E-ČASOPIS. V ta način obveščanja se lahko zelo preprosto pri-

javi vsak imetnik elektronske pošte. Po prijavi bo na svoj elektronski naslov prejemal novice s področja čebelarstva, tako da bo sproti informiran o dogajanjih doma in tudi po svetu. Vabljeni v vpis na E-ČASOPIS.

Vlado Auguštin

PRODAM

Revije Slovenski čebelar od 2000 do 2010, cena po dogovoru, tel.: 031/427 958.

Kip sv. Ambroža v naravni velikosti, hrast, tel.: 031/241 254.

Lipove deske za panje ali satnike, debelina 30 mm, tel.: 040/211 346.

Ajdo, kranjsko sivo, primerno za setev, prodam, tel.: 041/657 533.

Cvetni prah, propolis, vosek, akacijev med in matični mleček, odlična kakovost, na voljo vse leto, tel.: 041/965 939.

Svež, zamrznjen osmukavec, tel.: 041/990 360.

Suh cvetni prah in čebele na satju, tel.: 040/249 323.

Vrhunski med, brez dodatka vode, 100 odstoten med, tel.: 051/243 866.

Svež matični mleček lastne proizvodnje; iščem čebelarje za sodelovanje pri prodaji, tel.: 031/667 338 (po 20 uri).

150 kg cvetličnega, 700 kg akacijevga in 600 kg medu oljne ogrščice, v sodih po 50, 100 in 150 kg, tel.: 070/863 396.

Cvetlični med, tel.: 041/575 477.

Cvetlični med, letošnje točnje, tel.: 051/225 916.

Cvetlični med, letošnji, 6 EUR/kg, tel.: 031/613 294.

Akacijev, lipov in gozdni med (Goriško), tel.: 041/975 393.

Letošnji, kakovosten cvetlični med, lahko tudi v refuzi, tel.: 031/613 294.

Letošnji cvetlični, gozdni, smrekov med večja količina, možna dostava po vsej Sloveniji, tel.: 041/385 620.

300 kg akacijevga medu in 200 kg kostonjevega medu, tel.: 040/589 096.

6 čebeljih rojev na 5 AŽ-satih, tel.: 03/567 41 84, 041/221 197.

Različne sorte medu, tel.: 041/214 866, 031/274 933.

Cvetlični med, pakiran po 15 kg neto, in testne vložke za spremljanje odpada varoj, tel.: 041/988 211.

Označene čebelje matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS ter družine na LR- in AŽ-satih, tel.: 051/325 369.

Roj na 7 satih (Višnja Gora ali Ljubljana), tel.: 041/524 090.

4 čebelje družine na 10 AŽ-satih, tel.: 041/532 386.

5 čebeljih družin, vzrejenih v 7-satarjih, tel.: 041/473 264.

9 družin na 7 satih za 500 EUR, ali menjam za rabljene prašičke na 7, 5, 4 satov (Ljubljana ali Višnja Gora), tel.: 041/524 090.

20 čebeljih družin na 10 AŽ-satih, s panji ali brez njih (Maribor), tel.: 02/251 21 21.

10 novih AŽ 10-satarjev, tel.: 040/253 874.

AŽ-panje, 10-satne, NOVE, več kosov, tel.: 040/723 524.

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE

☎ (05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81

www.kipgo.net

kipgob@gmail.com

NAROČENO
POŠLJEMO
TUDI PO
POŠTI!

MESAŁNIK ZA
KREMNI MED

mešanje:
-kremnega
-medu z
-raznimi
-dodatki

URNIK:
pon-pet 8-16 h
sob ZAPRTO

INVERTNE POGAČE

30% VEČJA STIMULACIJA

SESTAVA:
FRUKTOZA: 42%
DEKSTROZA 51,5 %
MALTOZA 2,5%
TRIOZA 2%
SLADKOR 2%

BEEVITAL

SREDSTVO ZA
ODSTRANJEVANJE
VAROE

SREDSTVO PROTI
POAPNELI ZALEGI

nozevit

PREVENTIVNO
ODSTRANITE
NOSEMO

STEKLENA, PLASTIČNA,
KARTONSKA,
DARILNA EMBALAŽA,
POKROVČK, DARILNE
VREČKE

ZABOJNIKI ZA
PREVOZ ČEBEL IN
NADGRADNJE
KAMIONOV

PRIKOLICE ZA
PREVOZ LR PANJEV

IZDELAVA
ZABOJNIKOV TER
NADGRADNJE
TOVORNJAKOV ZA
PREVOZ ČEBEL

-TOČILA
-OMETALNIKI
-KOMBINIRANE POSODE
ZA ODKRIVANJE SATOV,
KUHANJE VOŠČIN IN
RAZKUŽEVANJE
-PRIPOMOČKI ZA
ODKRVANJE SATOV
-CEDILA
-PANJI IN OPREMA
-ZAŠČITNA OPREMA
-PANJI IN OPREMA
-OSTALI ČEBELARSKI
PRIPOMOČKI

OD 31.07.-15.08.2011 BO
TRGOVINA ZAPRTA.

10 novih AŽ 10-satarjev, 10 novih AŽ 7-satarjev ter cvetni prah, tel.: 031/501 801 (po 19. uri).

Nove AŽ-panje 10-satarje, čebelje družine na 10 AŽ-satih in 4-satno točilo z motorjem ali brez njega (Slovenska Bistrica), tel.: 031/436 547.

Nov 2/3 LR-panj (podnica, 5 naklad z okvirji, matična rešetka, pitalnik in streha), cena: 120 EUR, tel.: 041/710 873.

12 LR-panjev, skupaj s čebelami, tel.: 031/563 002.

2/3 LR-naklade, dobro ohranjene, rabljene samo tri sezone, tel.: 031/652 829.

Prikolico za 60 AŽ-panjev, dvoosna, tel.: 041/784 941 (po 20. uri).

Seme ajde, 0,70 EUR/kg, tel.: 031/377 991.

Dva zložljiva čebelnjaka z 8 in 10 AŽ-panji ter stiskalnico za satnice (Seražin), tel.: 01/836 13 07.

Novo grelna komora za taljenje medu, do 50 kg, tel.: 041/495 089.

Novo točilo za 8 DB, 8 LR in 4 AŽ-satnike, uporabljeno enkrat, zaradi nakupa samoobračalnega, tel.: 041/278 425.

Točilo na 4 sate, ugodno, tel.: 01/709 17 94.

Ometalnik za čebele »Peterka« ter 9- in 10-satne zaklade, tel.: 041/580 033.

Posodo za med, debelostenški INOX, 100 kg, cena 100 EUR, tel.: 031/581 613.

Ometalnik za čebele, rabljen eno sezono (Kočevje), št.: 031/389 605.

Opazovalni panj za dva sata LR, v zameno vzamem satnice (Goriška Brda), tel.: 041/451 816.

KUPIM

Vse sorte slovenskega medu, tel.: 040/477 473.

Grajševne panje, tel.: 040/426 736.

LR-panje, 1/1 ali 2/3, tel.: 051/353 502.

Nakladne panje in točilo za med, nerjaveče ali plastično, na elektriko, tel.: 070/814 182.

Potopni grelec za med, tel.: 040/163 704.

Čebelnjak s celotno opremo, za čebelarje, tel.: 051/362 335.

Lepo ohranjen AŽ 10 satar (Notranjska), tel.: 031/633 162.

POPUSTI ZA ČLANE ČEBELARSKÉ ZVEZE SLOVENIJE

APIS M&D
4-odstotni popust*

Logar
4-odstotni popust*

Čebelarstvo
Rihar-Kocjan
4-odstotni popust*

Čebelarstvo
LUCKA
4-odstotni popust*

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV
4-odstotni popust*

Trgovina
ČEBELCA
4-odstotni popust*

TERME
SNOVIK
10-odstotni popust*

TPV
prikolice
20-odstotni popust*

medium
10%
www.medium.si

pri čebelici
gostilna & sobe
10-odstotni popust*

šport center
bovec
4-odstotni popust*

Posamezna podjetja članom ČZS omogočajo nakupe s popusti. ČZS išče še dodatne popuste in ugodnosti za svoje člane.

* Podrobnejše podatke o popustih najdete na spletni strani ČZS: www.czs.si ali v uredništvu revije Slovenski čebelar, tel.: 01/729 61 14.

**VZREJA MATIC
ČEBELARSTVO DREMELJ**

Janez Dremelj, Dragovšek 13, 1275 Šmartno pri Litiji
GSM: 041/836 050, 041/779 119
Tel.: 05/971 06 23
e-pošta: cebelarstvo.dremelj@volja.net

Sprejemam naročila za matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev, zrele matičnike in druge čebelje pridelke. Matice so označene, lahko jih prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti.

ČEBELARNA
 PRODAJNO RAZSTAVNI SALON

Kepic Milena s.p.
 ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:

torek-petek: od 8. do 17. ure
 sobota: od 8. do 12. ure
 nedelja-praz: zaprto

Za vsaž skrajno izrednega laka
 pa vnaprejšnjem dogovor:

Tel.: 01/729 61 18

Faks.: 01/729 61 31

cebelarna@gmail.com

gsm: 041 294 184

Nudimo vam:

- čebelarstvo oprema in pribor
- med in ostale čebelje izdelke
- darila izdelki iz obratnih pridelav
- čebelarstvo literature

Čebelarstvo in vzreja matic
Jožica in Jožef Tratnjek

Žižki 93, 9232 Črenšovci

Pri nas dobite kakovostne in označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev. Vzreja poteka pod nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti, tudi v tujino.

Tel.: 041/886 652 ali 02/570 18 17 (zvečer)

TRGOVINA

Gospoka 3, 3000 Celje

~ Delovni čas ~

Pon.-pet. od 8.00 do 15.00

Sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00

Sobota od 8.00 do 12.00

PONUJAMO VAM:

- ~čebelarstvo zaščitno opremo, opremo in pribor
- ~sladkorne pogače MEDOPIP
- ~med in druge čebelje pridelke
- ~darilni program in kozmetika na podlagi čebeljih pridelkov
- ~kozarec za slovenski med in drugo embalažo

Možnost naročanja prodajnih artiklov po telefonu, faksu ali e-pošti.
 Tel./faks: 03/544 17 23; mail: trgovina.cebelca@amis.net

ČEBELCA

ODKUPUJEMO ČEBELJI VOSEK

Za člani ČEBELARSKÉ ZVEZE SLOVENIJE pri nakupu z gotovno v vrednosti več kot 50€ priznamo 4% popust

Vzrejališče matic VOZELJ

Vozelj Ladislav

Dragovšek 18
 1275 Šmartno pri Litiji

GSM: 041/618-786
 031/328-956

E-pošta:
 cebelarstvo.vozelj@siol.net

Sprejemamo naročila
 za označene matice
 čiste kranjske sivke
 iz odbranih matičarjev
 pod nadzorom KIS.

Prevzem osebno ali po pošti.

Ob naročilu 5 ali več matic, poštnina brezplačno!

Vzreja čebeljih matic

HENRIK ZALETELJ

Fužina 59, 1303 Zagradec

TEL.: 01/788 60 86, GSM: 041/775 333

E-POŠTA: zaletelj.henrik@gmail.com

- Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke. Vzreja poteka pod nadzorom KIS.
- Naročila sprejemamo po telefonu ali po e-pošti.

VZREJA MATIC
ČEBELARSTVO DREMELJ

Ivan Dremelj

Dragovšek 13, 1275 Šmartno pri Litiji

tel.: 01/899 11 31, GSM: 041/656 056

Sprejemam prednaročila za oprasene in neoprasene označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev in zrele matičnike. V drugi polovici sezone bodo matice cenejše. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti.

MATICE ČEBELARSTVA PISLAK

Največje slovensko vzrejalšče matic z več kot 50-letnimi izkušnjami Vam tudi letos ponuja oprasene in neoprasene matice z vrhunskimi proizvodnimi lastnostmi. Zaradi velikega zanimanja Vas prosimo, da matice pravočasno rezervirate. Prevzeti jih je mogoče osebno, lahko pa Vam jih pošljemo tudi po pošti.

Čebelarstvo PISLAK

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

031/734 905 ali 02/796 10 51 (med 8.00 in 11.00 uro)

info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klöch, Avstrija
Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
Ponedeljek-petek
8:00-12:00 13:00-18:00
Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

-Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
Obvezna je predhodna telefonska najava!

-Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.

-Garantiramo razkuževanje s paro.
Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.

-Po željo izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.

-Obdelava voska možna skozi celo leto.

durch die Austria Bio
Garantie kontrollierter Betrieb

DRAGO GABRIČ 1940–2010

V mrzlih decembrskih dneh, ko je narava tiho legla k počitku, je ČD Senovo-Brestanica izgubilo svojega dolgoletnega člana Draga Gabriča.

Poleg neizmerne volje do življenja je pokojni Drago gojil še eno veliko ljubezen – čebelarjenje. Član ČD Senovo-Brestanica je postal leta 1983. V svojem idiličnem čebelnjaku si je ob marljivih čebelah nabiral moči in energijo za življenje, ki ga je neizmerno cenil. Čebelaril je povprečno s 5 do 15 čebeljimi družinami. Kljub ne najboljšemu zdravju si je nenehno prizadeval biti tudi dejaven član društva, veselil se je slehernega uspeha, ki smo ga dosegli skupaj, posebej ponosen pa je bil na čebelarski dom, v katerega je rad zahajal.

Spoštovani Drago! Hvala za tvojo pomoč pri razvoju in krepitvi čebelarstva. Pogrešali te bomo.

ČD Senovo-Brestanica

ŠTEFAN HARKAI 1948–2011

Ko je pomlad začela kazati prve znake prebujanja in ko so se čebele že pripravljale na spomladanski razvoj,

čebelarji pa na prve posege v čebelje panje, je čebelarje ČD Puconci globoko pretresla novica, da nas je za vedno zapustil član in predsednik našega društva, prof. Štefan Harkai. Vedeli smo za njegovo hudo bolezen, vendar smo še vedno upali, da jo bo premagal, saj nam je pred približno mesecem dni povedal: »Bolje se počutim in zato sem spet pripravljen prevzeti naloge predsednika društva.« Zahrbtna bolezen je bila močnejša in od njega smo se na pokopališču v Puconcih poslovili 2. marca 2011.

Štefan se je za čebele zanimal že v rani mladosti. Kot otok kmečkih staršev je imel zelo rad naravo, predvsem čebele. Prve učne ure čebelarjenja je imel pri svojem očetu, od katerega je pozneje prevzel čebele in začel samostojno čebelariti. Ljubezen do narave in čebel ga je gnala naprej. Tako je svoje čebelarstvo povečeval do 150 čebeljih družin. Postal je tudi prevaževalec.

Leta so hitro minevala in Štefan je začutil potrebo po organiziranosti, izobraževanju in druženju. Leta 1981 se je včlanil v ČD Puconci in hkrati tudi v ČZ Murska Sobota in ČZS. S članstvom v ČD je kmalu začel prevzemati tudi vedno večje odgovornosti. Leta 1996 smo ga izvolili za predsednika ČD Puconci. Na tem položaju je ostal vse do svoje prerane smrti.

Štefan Harkai je bil zelo dejaven vse od svojih čebelarskih začetkov. S svojimi predlogi je

veliko prispeval k ustanovitvi čebelarskega krožka na OŠ Puconci, zadnja leta pa je bil tudi mentor za praktični del čebelarjenja. Pomoči in nasvetov ni zavrnil nikomur, niti mlajšim niti bolj izkušenim čebelarjem. Veliko skrb je namejnjal zdravstvenemu varstvu čebel. Kot predsednik ČD Puconci je bil glavni organizator ter nosilec izdelave pašnega katastra in pašnega reda za območje občine Puconci. Bil je tudi upravljaavec pašnega reda ČD Puconci.

V letih 1994–1996 je bil predsednik nekdanje ČZ Murska Sobota. V teh letih si je prizadeval za ureditev pravnega in ekonomskega položaja čebelarjev. Leta 2003 smo pomurski čebelarji ustanovili novo organizacijo – Čebelarsko zvezo društev Pomurja, katere soustanovitelj je bil tudi prof. Harkai. Od ustanovitve ČZDP je bil tudi član UO ČZDP in predsednik komisije za promocijo čebelarjenja pri ČZDP.

Štefan je bil dejaven tudi pri drugih akcijah, ki so bile kakor koli povezane s čebelarstvom v ČD Puconci, ČZDP in ČZ Slovenije, kot so npr. Zlata klanca, Medeni zajtrk v vrtcih, ocenjevanja medu (osvojil je naslov šampiona za akacijev med), Kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni ... Tesno je sodeloval z drugimi društvi in organizacijami, s krajevnimi skupnostmi in Občino Puconci. Njegovo vsestransko delovanje, njegove dosežke in uspehe so opazili na vseh ravneh, od ČD Puconci do ČZS, zato je za svoje

Vzrejamo kakovostne matice kranjske sivke pod nadzorom KIS-a. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti. Pri nakupu več kot 10 matic vam priznamo 10 % popust.

**Čebelarstvo
KAPUN**

Vaneča 70 a, 9201 Puconci
Tel.: 031 703 603
e-pošta: stanko.kapun@gov.si

zasluge pri razvoju slovenskega čebelarstva prejel vsa najvišja priznanja ČZS: odličja Antona Janše III., II. in I. stopnje in zlato priznanje Petra Dajnika, najvišje priznanje ČZDP.

Štefanovo življenje ne bi bilo popolno brez čebel. Te žuželke so bile njegova velika ljubezen in so ga spremljale vse življenje. Ko bi se kot upokojenec lahko popolnoma prepustil uživanju sadov svojega plodovitega življenja in čebelam, ga je premagala zahrbtna bolezen. Štefan, hvala ti za vse, kar si storil za nas, za razvoj in napredek čebelarstva. Bil si velik, delaven, ustvarjalen, v napredek usmerjen človek. Takega te bomo čebelarji ČD Puconci ohranili v trajnem spominu.

Štefan Varga, ČD Puconci

AVGUŠTIN BOZJA 1946–2011

V začetku februarja, ko je ob lepem vremenu vse brenčalo pred panji, smo se poslovili od našega člana

Avguština iz Malega Lipoglava. Član ČD Grosuplje je postal leta 2004, čebelaril pa je že od leta 1975. Da je znal dobro ravnati s čebelami, nam potrjujejo priznanja, ki jih je prejel za svoj med na mednarodnih ocenjevanjih. Svojo pripadnost društvu je dokazal z donatorstvom ob 100-letnici njegovega obstoja. Za prizadev-

no delo s čebelami in v društvu je prejel bronasto odličje Franca Košaka. Svojo zavezanost čebelarstvu je dokazal tudi kot dejaven član sosednjega društva Ljubljana Moste-Polje, v katerem se je redno udeleževal društvenih dejavnosti. S svojim življenjem in delom je pokazal, da je ljubezen do čebel pomembna vrednota, ki ljudem omogoča lepše življenje.

*ČD Grosuplje
in ČD Ljubljana Moste-Polje*

LOVRENC ALAUF 1924–2011

Lovrenc Alauf.

Bil je turoben sobotni dan, 19. februarja 2011, ko smo izvedeli, da je umrl član našega čebelarškega društva

Rodil se je leta 1924 v Besnici pri Ljubljani. Odraščal je v družini, v kateri je bilo deset otrok. Že kot zelo mlad fant je kot borec Prekomorske brigade sodeloval pri osvoboditvi Dalmacije in Primorske – vse do Trsta, v spopadih pa je bil tudi ranjen.

Ljudje so ga imeli radi, saj je bil vesele narave. V veselje vseh je rad raztegnil svoj meh.

Rad je imel naravo, zato je leta 1946 izpolnil svojo željo, kupil nekaj AŽ-panjev in začel čebelariti. S tem je zapolnil svoje mirno družinsko življenje.

Bil je vzoren in napreden čebelar ter dejaven član društva,

za svoje delo pa je prejel odličje Antona Janše III. stopnje. Za čebelarstvo je navdušil tudi svojega sina, tako da je posej on prevzel skrb za njegove čebele – v spomin na očeta, ki ga je uvedel v to plemenito dejavnost.

»Saj čebelar ne umre nikdar, on se, kot čebela zlije v naravo, ki mu za čebelarjenje je dala dar.«

ČD Ljubljana Moste-Polje

PETER HAUSER 1988–2010

Lepega nedeljskega jutra, 25. aprila 2010, smo izvedeli, da se je ustavila življenjska pot našega člana

Petra Hauzerja iz Cogetincev pri Cerkenjaku. Rodil se je 27. maja 1988 v čebelarški družini, saj sta njegova oče in mati čebelarja za dušo in srcem. Z odraščanjem je vse bolj spoznaval tudi svet čebel. Po končani osnovni šoli je šolanje nadaljeval na Srednji kmetijski šoli v Mariboru in jo tudi uspešno končal. Že leta 2003 je opravil začetni tečaj za čebelarja, leta 2007 pa je napisal še seminarsko nalogo o čebelarstvu. Medtem pa je seveda doma pridno pomagal pri čebelarških opravilih.

Kot dobri večletni prijatelji smo se veliko družili in družina Hauzer je bila vesela novice, da bomo zgradili društveni čebelnjak. Pridno so nam pomaga-

GLUKOZNO-FRUKTOZNI SIRUP

NAJBOLJŠA KRMA ZA ČEBELE

- primeren je za krmljenje v vseh panjskih sistemih,
- sirupa prej ni treba pripravljati,
- visok delež suhih snovi,
- stabilen in dolg obstojen.

Dobavitelj:
SONLEN, d. o. o.

Razborca 4

2382 Mislinja

GSM: 041/640 863

Tel.: 02/885 62 30

Faks: 02/885 76 87

E-pošta: sonlen@siol.net

li, tudi Peter, ki se je leta 2009 skupaj s svojo mamo včlanil v ČD Markovci.

Kot naš član je še z večjim veseljem prihajal med nas, prav tako pa je pridno pomagal doma pri vseh opravilih, še posebej pri snovanju čebelarkega muzeja. Žal je usoda hotela drugače in Peter ni dočakal niti odprtja društvenega čebelnjaka niti muzeja. Dragi Peter, kot mlad čebelar si storil in dosegel veliko, za vse še enkrat hvala in mirno spi.

ČD Markovci

MILAN ŠIBILA 1950–2010

V obdobju počasnega prebujanja pomladi, ko ob ugodnem vremenu čebele že zapuščajo svoje domove in iščejo prvi cvetni

prah, nas je 18. februarja 2010 presenetila novica, da se je ustavilo srce našega dolgoletnega čebelarja in prijatelja Milana Šibile iz Tržca pri Vidmu. Milan se je rodil 12. maja 1950, po končani osnovni in poklicni šoli ter odsluženi vojaščini pa si je kot vsak drug tudi on ustvaril svoj dom in družino. Ker je žena izvirala iz čebelarke družine, je Milan poleg ljubezni do žene začutil tudi ljubezen do čebel. Počasi, a vztrajno je začel čebelariti in kmalu se je število njegovih družin povečalo na 300. Ob redni službi in delu s čebelami se je ukvarjal tudi s pridelavo matičnega mlečka in mendenih pijač. Vse to je zmožel ob

veliki podpori in pomoči žene, pozneje pa tudi sina Mitje in hčerke Mateje. V ČD Markovci je g. Milan opravljal različne naloge, od leta 1989 do 1997 pa je bil tudi predsednik društva.

Pozneje se je redno vključeval v društveno delo, posebej pa je bil vesel vsakega novega člana. Ko smo začeli graditi društveni čebelnjak, nam je kot mizar veliko pomagal in se zelo veselil njegovega odprtja, žal pa ga ni več dočakal.

Za svoje delo in pomoč v društvu je prejel odličji A. J. III. in II. stopnje. Dragi Milan – za vse še enkrat hvala in naj ti bo lahka domača zemlja. ČD Markovci

LEOPOLD PODBRŠČEK 1923–2010

V začetku februarja leta 2010 smo se na pokopališču v Kanalu ob Soči poslovili od Leopolda Podbrščka, dolgoletnega čebelarja in v zadnjih letih tudi častnega člana ČD Kanal-Brda. Bil je tudi ustanovni član društva. Čebelariti je začel kmalu potem, ko je prišel iz vojske. Prve čebele mu je podaril svak, ko je sam prenehal čebelariti. Kot električar je bil zaposlen v HE Plave, poleg tega pa je delal tudi na kmetiji, tako da mu obilica dela kljub velikemu veselju do čebel ni omogočala povečanja števila svojih panjev.

Ko se je leta 1978 upokojil, je svoje čebelarstvo povečal na 30 čebeljih družin. Zadnja leta je čebelaril s 15 AŽ-panji. Vsa leta mu je pri točenju medu, pri pridelavi drugih čebeljih pridelkov in pri njihovi prodaji zavzeto pomagala žena Marija. Za večletno delo v društvu je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Zahvaljujemo se mu za vse, kar je dobrega storil za naše društvo. Spominjali se ga bomo kot dobrega, poštenega prijatelja in ga ohranili v najlepšem spominu.

MEDARD SEVER 1927–2011

Pred kratkim smo se na vipolškem pokopališču poslovili od čebelarja Medarda Severja. Rodil se je 15. aprila 1927 v Loki pri

Črnem Kalu. Kot mlad fant se je poročil z dekletom iz Vipolž v Goriških brdih in si tam ustvaril družinski dom. Leta 1961 se je zaposlil na državnem posestvu in se začel poklicno ukvarjati s čebelarstvom. Čebelaril je s 60 čebeljimi panji. Za tiste čase je bil zelo napreden, saj je bil poleg svojega dela še mentor številnim začetnikom. Leta 1970 je bil med ustanovitelji Čebelarkega društva Kanal - Brda

Leta 1971 je prejel odličje Antona Janše III. stopnje, leta 1980 pa še odličje II. stopnje. Za svoje delo je leta 2010 prejel tudi društveno priznanje. Bil je tudi častni član ČD Kanal - Brda. Ohranili ga bomo v trajnem spominu. ČD Kanal - Brda

Vzreja matic DARKO GRM

Hude Ravne 1 – Dole pri Litiji

Tel.: (01) 897 21 45 – GSM: 041/900 606

- Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.
- Ponujamo vam tudi matičnike črne barve za pridobivanje matičnega mlečka ali za vzrejo matic.

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Faks: 02/331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Faks 02/251 60 12

Delovni čas od marca do novembra:
Pon., sre., pet. odprto od 9h-13h, julij, avgust zaprto

Ponujamo vam:

voščene satnice AŽ, LR

satnike AŽ - lipovi, rogljičeni
panje AŽ, LR, LR 2/3

drobni pribor, zaščitno
opremo za čebelarjenje

posode in točila za med ...

sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele,

kozarce za med,
pokrovčke s čebeljimi motivi,

stekleničke za propolis,

steklenice različnih oblik in
velikosti,

kartonsko in plastično
embalažo

Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!

GSM: 051/348-426

e-mail: jana.pp@amis.net

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

Revija Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Spletne strani ČZS: www.czs.si. Slovenski čebelar: www.czs.si/slovenskicebelar.php. Opazovalno-napovedovalna služba: www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. Avtomatski odzivnik za paše - tel.: (01) 729 61 20. Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika: vsak delovni četrtek med 13. in 17. uro, www.czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php. Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

Kontaktne podatke Čebelarske zveze Slovenije: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, uredništvo (01) 729 61 14, Anton Tomec, tajnik: (01) 729 61 02, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041 370 409, info@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 040 436 512, nocb@czs.si, Jure Justinek, vodja ONS: 041 644 217, jure.justinek@czs.si, urednik Marko Borko: 051 637 204, marko.borko@czs.si.

Kontaktne podatke Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, spec. za ekonomiko: 040 436 513, tanja.magdic@czs.si, Andreja Kandolf, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 517, tomas.samec@czs.si, Nataša Klemenčič Štrukelj, administrativna delavka, (01) 729 61 24, 040 436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, dr. Janez Grad, Janez Gregori, prof. biol., Miro Leskovec, Borut Preinfalk, dr. vet. med., Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Rodoljub Živadinović, dr. med.

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Priprava za tisk in tisk: Littera picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 6975, Tiskano: 27. 6. 2011

Revija Slovenski čebelar, ki jo izdaja Čebelarska zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Logar

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle

ČEBELARSKA OPREMA

Delovni čas trgovine:

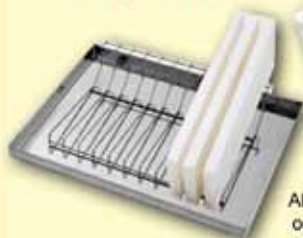
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
ob sobotah:
9.00 - 12.00

POLETNI DELOVNI ČAS:
od 1.8. do 6.8. - 9.00-13.00
8.8.-3.8. zaprto

V avgustu ob sobotah zaprto.

POSODA ZA ODKRIVANJE
S POKROVOM IN STOJALOM
ZA ODLAGANJE SATJA

AKCIJSKA CENA:
110,40 EUR

Akcijske cene veljajo
od 1.7. do 31.8.2011
oz. do prodaje zalog.

POSODE ZA MED
RAZLIČNIH VELIKOSTI
IN NAČINOV
ZAPIRANJA

KVALITETNO IZDELANA
TOČILA ZA MED

S POLNILNIMI NAPRAVAMI
POLNENJE MEDU
V KOZARCE NI VEČ PROBLEM.

PODARITE DARILNI BON - darilni bon je odlična
ideja za darilo. Na voljo v naši trgovini.

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 251 94 10, info@logar-trade.si, www.logar-trade.si

AKCIJA!

MEDVEDEK ZA MED
PVC, 250g
(pakirano po 30 kos)

AKCIJSKA CENA:

7,92 EUR
(0,264 kos)

AKCIJA!

STEKLENIČKE ZA
PROPOLIS S KAPALKO

Po akcijski ceni
vam nudimo
stekleničke
za propolis
10, 20, 30 in
50 ml (pri nakupu
celega paketa)!

AKCIJA!

ČEBELARSKE
ROKAVICE
IZ OVČJEGA USNJA

**AKCIJSKA
CENA:**
6,72 EUR

Hlapičnik Nassenheider je namenjen
za kontinuirano izhlapevanje
mravljične kisline za zatiranje varoe.
Uporablja se lahko za vse tipe panjev
in neodvisno od zunanje temperature.

Pri gotovinskem nakupu čebelarke opreme v vrednosti nad 50 EUR
priznamo čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico 4% popusta.

Popusti se med seboj ne seštevajo in ne velja kartica ugodnosti.

Slike so simbolične.